

Д-ръ ТИХАМЕРЪ ТОТЪ
ПРОФЕСОРЪ ВЪ БУДАПЕЩЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТЪ

ЧИСТА МЛАДЕЖЪ

ПРЕВЕЛЪ ОТЪ ДЕСЕТОТО ИЗДАНИЕ НА ОРГИНАЛА
СВЕЩЕНИКЪ НИКОЛА НИЧЕВЪ

ИЛЮСТРАЦИИТЪ СЪЖ ОТЪ БУДАПЕЩЕНСКИЯ ХУДОЖНИКЪ
Л. МАРТОНЪ

Одобр. и препоръчана отъ М-ствата на
Нар. Просвѣщение съ Окр. № 1552 / 37 г.
Войната съ наред. № 4 / 37 г.

СОФИЯ
Печатница Т. Т. ДРАГИЕВЪ и С-ие
1936

ПРЕДГОВОР ОТ АВТОРА КЪМ ДЕСЕТОТО УНГАРСКО ИЗДАНИЕ.

Шест седмици след първото излизане от печат на настоящата книга, наложи се и второто ѝ издание. След други два месеца - третото. Необикновен успех за подобен род книга. Това показва, колко са нужни за младежта сериозните ѝ съвети.

Всички досегашни издания бяха посрещнати с голям ентузиазъм. Министерството на Просветата и Вероизповеданията я препоръча за всички средни училища със заповед Номер 21, 511/ 1922 г. Общият съюз на скаутите специално я препоръча за пособие при държане на водачески изпит. Държавният младежки литературен съвет пък направи задължително набавянето ѝ за всички училищни библиотеки в страната. Преведена е на няколко европейски езика. Нещо повече. Преписана е и на Брайлово писмо - за библиотеката на Института за слепи в Будапеща.

На автора, обаче, най-голямо удовлетворение доставят многобройните писма, които постоянно получава от непознати младежи от цялата страна.

“Благословията на Твореца да се излее над Вас толкова пъти - пише един младеж - колкото букви има в тая книга. Не! – Толкова пъти, колкото въздишки изтръгва от сърцата на младежите. Това Ви желае един младеж, който съжалява, че не е имал книгата Ви преди десет години”.

Днес, когато в икономическо, политическо и културно отношение целият свят е раздрусан и отива към разгром, само моралната въздържаност и чистият идеален живот могат да спомогнат за новото му прераждане.

Сега пускам десетото издание сред унгарската младеж, не да изтръгна въздишки от сърцата, а да засиля в идеалните души стоманената енергия на стремежа към чист, морален живот.

Авторът.

Някога, през ученическите ми години, често се разхождах до едно планинско езеро. По прелестно кристалната му повърхност весело танцуваха слънчевите лъчи, през чистата, прозрачна вода ясно се виждаше, как по пясъчното дъно весело играеха обитателите на езерото.

Малки, игриви рибки се мятаха насам-натам и едвам се владееха от щастие през този гальовен слънчев ден.

На брега мечтаеха синеоки незабравки, а водните лилии твърдо стояха на пост със саблеобразните си листа. Над чистата като огледало вода с някакво достойнство се навеждаха върбите и замечтани се възхищаваха на усмихнатият ясен небосвод, който се отражаваше върху повърхността. Пресен, животворен ветрец шумеше из клоните. Шепнейки, люлееха се главите на тръстиките. Това планинско езеро беше като щастлива детска душа, усмихната и препълнена с живот, като широко разтворен блестящ детски поглед...

Не отдавна - след дълги години - пак отидох там.

Ужасен видях какво е станало с моето мило езеро! Навсякъде жабурняк и жълто-зелен мочур. Водата му мътна, нечиста. Не можеше да се види какво има на дъното му, но отвратителния мирис, който се излъчваше от него, ми подсказваше, че отвътре опустошава гниене. Сънливо крякане на изпъкналооки жаби се чуваше от дълбочините на мочура, а когато странник се приближи към него, отвратителните животни скачат с уплашен плясък в зелената нечиста вода.

Къде са гордите саблеобразни лилии?

Къде загинаха трептящите клони на върбите?

Къде се изгуби отражаващото се от повърхността усмихнато синьо небе?

Всичко, всичко бе изчезнало. Само безполезна тръстика беше обрасла по брега и безхарактерно се свиваше при всеки слаб ветрец. Навсякъде цареше гниене, опустошение и отвратителност...

Сърцето ми се свиваше от мъка. Това ли беше моето някога прелестно, кристално езеро от ученическите ми години?

Погледа на всеки младеж е като надземна незабравка, а душата като прелестно, кристално планинско езеро.

О, на колко младежи по-късно душите стават като жабурняк, заразен мочур! За да остане душата ти винаги чиста, синко, написах тази книга!

ГЛАВА ПЪРВА

ПЛАНЪТ НА ТВОРЕЦА.

“И сътвори Бог човека по свой образ:
мъж и жена ги сътвори. И благослови
ги Бог, като им рече: ”Плодете се и
множете се, пълнете земята””

(Битие 1: 27. 28)

От хиляди години Земята вече обикаляше около Слънцето. Във вътрешността ѝ кипеше огнена лава. С ужасен трясък пропускаше току-що втвърдилият се пласт и така процеса на изстиването все продължаваше...

Навред по Земното кълбо вече се зеленееха гъсти гори. В омайващо величие цъфтеше всяка пролет. Весела птича песен се носеше в обятията на прохладния ветреца. Навсякъде беше само живот, само сила, само кипяща енергия...

Едно нещо още липсваше...

Нещо, или по-точно - някой.

Нямаше на кого да пее косът. Нямаше за кого да цъфти цветето. Нямаше за кого да дават плодове дърветата. Липсваше съзнателно същество, което да погълне в жадната си душа цялото това море от хубости, което да бъде не само съставна част от грамадния механизъм на природата, но съзнателно да чувства, да преживява, да се възхищава от песента на птичките, от игливостта на планинския поток, от благоуханието на цветята, от шума на гората, от бученето на вятъра, от величието на белите планински гиганти, от бръмченето на пчелите: да повдигне опиянената си от величествената природа душа и да издигне с крилете на признателността и обич своята любов към Създателя на всичко.

ПЪРВИЯТ МЪЖ И ЖЕНА.

Тогава Бог сътвори първата човешка двойка: един мъж и една жена. Мъжът и жената са два пола — две напълно завършени в себе си същества. Но все пак те се допълват един друг. В двата пола заедно Творецът напълно осъществи идеята “човек”. Тези два пола имат отделни свойства, но мъжът и жената само като се допълнят един друг, дават понятието “човек”.

Типични качества на мъжът са: смелостта и непоколебимостта да бъде творец. Той е със силна воля, твърд характер, издръжлив в решенията си. Той е весел, ако може с широкото си чело, здраво, като гранит, победоносно да противостои на хилядите борби в бурния живот.

Постоянната житейска борба би съкрушила жената. Най-удобната почва за нейното виране е тихото семейно огнище, където тя с безгранична любов и непрекъснато самопожертвование помага, грижи се за своя мъж, за децата си и с усмивка на устни гали загрижените бръчки по челото на мъжът, завърнал се от тежка работа. Творческата ѝ способност не е като на мъжа, но търпението и издръжливостта ѝ са по-големи.

Най-хубавите мисли за човечеството Бог осъществи, като създаде двата пола. Неизчерпаемият чар на семейния живот, съпругеската и детска любов, нещо повече, носталгията, а от части и патриотизмът са основани на различието на половете.

И така, на света трябва мъж и жена. Край силата на мъжа трябва слабостта на жената. Край огненото творчество на мъжа, трябва любовта, красотата и по-дълбоката чувственост у жената. Двата пола неразделно са създадени един за друг. Затова Творецът постави първата жена до първият мъж. И затова веднага, с първите стъпки на човечеството, основа първото семейство.

ПЛАНЪТ НА ТВОРЕЦА.

Със създаването на двата пола Бог е имал по-дълбок и по-свят план. Чрез тях той даде творческа сила на хората. Той искаше в неговата творческа работа да вземат участие и те и онази част, която смъртта взима измежду хората, да се допълня със създаването на нови и нови поколения. Този е бил безкрайно величествения и тайнствен план на Твореца при основаването на брака. Според намеренията на Бог, значи на непоковарени, чисти и пълни със сили момък и девойка трябва да гледаме като на божествена творческа мисъл, облечена в тяло.

Всички сме учили във вероучението, че самия Бог е създал първите двама човека: Адам и Ева. Но рано или късно всеки младеж си задава големия въпрос: кой създаде другите хора? Щом като самия Бог не ги е създал както първата човешка двойка, то как дойдоха те на Земята? Как дойдох аз на Земята? И въобще, как идват на Земята малките деца?

Наистина това е много сериозен въпрос и рано или късно желанието за знание ужасно тревожи всеки младеж. По-добре аз да те осветля по този въпрос, отколкото да става нужда да запитваш други по него.

И така, драги младежо, внимавай! Ти много добре знаеш, че световните учени разделят всички създания на две главни групи: органична и неорганична. Съдържащите се в първата група същества (растения, животни, хора) не само са създадени от Бог, но и са облечени с една част от Неговата творческа сила. Така тия същества, с помощта на половата сила, могат да дават живот на нови, подобни на тях, малки същества. Растението създава

нови млади растения, животното донася нови малки на бял свят, на човека се раждат малки деца.

На неорганичните тела (слънце, земя, минерали, планини, морета) Бог не е дал творческа сила. Защо? Защото те не умират така лесно, както органичните същества и затова те нямат нужда от създаването на нови малки. Творческата сила е необходима при органичните същества. Риба и птица, дърво и растение, животно и човек, всички растат, умират и отминават. От година на година с хиляди и милиони. Ако това отминаване би било постоянно и старите не се заместват с нови, тогава би спрял живота на земята. Бог би могъл да направи и това, като на мястото на всяко умряло живо същество Той самия би създал ново. Обаче Неговата тайна свята воля осъществи още по-величествена работа: на всички живи същества Той даде сила те самички да могат да дават живот на други и то по такъв тайнствен път, тайните на който досега не можах да разгадам и най-учените хора на света.

Виждаш ли си, чадое мое, по клоните на дърветата спящи в зимна тишина едвам забележими пъпки? Всяка една пъпка е ново зачеване на нов цвят, нов плод и гнездо на ново малко дръвче. Те се пробуждат от целувката на първия пролетен слънчев лъч, започват да растат, да се разтварят, да цъфтят. Така цъфнали те очакват милувката на свежия майски ветреца или посещението на пчелите, които със себе си носят мъжкия цветен плоден прашец и го посипват върху венчето на женските цветове. С право можем да кажем, когато плодния прашец докосне венчето, в тази минута двете цветя се съединяват едно с друго чрез гореща любов. Оплоденото венче започва да расте и зрее. Става все по-голямо, по-развито, докато най-после – след някоя седмица или месец - пред краката ни пада узрял плод и в него ново семе. Зародиш на ново дърво, на нов живот. Така Бог създаде природата, сама от себе си да се подновява.

ИЗВОРЪТ НА ЖИВОТА.

Така Бог искаше да се грижи за запазването и подновяването на човечеството. Дал е половина творческа сила на хората. Някаква тайнствена сила – или казано по-изразително – божествена мощ, с която да издигнат в света нов живот, нов човек. Дал е на мъжа творческа сила, животворно семе, а в жената човешки яйца, поместени така, че от съединението на двете да се образува нов живот, нов човек. Тази творческа сила, това животворно семе години наред несъзнателно се крие у децата като пъпките на дърветата през студената зима. Но когато настъпи пролетта на живота, когато от детето се развие младеж и когато от малкото момиче стане възрастна девойка, тогава

изгрява усмихнатия животворен лъч. В младежа се разпалва любов към девойката, взима я за жена и в горещината на любовта се съединяват две души, две тела. Това телесно съединение допълня любовта на мъжа към жената и изпълва не само с наслади и двамата, но действа и на скритото досега яйце в жената. От тоя момент малкото човешко яйце започва да живее. Тази малка човешка пъпка започва да набъбва, да расте, да се развива и когато след девет месеца е достатъчно силна, подобно на плод е готова да падне от дървото – откъсва се от утробата на майката и тогава казваме: на света се роди нов човек. Ново дете, нов малък живот, който не е нито майката, нито бащата, а е връзка между тях, един трети човек, живота на който е в зависимост от досегашния честен или грешен живот на родителите. Но затова пък няма по-голяма любов на света от тази на родителите към децата, които в истинския смисъл на думата са плът от плътта и кръв от кръвта им.

МАЙКА И СИН.

Виж само какъв интимен разговор водеше едно малко момче с умната си майка, която само искаше искрено да отговори на въпросите на детето си, вместо то да иска осветление от нечистите уста на другарчетата си.

-Сладка майко, запитал майка си един ученик от първи клас – колко малък съм бил, когато съвсем мъничък бях?

-Когато съвсем мъничък беше? О, ти беше колкото една точка! По-малък от върха на игла. Можеше да се видиш само с увеличително стъкло.

-Боже мой! – казало момчето – Та тогава всеки би могъл да ме смачка!

-Истина, така е! – отговорила майката – Всяко живо същество в началото е малко като точка, малък зародиш, семе, което трябва да бъде скрито, както пшеничното семе под земята, за да бъде запазено, докато почне да се развива. Виждаш, че докато беше малък, добрия Бог се грижеше за теб, нищо лошо да не ти се случи. Под сърцето ми е направил едно малко място за тебе, топло, меко, запазено място, където спокойно можеше да растеш, да се развиваш.

-Но можех ли да се храня там, мила майко, и да дишам?

-Аз правех всичко това вместо тебе. През това време взимах повече храна, за да бъде по-силна, та и ти да получиш от майчината сила. Храната ми даваше повече кръв, която течеше към тебе и те хранеше.

-Но ти знаеше ли, че аз съм там на запазеното място?

-Дали съм знаела? О, сине мой, и как знаех! Понякога ти започваше да мърдаш и тогава аз ти казвах: Добро утро, малкото ми! Буден ли си? Майка ти бди и мисли за тебе. Само расти, развивай се и като станеш достатъчно силен, можеш да излезеш от запазеното място и аз ще бъда много щастлива.

Ти сега така втренчено ме гледаш, като че ли не си знаел всичко това. Пък знаеше. Само не разбираше още. Всеки ден заедно се молехме в храма “Св. Богородица” ... ”благословен е плодът на твоята утроба”. Виждаш ли? Както ябълката е плод на ябълковото дърво, така и детето е плод на майката. Обаче детето е по-ценно от ябълката и затова Бог по-добре се е погрижил за него. Затова дълго го крие на онова топло, меко, запазено място, там, под сърцето на майката.

-И колко време живях там, майчице?

-И това знаеш вече. Кога е празника Благовещение, този празник, когато Ангел Господен се явил на Св. Дева Мария и ѝ съобщил благата вест, че ще роди Син? Нали е 25 март? А кога празнуваме рождеството на Господ Иисус Христос? На 25 декември. Колко време има между двете дати? Девет месеца. Досега всичко това си слушал, но не си мислил върху него, нито пък аз съм ти приказвала, докато не стана такова голямо момче. Ти сега знаеш това, сине мой. Но никога да не приказваш на другите момчета. Даже и без повод и с по-възрастни да не приказваш по този въпрос. Защо не? Защото това е предмет свят и възвишен и ако не се пази, достатъчно лесно може да бъде осквернен.

През тия девет месеца аз често се молех, защото исках и от тебе да създам ревностно и боголюбиво дете. Винаги бях весела и засмяна, защото исках и ти да бъдеш такъв. Така от ден на ден ти заякваше и растеше. След това, когато ти стана достатъчно силен, вратата на затвореното място се отвори и ти излезе оттам, роди се. Наистина, аз прекарах ужасни мъки, но какво от това! Когато излезе на бял свят, ти започна високо да викаш, да плачеш и риташ. Дадох те в ръцете ми, притиснах те силно до сърцето си и заплаках от радост. Целувах те и целувах непрестанно. Сега вече знаеш, момчето ми, защо толкова много те обичам.

-Да, майчице, зная още и това, защо обичам майка си повече от всичко друго на този свят – казало момчето и с просълзени очи прегърнало майка си.

СВЯТА СТРОГОСТ.

Трябва само малко да се замислим върху възвишената Божествена промисъл и ние сме завладени от голямо учудване. Колко величествен е планът на Бога, който не е искал да създаде хората в съвсем развито състояние като Адам и Ева! Какъв друг, какъв чужд, студен и пуст би бил света, ако това станеше така! За семейство и дума не би ставало, защото майката, бащата и децата образуват семейството. Така, обаче, нямаше да има нито бащи, нито майки, и разбира се, нито братя, нито роднини. Всеки щеше да е сам на света. Разбира се, тогава нямаше да има обич между хората, нямаше да има с кого човек да

споделя радости и скърби. Нямаше да има малки деца. Това е чудно да се помисли дори. Всеки строг, възрастен и мустакат чичко, или възрастна леля не биха били и нито къщата би ехтяла от смеховете на играещите деца. Не би имало детски години на безгрижие и сладки радости! Ето колко безгранична е любовта на Бог, който е избрал точно този начин за устройството на човечеството. Той създаде непосредствено само първата човешка двойка: един мъж и една жена. И на тях и на всички останали чрез тях даде малка частица от своята творческа сила. Така, че по-после всеки мъж и жена да могат да дават живот на други нови човеци.

Ето колко чуден, колко свят и величествен е планът на Бога Творец! Колко безкрайна е милостта на Създателя, че в постоянната си работа за обновление на човечеството – в истинската си творческа работа – отделя части за човека. Но заедно с това, колко задължителна е Неговата строга заповед: ония телесни органи, с които е дарил човека, са за размножаване и непрестанно подновяване, да се употребяват само за единствената свята цел, за която са предназначени; (чрез взаимна любов между мъжа и жената да се роди нов човек). И то само в границите, които Той, още от начало е установил чрез създаването на един неделим съюз – брак!

Най-величествена и най-святa сила в цялата природа е онази, която дава живот. И човекът, заедно с природата, е надарен със способността да дава живот, но както душата го издига високо над всички създадени същества, точно така той трябва да удовлетворява нравствените закони, което нещо ще го издигне от материалния в духовния свят. Ако не бихме могли добросъвестно да одухотворим поне една единствена частица от телесния живот и да я издигнем над чисто животинските чувства, бихме се отrekli от най-хубавото човешко отличие – “своя природен разум”

И така, сине мой, само с най-святa сериозност мисли за тези органи. Никога не слушай двусмислените разговори за тях, а и сам не приказвай, не ги гледай без причина, не се интересувай от тях и остани завинаги чист! Както не е свободно да докосваш дробовете, мозъка и сърцето си (дори и да е възможно това), така също не е свободно, без причина, за игра или от лекомислие, да докосваш или дразниш тия органи.

Защото плана на Твореца е: всеки, без изключение, да запази тялото и душата си чисти, неосквернени до женитбата. Ако ли пък в интереса на някаква по-висша цел – като например монаха, за спасение на душата си, или някой голям учен, за усъвършенстване на специалността си – не се ожени, такъв живее чист живот до смъртта. И така, Бог е позволил съединението на половете, и то изключително само в рамките на закона, създаден от него. Като е създал един неделим съюз до края на живота и то само с целта и човек да вземе участие в творческата работа на Бога. Онзи, който по какъвто и да

било начин (било със себе си, било с други) употребява този телесен орган с цел да си създава удоволствия и наслади, прави тежък грях против себе си, против обществото, против природата на човека и против волята на Твореца. Някои младежи биха се запитали: как е възможно половия живот в брака да е свята и добра работа, а извън брака лоша и голям грях? Как е възможно това? – мъдруват някои. Едно нещо или винаги е грях, или никога? А много лесно сам може да намери отговор. Да, Бог е създал и половите органи, и половите влечения, също и половият живот, като така и влеченията са свети и не тяхната употреба е лоша (Каквото Бог е създал, не може да бъде лошо), а лош е човека, който върши това тогава и при такива условия, при каквито Бог не позволява. Ясно е като бял ден, че желанието на Бога е, удовлетворението на половия инстинкт да става само в брака. Но и там, само по такъв начин, че да могат да се раждат деца.

Защо така е наредил Бог? – ще запита някой. Защо? И на този въпрос ще отговаря: Бог е абсолютен господар и не е длъжен да дава отчет за своите закони. Който е направил някоя машина, сам знае най-добре какво е нужно, за да работи добре и да не се разваля. Бог измисли и създаде човека и той знае най-добре как трябва да живее човечеството, за да не се поквари.

Ако малко се замислим, ще разберем какъв голям интерес представлява за човека тази строга Божествена заповед, щото такъв живот е позволен само в брака. Само в брака може да се живее полово, без човешкото достойнство да бъде унижено. Само в брака половият живот е “свят”, защото само тогава остава невредима най-благородната част от човека: душата. Само в брака задоволяването на половите инстинкти няма да е напразно удоволствие, а ще бъде начало на нов малък човек, създаване живот на нови деца, за възпитанието на които може да се грижи пак само неделимия брачен съюз. Значи държавата и обществото не биха съществували, ако задоволяването на половите влечения Бог не би свързал изключително в брака.

И така: който задоволява половите си инстинкти извън брака, било чрез докосване на собственото си тяло, за да пробуди в себе си изкуствена наслада, било чрез общуване с жена, преди да е свързан с нея пред олтара за цял живот, той е палач върху честта и щастието както на себе си, така и на другите.

ГРЕШНА СПЕКУЛАЦИЯ.

Пък, пък!... Едва ли има дар Божий, който човекът непризнателно да не е употребил за лошо и с безкрайна скръб можем да кажем, че човечеството, може би, нито един от Божиите планове не е извратило от първоначалното устройство така, както зачитането на душевната чистота и отношението на

мъжа към жената.

Започването на нов живот навсякъде се придружава с голяма радост. Погледни само пролетта при новото раждане на природата: как пее славея, как свири вятъра, как бърмчи пчелата, как всичко, всичко се радва на новия живот! И половото съвокупление, от което трябва да започне нов живот, Творецът придружи с прелестни наслади само затова, защото човекът сам трябва да се нагърби с отговорността за възпитанието на детето и с много жертви за запазване на рода.

Планът на Бога стои ясно пред нас: съединението на мъж и жена в брак с тази цел, щото човечеството да придобива ново потомство. За съжаление днес, пиеси, кина, картини, фотографии, романи, вестникарски статии, книги, филми, хиляди и десетки-хиляди лъжепророци известяват на обществото, че мъжът и жената преди семейния живот, още и в неразвита възраст и по-късно, без да са основали семейство, било сами със себе си, било заедно с други, имат право да си създават тази телесна наслада, която според плана на Твореца само в светостта на семейния живот е позволена.

Чадо мое, пред тези примамливи гласове и ти не можеш да отминеш глух.

През 13-14 годишната ти възраст детското тяло се развива бързо и ти от ден на ден ще разбереш колко са заразени от развратно схващане за живота проявите на нашето общество.

Над път и под път, на улицата, в киното, в театъра, по филмите, в интернет, в книгите, в компания на приятели, навсякъде пред тебе изпъква тежкото изопачаване на плана на Твореца. Готов си да паднеш в обятията на страшния змей на безнравствеността и душевната поквара. В ръцете ти попадат такива книги, водят те на такива представления, гледате такива филми, водят те на такива места като дискотеки, барове, клубове, вмъкват те в компании, които улесняват падението ти. Нещо повече – треперейки пиша тези редове – колко много деца в най-младата си възраст, може би още в основното училище, покварени другарчета са увлекли в такива неща, на които мислите и растящият организъм само след години биха ги научили. По този начин много деца стават жертва на измамата на другарите си.

При теб ще дойдат такива приятели, които с нечисти думи ще ти приказват за изкуствено извикване на телесни наслади, за образуването на живота, за раждането на децата; приятели, които с ужасното проклятие на днешната заражена епоха, проклятие, което унижава величавият план на Твореца до страшно, нечисто средство.

СВЯТА ТАЙНА.

Но ти знаеш вече, сине мой, колко твоите приятели са достойни за

съжаление! Защото ако познаваха тази свята задача, тази благородна цел, която Бог е поставил пред половия инстинкт, не биха приказвали с такава дързост, която кара човека да се черви.

Отсъди ти сам, сине мой, каква просташка мисъл, колко дълбоко паднала душа трябва да има този, който приказва цинични духовитости и се гаври с едно от най-светите и най-величествени свойства, с които Творецът е надарил човека.

“Или не знаете, че тялото ви е храм на Светия Дух, който живее във вас?” – пише апостол Павел (1. коринт. 6, 19). В храма, а също така и в нашето тяло всяко кътче е свято, защото произхожда от Бога. Но във всеки храм има едно особено свято място – олтара, където сам Господ живее в Светите Дарове, и където само с наведена глава, коленопреклонно и с дълбока почит е свободно приближаването. И в човешкото тяло също има една особено тайнствена част – не сърцето, не и мозъка – но този орган, в който живее една малка ядка от силата на Всемогъщия Творец и за който дори и да се мисли е позволено само с най-голяма почит!

С колкото по-голямо благоговение мислиш за развиващата се у тебе свята творческа сила, за половата сила; колкото по-ясно разбираш, че в тялото ти по чудната воля на Бог се крие живота на цели поколения, тяхното щастие и бъдещето на родината, толкова по-малко ще се гавриш, по-малко ще се подиграваш и няма да приказваш за нея.

Вярно, започването на живота в цялата природа е тайна, дълбока, свята тайна! Там където започва нов живот, Твореца-Бог го забулва от нас. Копринената буба се обвива в пашкул и никой не вижда как се развива. А виждал ли е някой, някога, по какъв начин пониква семето? Никой! Дълбоко, скрито в обятията на земята, започва нов живот. Кой е виждал някога как кристализират синият аметист и огнено-червеният рубин в спокойната тишина и тайнствената дълбочина на скалите? Никой! Началото, раждането, започването на живота, навсякъде е скрита тайна. Напразно човек търси началото на живота, дори и най-учения изследовател накрая чувства, че пада пред прага на затворено светилище. Още една крачка.. и Бог е пред него.

И ето, тази величествена тайна, този инстинкт, чието призвание е поддържане на човешкия род, при който по-свята, по-тайнствено-величествена мисъл може би и Твореца не би могъл да има, сега приятелите ти я разкриват със своите кални езици и я правят предмет на лекомислени игри, ламтеж за наслади и просташки вицове.

Но ти вече знаеш какво предназначение имаш за в бъдеще. Знаеш, че някога ти – ако според Божия план встъпиш в брак – ще бъдеш будител на човешката пъпка. Ти чувстваш тази грамадна отговорност, която лежи върху раменете ти и заповядва: до тази свещена минута да пазиш физическите си

сили непрахосани и своя организъм неопетнен. Ти знаеш, че да задоволяваш половите си инстинкти извън брака, значи да оскверниш човешкото достойнство у себе си. Знаеш, че у всеки момък и у всяка девойка се крият бъдещи баща и майка и който не е могъл да живее чист преди брака, той не може да остане морален и верен и през време на брака. Съдбата на бъдещото поколение зависи от това, дали чист и здрав ще се наредиш между редовете на работниците-творци. Корените на дървото са скрити в тихата дълбочина на земята и оттам дават животворна сила на стъблото и короната. Ако извадим на слънце корените на дървото, те изсъхват. Възмъжаването, процесът на половото зреење също в така тайнствена тишина и свещен мир трябва да се извърши, скрит от всякакви мисли и любопитни погледи. Ти никога няма да приказваш на приятелите си за тези работи, защото това, което Божията мъдрост е скрила от нас, човешкото любопитство не трябва да изнася на бял свят. Затова ти много по-добре ще почиташ казаният орган, без да направиш каквато и да било злоупотреба, противна на плана на Твореца, за удовлетворение на твоята лична наслада. Вярно е, че в младежките си години не само градиш и рушиш собственото си тяло и душа, но градиш и рушиш и съдбата на идващото поколение. Няма да обръщаш внимание на изкушението, в каквато и форма да е то, защото добре да знаеш: горко на този странник, който тръгне по пътя на светлина, която се излъчва от гниещ мочур – безвъзвратно затъва в тинята.

Развиването на това семе на живота, което сега още зрее в тебе, обноските, умерената и нравствена чистота на младите ти години могат да го разпространят в добра или лоша посока и от това зависи дали ще бъдеш благословен или проклет от бъдещото ти семейство. Не забравяй, че безбройната армия от нервно слаби, болнави, слепи по рождение, идиоти, хроми, злочастни деца, проклинат греховете и развратния живот на родителите си в младите им години!

Сегашната ти благородна воля, трезвия ти възглед, за съжаление, ще бъдат поставяни твърде често на изпитание през младежките ти години сред хилядите изкушения на света. Книги, картини, известия, представления, филми, интернет, цветни картички, писма, песни, витрините на магазините, плакатите по улиците и др. с хиляди ще те нападнат и ще крещат в ушите ти: ”не бъди религиозен”, ”не бъди изостанал”, ”средновековно схващане”, ”не бъди дете”, ”не чакай до брака” или ”в брака не бъди верен, но търси телесни наслади и чувствени дразнения толкова, колкото можеш”!

В днешния развратен свят друго няма да чуеш, освен че любовта и насладата са единствената цел в живота.

И ти със замаяна глава стоиш в извратения пазарски шум.

Не знаеш какво да правиш, не знаеш какво трябва да бъде схващането ти,

какво да бъде поведението ти.

Пристигаш на кръстопът, който ще реши съдбата ти за целия ти живот напред. И пред тебе се явява въпроса, който чака бърз отговор: Къде, накъде да отида?

ВТОРА ГЛАВА

КЪДЕ, НАКЪДЕ ДА ОТИДА?

Бъди господар на волята
и слуга на съвестта си. (M.v. Ebner-Eschenbach)

Мами се този, който мисли,
че ако в младата си възраст се покаже слаб,
после като мъж, ще стане по-силен
и ще промени характера си. Барон Eotvcs Jozsef .

Познаваш ли историята на Херкулес, известния герой на гръцкия легендарен свят? Той е бил истински пример за мъжествена сила и храброст. Неприятелят му още в люлката му се опитал да го унищожи, като поставил до него две змии, но силното дете ги удушило. Живота му е пълен с хубави и по-хубави геройски подвизи. Той убил лерненската хидра, той укротил критския бик, той разрушил конюшните на Агия, той е взел златната ябълка на Хесперидите... Но все пак този баснословен герой не е могъл да се спаси от изпитанието, което – наистина – никой човешки син не може да избегне. Един път в живота си и той попаднал на кръстопът, когато безвъзвратно и решително е трябвало да определи: къде, накъде да отиде, по кой път да тръгне?

НА КРЪСТОПЪТ.

Това се е случило в младите му години, когато започнал да се формира от дете в младеж. Веднъж, когато бил сам, неочаквано пред него се появили две женски фигури. Едната почнала да му приказва:

-Виждам, Херкулесе, двоумиш се по какъв път да тръгнеш в живота? Ако мене избереш за своя приятелка, ще те водя по приятен път, където ще срещаш само чаровност, но не мъчности. Ще имаш грижа само какво да ядеш, какво да пиеш и какво да възбужда чувствата ти... Ако бъдеш мой, ще получиш всякаква радост, без труд и умора...

Между това Херкулес я запитал:

-Жено, как ти е името?

-Приятелите ми ме наричат “Щастие” – отговорила жената, а неприятелите – “Грях”

Тогава там дошла и другата жена.

-Аз не искам да те омайвам – започнала речта си. Ще ти кажа само, че боговете не дават никакво величие и добро без труд и умора. Ако ме последваш, много ще работиш. Ако искаш цяла Гърция да те хвали за твоите добродетели, старай се да вършиш добро на цяла Гърция. Ако искаш щедър плод да дава земята ти, работи я. Ако искаш да се прославиш в сражения, научи военното изкуство от способни хора. Ако искаш да се сдобиеш с физическа сила, приучи тялото си да се подчинява на разума и да понася тежкия труд и умора.

Тук Грехът се обади:

-Чуваш ли, Херкулесе, по какъв труден път иска да те води тази жена?... А аз колко лесно ще те заведа до щастieto!...

-Мизерница! – се провикнала Благодетелта – Какво ли добро би могла да дадеш ти? Има ли, и може ли да има у тебе дори най-малко щастие, когато нищо не правиш в негов интерес? Ядеш преди да изгладнееш, пиеш преди да ожаднееш. През лятото копнееш за снега и леда. Ти желаеш съня, не защото много си работила, а защото нищо не си правила. Възбуждаш последователите си към любов, преди тяхната природа да е пожелала това и чрез злоупотребата с двата пола, унищожаваш природата. Привикваш твоите съмишленици към безчинства през нощта, а през деня на леност. Въпреки че си безсмъртна, боговете те изгониха от средата си, а добрите хора те презират. Твоите млади приятели отслабват физически, а старите умствено затыпват. През младините си в наслажденията стигат до порочност, а сега в пълнолетието пъшкат, едвам се влачат. Срамуват се от предишните си дела, а сега пък преситеност тежи на душите им. Аз напротив – живея с боговете и добрите хора. Без мене благородно дело не се върши на този свят. Боговете и хората ме почитат. Художниците ме обичат като тяхна помощница, а бащите – като пазителка на семействата им. На моите последователи храната и питиетата са приятни, защото ги употребяват, когато имат нужда от тях. За тях сънят е по-сладък, отколкото за мързеливите и при това не пропускат нито едно свое задължение заради него. Приятелите им ги уважават, отечеството им ги почита. И когато най-послед дойде определената от съдбата последна минута, не потъват в мрака на неизвестността, но прославената им памет вечно живее в устата на поколенията. Херкулесе, дете на славни родители, ако така живееш, ще достигнеш вечна слава!...

Ето така съм чел историята на Херкулес от един древен гръцки писател Ксенофонт, в III книга на съчинението: ”De Cyrie expeditione”. – И сега я преписах за тебе, сине мой, защото и ти някога ще стигнеш до кръстопътя,

когато ще се събудиш със съзнанието на вечно царящите постановления на Свещеното Писание: ”Плътта желае противното на духът” (Галат. 5, 17) – И ти трябва да определиш. Внимавай!

ОТ ДЕТЕ – МЛАДЕЖ.

Откогато си станал вече на 13-14 години – а може би и преди това – с тебе са станали нови чудни работи. Тялото и душата ти започват да се променят, да кипят. Нови, досега непознати желания, явления и мисли се пробуждат в тебе. Така приличаш на гроздов сок, когато започва да ферментира, за да прекипи в благородно вино. В тебе се пробужда периода на преход: от безсъзнателно дете се превръщаш в самосъзнателен младеж.

Тази важна промяна е придружена с такива видоизменения, които засягат и употребяват дори и най-малките частици на живото същество. Спокойно мога да кажа, че отиващото си в тебе дете се бори с новораждащия се младеж. Както пролетно време жизнената сила разпръсква прясно шумящия сок из клоните на спящите в зимен сън дървета и разпуква пъпките им. Така и в тебе ври огнената кръв на пролетта на живота, пулсира в жилите, разбърква желанията и мислите ти.

А ти?

Ти полусмутен, свенлив, непонятно гледаш в душата си, във възлите на новоизбликналите чувства и се чувстваш чужденец пред някогашното си “Аз”. Както при прелетните птици с настъпването на есента, така и в тебе се появява истинска треска и тревога.

РАЗВИТИЕТО НА ОРГАНИЗМА.

На първо време тялото ти се променя много. Крайниците ти порастват. Тогава имаш наистина малко смешен вид. Несвикнал с дългите си ръце – ако не ги пхнеш в джобовете – едва ли можеш нещо да захванеш. Нали много бързо първия ти панталон стана малък? Само през времето на една ваканция си пораснал с 10-15 см. и почти страшно се издигах в продължение на три-четири години. Не тичаш вече така леко като малките, но не можеш да ходиш и така спокойно като големите. Разширяват се дробовете ти, гръдния ти кош изпъква, костите ти надебеляват. На някогашното красиво, гладко детско лице се очертават първите сериозни мъжествени черти. Твоя звънлив, сопранен глас незабележимо се променя... И когато си самичък пред огледалото, пробваш могат ли да се засучат току – що покаралите ти малки мустачки.

Кажи, не е ли така?

Всичко това показва, че се намираш в пролетта на живота.

Пролетта е неизмеримо ценно време. От нея зависи плодородието за през цялата година! След неблагоприятна пролет, лятото е безплодно, а есента страшна.

Пък и не само външно се изменяш, но и по-благородните ти вътрешни органи се развиват. Сърцето, дробовете, мозъка и цялата нервна система започват да растат, да заздравяват, да се приспособяват към порасналия ти организъм и да се подготвят за по-голяма вътрешна работа, която им предстои да извършват.

Този преход от дете в младеж е истинска буря, смущение в тебе. Често страдаш от главоболие, замайване, кръвотечение от носа и сърцето ти започва да тупти уплашено. Не бой се! Това върви заедно с развиващата се природа в тебе. Тогава най-добре трябва да се грижиш за здравето си чрез подходяща храна, спане, спорт и подходящи развлечения.

Запомни, че тази възраст е “пубертетната възраст”, най-важната епоха през целия ти земен живот.

И – ооо! – колко много са тези, които с незнанието си непоправимо разрушават тази най-важна епоха на развитие на живота си!

КОГАТО АПРИЛ НАСТЪПИ В ТЕБЕ.

Душевното ти настроение ще бъде много променливо. Ще станеш капризен, лесно раздразнителен, егоист, твърдоглав, неучтив, високомерен.

Ще надценяваш сам себе си, ще искаш хората да те уважават и почитат. При такива променливи настроения, в тебе ще настъпи истински април. Сутрин усмихнато изгрява слънцето. Само след половин час на улицата дъжд те измокря до кости и когато ядосан се връщаш вкъщи, слънцето изгрява отново. В такива моментни настроения изпадаш и ти. Сега те завладява въодушевление, което те издига до небесата, след малко падаш със сломени чувства, огорчен в калта. А причината за всичко това ти сам не знаеш. Обхваща те желание за скитане, странстване (та малко ли млади момчета бягат от родителите си?), искаш да извършиш нещо велико и жадуваш за слава. През тези месеци и години душата ти е истински болезнена. Най-малкото течение ти се отразява и ти получаващ възпаление. Не възпаление на дробовете (пневмония), а душевно възпаление. Явява се силна треска, мърмориш нещо под носа си, недоволен си, сърдиш се, започваш да се потиш; правиш много глупости и в голямата треска едвам можеш да говориш любезно, а само грубо и с вдигане на рамене. В тая възраст едно особено желание тормози младежа: ”само един път и аз да стана възрастен!”. Много младежи биха дали всичко, стига да можеха да станат с пет години по-стари!

Но не толкова да станат стари, колкото да подражават. – И чудо! – не подражават на ценните дела и благотелта на старите, а само на външния им живот: така се обличат, така се движат, така фризируют косите си и много естествено – така пушат и пият.

Които не познават тази възраст, нетактично се подсмиват и те подиграват...

Дори и майка ти не те разбира. Преди си бил така послушен и сега не разбира, защо сърдито ѝ отвърщаш на всичко, защо си нервен? Малките се страхуват от тебе, а старите ти се сърдят и всичко това много те огорчава. Истината е, че ти и сам за себе си, си загадъчен и те не трябва да те презират, а да ти помагат.

О, колко е щастлив, който в тази възраст попадне на умен ръководител, на когото може искрено да открива всичките си мъки! О, колко е нещастен този, който търси осветление на тази загадка, на този мъчен проблем, от покварени другари.

НОВИ МИСЛИ, НОВИ ЖЕЛАНИЯ.

Но в себе си ти чувстваш и наблюдаваш други неща. В душата ти, която досега е била най-добра, весела, безгрижна детска душа, стават не по-маловажни промени. Някакъв особен облак пада, като че ли невидима мъгла пада на душата ти. Из непознатия мрак ще се появяват такива мисли и желания, за които досега не си имал понятие и които сега, когато ги срещаш за първи път, действително те смущават. Трепетно питаеш за някогашното си спокойствие и хубави настроения, несмущавани от нищо. В объркаността на сегашните ти нови мисли страхотен ти идва на ум: какво е това, може би морално съм покварен?

Но не е така. Мога да те успокоя; сега още няма причини да се страхуваш.

Бих искал с нещо да подействам на душата ти. Това е, защото цялото ти бъдеще, правилното формиране на целия ти нравствен живот се решава в тия години, в така наречената “пубертетна възраст”. Сега се решава ще бъде ли душата призвана да господства над низките ти животински инстинкти, ще бъдеш ли благороден, великодушен рицар или ще станеш роб на низките си страсти! В това и всичко, каквото пиша по-нататък, имам предвид младежи, които са стигнали до “пубертетната възраст” без каквито и да било вредни външни влияния. За съжаление, много са тези, които са посветени от развалени другари относно работи, върху които развитието на организма едвам сега би обърнал вниманието им, които, значи, бързо са преминали тази промяна – но, разбира се, не безвредно.

В тебе започва да кипи нова сила, сила за която дори и не си знаел, че съществува – така наречената “полова сила”.

Чуден е превъзходния план Божий! Малкото дете се ражда безпомощно на света и бавно, постепенно придобива всички способности, които са му нужни в определена възраст. Най-напред няма зъби, но и няма нужда от тях. След първата година, обаче, трябва да дъвче и малко храна – поникват му по един-два зъба. После зъбите се увеличават според това, каква нужда има малкото през тази възраст. Ядката на всеки зъб я има още при раждането, но търпеливо почива във венците, докато дойде времето, когато ще бъде необходима.

Също така и половите сили почиват в младежа до тринадесет-четирнадесет годишна възраст. Дотогава младежа не е и знаел, че съществуват тези полови сили (само ако покварени другари още не са му обяснили това). В тази възраст и тези сили започват да се пробуждат и някъде в една, другаде в различна форма, изпълват с тревоги добросъвестните младежи. Това зреене трае приблизително от 13-14 годишна възраст до 21 годишна възраст. Най-силно е обаче зреенето между 14-18 годишна възраст.

Но каква е тази нова работа, която ти сега започваш да чувстваш?

Все по-добре разбираш факта, (който и досега си знаел, но това не те е тревожило, особено), че човечеството е разделено на два пола.

Единият мъж, а другият – жена.

Това и досега си виждал, но не си му обръщал внимание. С момичетата може би си имал работа само тогава, когато през време на игра си дърпал косите им и много ти е харесвал техния плач.

Но сега това не би направил за нищо на света! Ако играеш или приказваш в компанията на момичета, някакво необяснимо захласване, после умиление, радост те завладява. Стараеш се пред тях да се представиш колкото се може по-красив, по-умен, приказваш им за истински или измислени твои добри черти, за способностите си и не мислиш дори за дърпане на косите – Боже пази! Напротив, самопожертвувателно им предлагаш “кавалерските си услуги” и ако се случи на някое да падне ръкавицата на земята, или какво и да е нейно нещо, с елегантно движение я взимаш. В безграничната ти радост и врабчета биха могли да играят с тебе.

ПЪРВАТА ЛЮБОВ.

И когато си вкъщи пред книгите – още си едвам VI-VII клас – наистина нужна ти е силна воля и търпение, за да приготвиш уроците си за следващия ден. Учиш как трябва да се повдигне квадратния корен на квадрат и как трябва да се вади корен... но ...ах!... но изведнъж забелязваш, че на квадратния корен се явяват очи, уши, уста и как – как дори и ти сам не знаеш – изведнъж в тетрадката по математика се явява една чудно красива женска

глава!

Започваш литература. Готвиш си уроците за утре по поезия. Да опитам, може би мога да приложя заучените правила! Захапваш края на молива и зареждаш строфите една след друга върху хартията и набързо е готово първото ти стихотворение – едно любовно стихотворение. Учителят по поезия мисли , че “творбата” ти , едва ли не е от каменния век, римите ѝ са ужасни, а ритъма страшно скърца, като несмазвана кола по неравен път. Но ти си убеден, че стихотворението ти струва колкото всички стихове на Петьофи и Томпа заедно.

А това е още само началото.

Полекичка усещаш, че в главата ти, такива и подобни на тях мисли все повече се разрастват, все повече завладяват цялото ти същество. Напразно! Трябва да си признаеш - влюбен си! Почтената ти съвест уплашено започва да се тревожи и не можеш да си обясниш какво става с тебе; тайнствено семе започва да зрее в тебе, ядката на което досега незнайно е дремела дълбоко в душата ти и която неопитното детско око, може би развълнувано, е гледало, пшеница ли е или кокал?

РАЗВИТИЕТО Е ПЛАН БОЖИЙ.

Синко, пак ти казвам само това: сега няма още нищо страшно. Това е природно явление, рано или късно у всеки се явява. Нещо повече – за да говорим напълно разбираемо – всички тези полови раздвижвания и чувства стават по Божия воля!

Спомни си само какво ти казах в първата глава за “Планът на Твореца”, според който предназначението на хората е въобще да поддържат човешкия род. Там четеш с каква чудна и свята мъдрост Бог е наредил всичко, за поддържането на човечеството. Неговия план е един възрастен младеж и една зряла девойка, чрез взаимна любов да се уединят в свят семеен живот и чрез любовното свързване на две тела и две души, човечеството непрекъснато да се попълва с нови и нови деца, които да заемат мястото на онези, грабнати от смъртта. И така, тези нови чувства в теб зачеват според природния закон. Природните закони пък са свети и остават дотогава, докато човек с грешната си ръка не ги наруши. Свята е душата ни, ако живее според Божия закон; свято е и тялото – чудно пригодно жилище за душата.

Ето, синко, това е планът Божий. По негова воля в развиващия се младеж започва да се пробужда интерес и желания към девойките, между които някога и ти ще си избереш другарка в живота. Любовта, или привличането на срещуположните полове един към друг, разбира се на време и място – не само че не е грях, но обратно, една от най-красивите Божи дарби.

Но същевременно любовта е и тъмна яма!

ЧИСТ ДО ОЛТАРА, ВЕРЕН ДО ГРОБА.

Според най-святата и най-оригиналната воля на Бога, тези влечения, които сега за пръв път започват да се пробуждат в тебе и които с възрастта ти стават все по-силни, е позволено да се удовлетворяват само в брака или в онова събитие, което Бог е наредил за поддържане на човешкия род. Но нали ти си още далече от брака? Много далече!

Значи, най-святата ти задача е: желанията и инстинктите на сегашната ти възраст да запазиш чисти и непокътнати до деня, в който ще заведеш пред олтара на Господа невинната си годеница. Забранено е преди брака да се вслушваш в инстинктите и да ги задоволяваш под какъвто и да е предлог, било сам, било пък по друг начин.

Всеки, който не е семеен човек, прави голям грях, когато, знаейки и искайки, се занимава с такива мисли и дела, които се отнасят до така наречения “полов живот”.

Бъди буден и никога съзнателно не давай място на такива мисли, погледи, разговори и дела. Ако ли пък развиващия се организъм все пак наблъсква с такива мисли фантазията ти – веднага щом разбереш – изгони ги с други мисли и имай предвид, че докато не си венчан пред олтара с избраницата си, дотогава не е позволено да задоволяваш половите си чувства. Ако така постъпваш, значи по добър път вървиш. Това е най-важното, което, много те моля, да не забравяш.

Особено голяма е опасността през тези години от страна на фантазията ти. На тая възраст всяко момче повече или по-малко става мечтател. Но ти бъди буден, за да не изпаднеш в неприятностите на толкова младежи, които със седмици и месеци мечтаят за героя на някой филм или роман, във фантазията си преживяват цели романи и докато чертаят фантастични и пъстри планове, какво ще стане с тях в бъдеще, занемаряват работата и задълженията си или изостават във всички направления. Пази се мъглата на чувствените мечти да не заседне в душата ти.

Повтарям: тези нови желания, инстинкти и мечти се пробуждат във всяко младо момче без изключение. Половият инстинкт, който чувстваш в себе си е свят, защото е подкрепен от тайната сила на Твореца-Бог. Нека това пробуждане не те смущава. Признаците на това показват, че в тебе вече силно е започнало преобръщането в младеж (зреенето) и според Божия план, сега в тебе се натрупва онази сила, която ти е необходима като бъдещ баща. Колкото по-късно попаднеш в това състояние на зреене, толкова по-добре. Най-рано започва зреене у болни и със слаби нерви деца, (понякога 12-13

годишна възраст), но у здрави деца обикновено това става на 16-17 годишна възраст.

Значи, радвай се, когато по-дълго си “дете”, защото тогава по-спокойно се развиваш! От ранно узрели плодове и младежи полза няма. Това нещо може би и самия ти да си наблюдавал вече. Излизаш от градината, която е пълна с ябълки. Повечето са зелени още, но – аха – тук-там се вижда по някоя червена ябълка. С удоволствие посягаш да откъснеш някоя, защото на поглед е така хубава. Захапваш една и – хвърляш я, защото е червива и болна. Напразно: за всяка добра работа е необходимо време.

ВЪВ ВИХЪР, В ОПАСНОСТ.

Ето, сине мой, в развитието си и ти попадаш веднъж на кръстопът. И пред тебе, както пред Херкулес, се явяват Грехът и Благодетелта и те подканват да тръгнеш по техните пътища. Пред теб застава съблазнителната фигура на Грехът и с пълни шепи ти предлага чувствени наслади. С течение на годините, (като ученик от горните класове на гимназията, а после и като студент), инстинктите ти, все с по-жестоко нахалство, искат да ти заповядват. Както прегракналите крясъци на кръвожадни хиени и чакали постоянно смущават нощната почивка на керваните в Сахара, тъкмо така нападението на долните инстинкти до край те придружава през младите ти години. В омайни цветове пред теб се рисуват прелести и наслади, които съблазнително обещават бързо задоволяване на половите инстинкти. Непрестанно ще те мамят изпитания, за да оставиш пътя на моралното целомъдрие. Като някакъв дявол, освободен от вериги, се бунтува в тебе и моли, и обещава, подиграва се, отчайва те, само тръгни вече, тръгни, пристъпи между примамливите радости на половите желания!

И всред ужасния шум на тоя вътрешен вихър, едвам забелязваш благородната фигура на Благодетелта, едвам дочуваш думите ѝ из гromящото влечение на чувствата: ”Чедо, не вярвай на Грехът! Остани с чиста душа! Нито с една мисъл не греши против душевната си чистота! Пази непокътнати тялото и душата си според заповедта на Бога, пази ги за бъдещата си годеница. Вярвай, че само така, някога ще бъдеш честен, характерен и щастлив мъж!...

Бурята пък все по-силно бушува. Най-силно около 18-24 годишна възраст. И ти, сине мой, трябва да останеш със силен дух; да стоиш непоколебимо всред бушуващите гръмливи вълни!”

С години търпеливо трябва да отстояваш в борба със страстите. Тези години в действителност са военни години, които се “броят двойно”. Сега се решава съдбата на целия ти живот. Като твърди удари на чук удрят думите на

езичника Овидий: "Nulla reparabilis arte laesa, pudicitia est: deperit illa semel." (Ov Her. V. 103. 104). Чистотата си можеш да изгубиш само един път! Ах, ако един път паднеш, само се подхлъзнеш и тръгнеш надолу! Мъж с твърд характер може да стане само онзи, който през младите си години здраво е държал юздите на страстите си. Колкото по-лесно е първото падение, толкова по-мъчно е сериозното разкаяние. Колкото е по-лесно падането от седлото, толкова по-мъчно е повторното качване. Сега още само се бориш - това не е лошо. Пази се по причина на падението ти, да не оплакваш някога със стихотворението на Grillparzer изгубеното златисто щастие на душата; невинността:

"Bosewicht, gib mir zuruck,
meiner Seele goldnen Frieden,
meines Daseins ganzes Gluck,
meine Unschuld mir zuruck"

(Die Ahnfrau III.109.)

Чудовище зловещо,
върни ми златния мир,
щастieto на душата-
невинността

(Свободен превод)

Сине мой, искаш ли да останеш твърд? Можеш ли да разбереш, че във възрастта на развитието ти пробуждащите се инстинкти още нямат право да искат удовлетворение, защото всичко сега е само божествено предупреждение за величествената творческа работа, която Бог ти е подготвил за в бъдеще? Искаш ли да предпазиш от майски сняг цветната градина на младата си душа? Искаш ли със силна ръка да обуздаеш плътските инстинкти? Искаш ли да въдвориш ред в мислите си? Искаш ли да застанеш твърд като скала и да не те мамят лъжливи светлини? Искаш ли да оковеш животинските инстинкти във веригите на човешкия разум, когато адът на плътския огън разяжда и пламти в жилите ти?

Сине, мили сине, искаш ли през младите си години да останеш с чист живот? Има, ооо, много ги има такива, които не се пазят. Които не подозирайки нищо, пристъпват по наклонената плоскост на падението. Пък горко на онзи, който един път тръгне по наклонената плоскост... Горко на онзи, чиято душа е докосната от мраз през време на младото цъфтене, през една майска нощ.

ТРЕТА ГЛАВА

МРАЗ ПРЕЗ ЕДНА МАЙСКА НОЩ.

“Integritas morum iuvenem facit esse decorum”

“Най-голямата красота за младежа е неговото морално целомъдрие”

Някога и ти ще стигнеш на кръстопът. Пази се, синко, и не стъпвай върху съблазнителния огън! Който веднъж е попаднал по наклонената плоскост, едва ли ще може да се спре вече. Виж само съдбата на едно момче, което е тръгнало по хлъзгавия път на моралното лекомислие.

Както във всекиго, така и в него един ден се пробуждат нови инстинкти и желания, за които прочете в предната глава. Пробужда се необяснимо любопитство и търси обяснение за тайните около зачатъка на живота, за задоволяване на пробуждащите се инстинкти и по възможност иска да е в близки връзки с онези, които обширно знаят да говорят по тия въпроси.

Прочети случая с един ученик:

Беше на приблизително 14-15 години, когато един път отиде на кино. Там се играеше някаква проклета любовна драма. По нощните локали скитаха мъже и жени. Мъжете бяха обладани от “наслада”, а жените - едва ли не голи. Пиеха се наздравици, свиреше музика и т.н.

В душата на бедното момче се раздвижи едно непознато досега чувство, мисъл и в същото време като че ли нещо в него се разруши. Какво се разруши? Кой знае? Някаква много мила крепост, един цял свят се разруши в него.

-Слушай, добре би било и ние да опитаме това, нали! - шепнейки с разпален поглед му каза едно по-голямо момче, което седеше край него.

“Да!” - извика нещо в него. - “Не!” - извика веднага един друг глас. Отново едно “Да!”, отново едно “Не!”. Но не му каза нищо. И той само гледаше, гледаше с прикован поглед върху екрана с възбуждащи сцени. Лицето му пламнало, кръвта кипеше в жилите му, но когато в края на представлението излезе на улицата и го лъхна студения въздух, изведнъж незнайна тъга заседна на душата му: ”Сега аз направих смъртен грях”.

Отиде си вкъщи. Взе уроци за другия ден. Напразно! Духът му беше смутен, паметта не възприемаше. ”Ще отида да се изповядам!”. И се успокои само тогава, когато солидните думи на свещеника погалиха разбунтувалата се душа.

-След това пази се по-добре, чедо!

Обещавам, никога вече...

За съжаление, след няколко месеца, отиде на театър. Заглавието беше

невинно: "Пробуждане на пролетта". Кой можеше да знае предварително, че на сцената жени и мъже ще правят такива срамотии? И то така, че ако същото биха направили на улицата, веднага биха ги арестували! Тук пък, срещу скъп вход показваха това. Едвам се въздържаше. Очите му бяха така приковани на сцената, че ще изскочат. Сърцето му трескаво биеше. Прибирайки се за дома, през цялото време нечисти мисли пълнеха главата му. Само когато реши да си легне и започна обикновената си вечерна молитва, в душата му проблесна първата тревога: "Пак паднах в грях!". Цяла нощ не можа да заспи. В него горчиво плачеше душата. "Утре ще отида да се изповядам при свещеника", - се успокои и едвам към зори заспа...

На сутринта, когато се пробуди вече, не искаше да отива. Нещо повече, - оправдаваше се: "Все пак аз съм ученик в шести клас! Аз трябва да зная тия работи! Не съм вече дете! Пък и всичко това само от научна гледна точка ме интересува!"

След няколко седмици един "другар" от седми клас, през междучасието го повика на страни и постави в джоба му една малка книга: "Давам ти хубав деликатес, прекрасни художествени картинки". Нашият ученик едвам изчака да бие звънеца. Изтича вкъщи и започна да поглъща тия "художествени" фотографии! През спокойните нощи съвестта му понякога говореше, но гласът ѝ беше все по-тих, забраната по-безсилна и най-после завинаги замря. Тишина настана в душата на момчето... Тишина, смъртна, гробна тишина... Но той тъкмо това желаше; желаше никой да не се изпречва на пътя му, когато той иска да си живее живота.

И момчето си "заживя живота"...

ПО НАКЛОНЕНАТА ПЛОСКОСТ.

Лека-полека много неща вече прочете, изслуша, видя и направи. Стана "опитно момче!". Още в първите месеци започна любовни стихове, които с неуморимо постоянство съчиняваше един след друг. Отначало драскаше само през свободното си време, за едно ново "Слънце", за което той е станал "бледната луна". Но започна вече и буден "за Нея" да сънува и от съня си "с Нея" да се пробужда. С рими си блъскаше главата и през времето, когато трябваше да учи или пък мислеше за вечерната разходка, където момичетата ще останат възхитени от панталона му, ушит по най-последна мода!

И действително нашият ученик никога не изпускаше разходка. Всеки следобед той беше там с чудната си елегантност (поне той мислеше, че е много елегантен), с лачени обувки, с бели ръкавици, а от малкото джобче на палтото му се подаваше елегантна, копринена кърпичка - цял кавалер! Край него и уелският принц би приличал на мечка. Някой от учителите му (ако се

случи да мине покрай него), не може да разбере откъде лъха тоя упоителен облак от парфюм на улицата. Как би помислил, че това е новия ученик с винаги незадоволителните отговори? ”Нали съм така блестящ!” - мисли в себе си ученикът и забравя, че и гнилото дърво свети в тъмното. ”Ходя по завоевателен път” - мисли момчето. ”Празна модна кукла” - съжеляват го по-сериозните минувачи. ”Колко съм елегантен” - вярва в себе си. ”Виж каква маскара!” - си казват възрастните. Какво щастие, че още не е намерено някакво огледало, с което да се вижда в душата на хората! О, знаеш ли какво би констатирало това огледало? - отвън добре, отвътре - зле.

МЕЖДУ ДРУГАРИ.

Така той скита с приятелите си и води с тях “възпитателни” разговори. Горко на онази девойка, която се среща с тая група! Още от далече я стрелят с любопитни и жадни погледи, а когато мине края тях, високо отправят подмятания и се кикотят на духовитостите си, докато не се покаже друга жертва.

Между това някой съобщава, че познат се е сдобил с нови тайни работи и цялата група се отправя натам и иска най-новите “хубави работи”. Та нали този познат знае, че те не са деца и може спокойно да им ги даде! С парите, откраднати от дома, заплащат нечистите произведения и за “малко разтуха” се отправят към “Златния лебед” в края на града. Тук са спокойни, тук учител не идва!

И ето, изваждат от джобовете цигари, разтварят току-що купените “художествени работи” и започват “благороден” разговор, учение и посвещаване. Свинете рядко хвърлят толкова много нечистотии в смрадливата кочина, колкото тая ученическа компания за половин час измеси с езиците си. И когато вече се понаучат един друг на всичко отрицателно, двусмислено, (не двусмислено, а направо), започват песни, смешки и веселие. Но когато вече от тайно намерените пари не оставаше за вино и ракия, и (без това половин литър скриха) добре свършили работата си, тръгват за дома или по-добре, клатушкат се за дома.

Ето едно често явление през пубертетната възраст. Падението на други младежи пък става по друг път. Има много, които сами разбират “грехът”, който в началото мислят само за невинна игра. Но най-много са ония, които чрез “посвещението” и съблазните на лоши другари, за пръв път попадат по пътя на разврата.

ИЗМЪЧВАНЕ.

След всичко това, вечер сън не идва за очите на нашия беден ученик. Не го тревожи вече мисълта, че за утрешното съчинение по литература е написал само планът. Най-после с една малка лъжа работата ще се нареди! Но днешните разговори, работите, които научи от другарите си - как човек може сам да си предизвика наслади (особено по-големият Янош, колко много работи знае!) се бъркаха там във фантазията му и далеч от него гонеха почивката. В главата му се гонеха мисли, само при спомена за които някога, преди години, целият би се възмутил. Сърцето му горещо почваше да бие, кипи, вълнува се кръвта в жилите му. И той би искал да опита, дали наистина човек изпитва неземни наслади, когато играе със собствените си полови органи? ("Сега съм сам и без това никой не ме вижда!"). Върху собственото си тяло да опита, да направи такова отвратително нещо, за което наистина е слушал, че е страшен грях против Бога, против собствената чест и против човешкото достойнство. Но кой да се занимава сега с греха, когато инстинкта заповядва, тоя инстинкт, на който и днес в следобедните разговори, четене и песни отстъпи!...

РАЗРУШЕНИЕ НА ХРАМА.

Първия грях стана. Бедният ученик сам се хвърли в заразата - стана самозаразен. Цялата му "наслада" трая може би половин минута. Спящата съвест простена. От това и тя се пробуди. Горчив упрек го измъчваше за стореното. За миг в съвестта му проблесна досегашния прелестен чист живот, а сега, след първото падение и хилядите красиви пъстри сънища, застрашени от внезапно изпитателно опустошение.

Така можеше да стои Наполеон със скръстени ръце, загледан в руската снежна пустиня пред запалената Москва. Така можеше да плаче пророк Йеремиа над разрушените църкви в еврейския град. Ако при погребение оплакват тялото, което е изоставено от душата, колко по-заплакване е душата, изоставила Бога! О, може да плаче, с кървави сълзи може да плаче това момче над разрушения храм... Защото живата черква на Бога пред една чиста младежка душа е златното слънце, което я огрява и стопля. За това е мислил и ап. Павел, когато е писал към коринтяните: "Не знаете ли, че вие сте храм Божий и Духът Божий живее във вас? Ако някой разори Божия храм, него Бог ще разори, защото Божия храм е свят, а тоя храм сте вие" (кор. I. 3. 16, 17).

Но полуопомнянето трая само няколко дни. Не след много пак е в старата

компания, пак слуша за нови “събития”, нови работи научава, на нови анекдоти се смее и след една седмица повтаря миналия грях. И това повтаряне започва все по-често. Известно време съвестта му продължава да се измъчва като дивеч, попаднал в клопка, но бързо се изморява... и става пак глуха и спокойна. И без това не ме слушаш, защо да ти говоря?

Нешастно, нещастно момче!... В калта тъпчеш голяма енергия, ценната волева сила на младите години! О, ако на четиринадесет годишна възраст предварително би могъл да видиш горчивия поток от сълзи, които до двадесет годишната си възраст ще проливаш като следствие на сторения проклет грях! О, ако предварително можеше да видиш онази огнена лава, в която ще изгори по причина на греха, сега още свежото червено сърце! О, ако предварително би могъл да видиш този парцал, в който след години грехът ще разкъса твоята благородна душа! О, ако би знаел, как би казал тогава: ”Колко е жалко за мене!”

“Жалко за сърцето ми, в което огън пламтеше,
топлина излъчваше, на далеко светеше.
Жалко за погледа ми, топъл и чист беше,
в него се отражаваше усмивката на Бога.
Жалко за кръвта ми - сега по-бавно тече,
къде е свежестта ми, някога тъй мила и топла?
Жалко е за мене, жалко! - Пък някога всичко бях,
а сега младостта ми тук лежи умряла.

(Radvanyi)

Ако при игра на шах сгрешиш една стъпка,
просто връщаш фигурите с едно “не е добре”.
Но сгрешените стъпки в неморалността,
никога повече не можеш да поправиш!

“В спомена ни увяхва всяка мъдрост, слава, дело,
незабравим остава само часът, в който се самозабравяме”.

(Vajda Janos)

ИЗВРАТЕНА МЛАДЕЖ.

Всички красиви свойства на човешката душа, като: характер, храброст, въодушевление, патриотизъм, почит към родителите, благородна гордост, кавалерство и геройство, отстъпват място на увяхване и незаинтересованост в душата на младежа. Има ли по-тъжна гледка от тая на младо дръвче през пролетта, останало без пъпки, без зелена корона, с изкривено стъбло и към

земята наведени клони? И тук, когато би трябвало да се гордее с многобройни цветове, опустошителния вихър на рано освободените страсти унищожава изгубената детска невинност. Дори и на най-здравото дърво окапват листата, - изсъхва, ако нараниме стъблото, по което тече жизнения сок. Същите опустошения нанася и тайния грях върху онзи младеж, който му става роб.

Душевната чистота е като сутрешна роса, която подобно на бисери, блести върху пробуждащите се цветове. Това е само една малка водна капка, която блести така чудесно. Но когато човешката неопитност я избърше от цвета, дори и от водите на всички океани на света не може отново да се направи.

Слушал ли си, сине мой, за чудната красавица Пандора, която дала зестра на мъжа си една златна кутия? Но когато той я отворил, от нея излезли мизерия, скърби и болести, по целия свят. Сине мой, и забранените телесни наслади отвън са като тази златна кутия. Но горко на онова момче, което лекомислено отвори златната кутия на Пандора!

Или, може би, мислиш - ако и с цената на душевното си спокойствие - поне сега това момче е щастливо? Ни най-малко! Тогава не би търсело все нови наслади. Плътта, на която няколко пъти са давани забранени наслади, по един неудържим начин става все по-нахална. Дори и да ѝ дава наслади една след друга, дори и цялата си душа да отдаде, тя никога не се задоволява. Да, края на сладострастния живот е, че и душата се обръща на плът, а младежа става капризен, жесток, коравосърдечен. Душата му става тъмна, разбита, изживяла. В тялото му пък, освободени от веригите демонски страсти се преследват една друга. Какво дълбоко човешко падение! Животното не развратничи, а само човекът, създаден по подобие на Бога, със свободна воля и ум.

Който от лекомислие е капнал на езика си дори и най-малка капчица от меда на забранените неморални дела, прилича на плъх, който е ял отрова; ужасен огън гори вътрешността му и в отчаяние тича от едно място на друго за вода, пие, преобръща всичко, което се намира на пътя му, но – ах - огъня не угасва, докато отровеното животно не умре. Такъв горящ огън разпалва с неморалните си дела и това момче! ”Die Wollust scherzt, ihr Ende Schmerz”. Удоволствието и насладата си играят с тебе, но края е мизерия и опустошение! ”Тоя грях - според един лекар, (D-r Friebe) - е най-сигурния, а в някои случаи, най-ужасния път към гроба”.

ПО ПЪТЯ НА ПАДЕНИЕТО.

След като стигна дотук, това момче имаше желание още по-издълбоко да разбули тайните на природата. Сега би искало да знае всичко, което е във

връзка с половия живот и с зачатъка на човека. Той вече е от “горните класове”, достатъчно узрял, за да изследва всичко в света! Да разучава такива работи, които святата воля на Твореца е скрила най-дълбоко в семейната святост на брачния живот. Това той иска сега, преди брака, да знае и да върши. Същото правят и другарите му вече. С удоволствие го водят по публичните домове или в такива къщи, къде още по-нещастни, паднали жени го посвещават във всичко тайно, във всичко, което то иска само да знае. Но често пъти дори няма нужда от покварени приятели. По някои улици на столицата не може да мине младеж, без да бъде заобиколен, буквално оплетен и примамван към греховно падение от най-отвратителния елемент на обществото - падналите жени.

Навсякъде картината на опустошението е покъртителна. Плачевно е да се види рушението, което вихъра на кървава битка извършва в една чудно хубава черква. Но хиляди пъти по-плачевно е да се види как груба вандалщина опустошава храма у една млада душа, където до неотдавна е бил още белия мраморен олтар на Бога и е горял светия пламък на идеално въодушевление.

Сега вече за него няма тайна. Сега вече е чул, видял, опитал, извършил всичко. Сега вече, той е щастлив младеж, нали?

Или не? Защо в погледа му е заседнала някаква тъга? Каква е тая неизличима черна сянка, която помрачава чертите на лицето му? Защо погледът му отбягва погледите на честни хора? От какво лицето му е така бледо? Защо изостава в учението? През време на час, къде из далечините странства мисълта му? Защо са хлътнали очите му? Защо се чувства като чужд между невинните си съученици? Защо не намира развлечение в играта на другите? Та нали той вече “всичко” знае?

Да, знае всичко - и затова не е щастлив, защото знае, че щастието, което в диво темпо напразно търсеше с цената на моралната си чистота, на характера си и честта си - не може да намери. Търси го там, където го няма. Ако поставим на ухото си черупка от морска мида, дочуваме величествения рев на нейната някогашна родина – морето. Също така и у това момче, по време на самотни часове плаче измъчената от някогашни стремежи, желания и болки душа. И когато с пламнало лице, с разтуптяно сърце се спуска след пъстрата пеперуда на мнимото щастие, тя хвърква нависоко, а в ръцете на нещастното момче остава само безполезен, тъмен прах.

Тази пеперуда отнесе със себе си спокойствието, бъдещето и щастието на един младежки живот. И какво остана на мястото на някогашния щастлив рай? Страшна празнота, безнадеждна, нерадостна, беззвездна, нещастна, черна празнота.

Черни врани, като зли предвестници грачат в тоя млад дух, в който би

трябвало да ехти песента на славей.

Когато заточения на остров Мадейра унгарски крал Карл IV преди смъртта си отправил молитва за седемте си невръстни деца, казал така: ”Господи, по-добре вземи им живота, отколкото да Те обидят със смъртен грях!”

Бланка, френска кралица, един път казала на сина си, по-после св. Людовик, следното: ”Синко, обичам те повече от сърцето си. Ти си единствената разтуха, която ми остана на земята. Ти си надежда за отечеството и все пак - по-добре умрял да те видя, отколкото да чуя новината, че си пожелал да извършиш дори и единствен грях!”.

По-добре на погребалната колесница, отколкото в тежък грях! О, тогава колко горчиви биха били сълзите на родителите! Как би се късало майчиното сърце под тежестта на болките. Как би се задушавало твърдото сърце на бащата, ако биха видели грешните страдания и биха узнали падението на нещастното им дете!

О, ти, жестоки момко, защо не избавиш от тия душевни болки поне родителите си, които толкова работят за тебе?

Леонид, един от мъчениците на първото християнство, разцелувал гърдите на спящото си дете Ориген, защото знаел, че в това малко чисто сърце той завинаги си е осигурил жилище. И ти, нещастни момко, ти замърсяваш чистата си душа с кал; душа, която до скоро е благоухаела като пролетно цвете, душа, която е най-красивия храм Божий!

Пък това е още първата част на наклонената плоскост. Още не сме в дълбочината на заразата.

ЗАКОНА ЗА СВОБОДНОТО ПАДАНЕ.

Физиката познава един закон, според който тяло, което започва да пада, не пада с еднаква скорост към земята, а всеки момент с равноускорително движение пада към дълбочината, където го привличат тайните сили на земята.

Този закон за свободното падане не е от значение само за материалните тела, но също така и за душевния живот. В дълбочините на всяка душа са скрити страшни демонски сили, които - ако веднъж, за наше нещастие, са ни станали господари - също така с по-непобедима сила влекат душата в тъмната дълбочина на греха. Само едно лекомислие, само едно падение - и закона за свободното падане започва да работи.

Накъдето и да отиде греха на разврата, навсякъде земята увяхва, клюмват дотогава високо изправени глави, осакатяват стоманени гръбнаци, побледняват розови лица, прекършват се твърди характери. Увяхва онова, което би трябвало да бъде усмихнато цвете. Изгаря от слънцето онова, което

би трябвало да цъфти в свежест.

Мили сине! Гладни псета, кръвопийци чакали се крият в дълбочините на покварените човешки нрави. Не давай храна на тези чакали - кръв пият те, твоята прясна млада кръв! Не сваляй веригите от ръмжащите псета, защото ще те ухапят и завинаги ще заралят чистотата на душата ти.

“Всеки грях - пише апостол Павел - който човек прави, е извън тялото. Но който блудства - греши против собственото си тяло” (Кор. 16. 18)

ПРИ МАЗУРСКИТЕ ЕЗЕРА.

През Първата световна война, руската армия претърпя голямо поражение при Мазурските езера. Германския пълководец Хинденбург, който, като на длан познаваше дори и най-затъntenите кътчета на цялата мочурлива местност, според плана си нагъна руската армия към езерата. Когато редовете на руската армия се разколебаха и започнаха отстъплението, германците с бързо темпо се нахвърлиха след тях. За русите не оставаше време за размишления, трябваше да бягат. Пред тях е неизмеримия мочур, а зад тях германците, които ги преследваха.

Но преследването не трая дълго.

Изведнъж германската армия застава, като че ли краката на германците зарастнаха за земята от потресаващата картина, която се откри пред очите им. Русите се спуснаха по зелената трева, която изглеждаше твърда, но под нея се криеше бездънно мочурливо море и ужасените германци гледаха как осъдените на смърт хиляди руснаци, потъваха в това море. Най-напред краката, коленете, кръста... Сега вече само ръцете се виждат... Само изкривени от ужас лица... Само викове за помощ... Но уви! Няма живо творение, което би могло да им помогне!

А бездънността влече... влече към дълбочините.

Помисли само, сине мой, какво ще стане с младежта, ако тръгне по мочура на развратния живот и започне да пада към дълбочината на заразата.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

В ДЪЛБОЧИНАТА НА ЗАРАЗАТА

“А блудство и всяка нечистота или користолюбие,
дори и да не се споменава между вас, както прилича на светии,
нито пък срамни и празни думи и смехории,
които са неприлични, а наопаки, да се чува благодарение”
(Ап. Павел, Ефес. 5, 3-4).

“На блудници и магьосници делът им е в езерото,
което гори с огън и жупел” (Св. Йоан Откр. 21; 8).

Няма младеж, в ушите на когото рано или късно да не прозвучи съблазнителната песен или похотливата дума на чувствените желания. Трезвият ум, добрата душа, чистото сърце, въодушевените идеали, всички, всички го предпазват, закрилят от падение. Съвестта - като тревожен звън – трептейки, звучи в гърдите му: ”ти недей, недей!”. Но все пак в него по-силно ечи убедителната, омайна и омагьосана песен на чувствата и обещавайки му минутни наслади, заслепяват борещата се душа. Какво ще стане след тия минути, къде ще пропадне, какво ще изгуби при евентуално разстройство на нервите, което води до сигурно опрощаване на характера? - За всичко това мълчат, всичко това чувствените желания старателно скриват от него! Както в киното, когато светне екрана и ние искаме или не искаме, погледът ни трябва да бъде прикован там, а извън това нищо, абсолютно нищо не виждаме. Тъкмо така желанията за чувствени наслади приковават този младеж и той не мисли, нищо не разсъждава, а сяпо тръгва след тях.

Тръгва по наклона...

Горко на оня, който е тръгнал по наклона!

ПРЕЧУПЕН ДЪБ.

Няма на света по-кратки наслади и удоволствия от тези, които ни дава разврата. Но същевременно няма и по-скъпо нещо, за което човек заплаща с тялото и с душата си. Без каквито и да било окраски, така както е в действителност, искам да ти опиша съдбата на младеж, отдал се на разврата. Може би ще ти се види преувеличено: как е възможно един единствен грях да има такива тежки последствия? Само от един грях, все пак, не може да започне такава страшна мизерия! Сине мой, това, което ти пиша тук, още не е пълна картина на проваляне, на душевно и телесно опустошение. Целият ти живот, дори този на поколенията ти, ще бъде тормозен от разврата, за дадените ти от него няколко минути чувствени наслади. Не казвам че всеки,

който е станал роб на този опасен грях, телесно се разрушава. Има силни организми, които устояват против направения срещу тях неморален атентат. Обаче сигурно е, че колкото по-млад и по-страстно се отдаде някой на този грях, толкова по-скоро настъпва телесното разпадане.

Но опустошаването на душата е повече от сигурно! Душата претърпява неописуеми повреди под действието на греха, дори и у най-силните и физически развити младежи! Сине мой, нека не те блазни силното телосложение на развратника! Лицето му може да е червено и физическите сили наглед запазени, но умствените му способности сигурно са отслабнали, мисълта затъпена и разсъдъка погребан. В срамни страдания и под развалини в него изнемогва създадената за власт царствена душа. Лукав е духът на разврата, който напада от засада. С лукавство ти обещава небето и земята, докато прегрешиш и ограбвайки най-светите ценности на душата, те изоставя в агонизиращо отчаяние, - когато вече си станал негов роб.

Най-жалкото е, че този грях е неизлечим. Душата на онзи, който греши от дълго време, така се притъпява към всички морални влияния, че дори умотелните нежни думи на бащата и погледа на учителя по вероучение, със своя религиозен авторитет, остават без резултат. Силата на волята в такъв младеж намалява извънредно много. Всяка сутрин с часове се готви да стане от леглото. Ако започне някаква работа, двоуми се и си губи времето, въобще да започне ли нещо и какво. Прозявайки се прелиства книгите една след друга, но нито от една не учи. Не може да се реши на нищо сериозно. Само искрено въздиша от време на време: "О, ако така беше станало, ако иначе беше станало!". Исква да е по-друг, но нищо не прави в това направление! Прилича на изрисуван войник, който е замахнал със сабя за удар, но не удря никога. Понякога - след някакво голямо душевно събитие - внезапно се стресва: "Но сега вече ще се поправа! След това всичко ще се оправи!". И след това, пак не се поправа; ракетата освети за момент и след нея настъпва още по-голяма тъмнина. Този младеж не може да бъде спасен, защото сам не иска да се спаси.

„САМО ЕДИН ПЪТ ЛИ?“

В горната глава виждаш младежа по пътя на първия грях. Възможно е само любопитство да е довело този нещастник по този път. Със съблазнителна самоувереност, че "само един път ще го направя", само един единствен път, колкото да опита и научи нещо. Не знае, че "първият грях" е най-мъчният, останалите вече лесно идват и в края на изминатият път колата неудържимо хвърчи в пропастта.

Никога не вярвай, че за да се успокоиш, най-после, трябва да отстъпиш на

изпитанията, които те измъчват и които силно и почти непобедимо, постоянно пречат на работата ти. Има младежи, които мислят, че за да се освободят от изпитания, трябва да извършат грях. Колко жестоко се мамят! Отвратителните картини на първото полово прегрешение силно завладяват фантазията, която настоятелно иска повторението на този грях, че за работа вече и дума не може да става. Бедния младеж едва сега се пробужда със съзнанието, че преди извършването на греха, ако и да крещяха в него гладни чакали, все пак бяха във вериги. Първият грях обаче разкъса веригите им и ги направи нахални заповедници.

Малките лъвчета са безопасни, докато не са вкусили кръв, но когато захаят прясно месо - свършено е вече - те стават страшни кръвожадни зверове.

Бъди силен в първата минута, защото “мами се този, който мисли, че ако в младата си възраст се покаже слаб, после като мъж ще стане силен и ще промени характера си” (Барон Eotvos Jozsef).

Късно е лекуването, когато вече като роб пъшкаш в старите си навици.

Кой знае кога започва есента? - Най-напред по едно-две листенца падат от дърветата, а малко по-късно клоните съвсем оголяват и ето изведнъж острия зимен вятър свири между голите дървета в гората. Също така и в грехът: падаме бавно, но сигурно. Горко на онзи, който лекомислено започне да си играе с грехът на самозаразата или с привлекателната сила на полът и “само един път” иска да се наслади на тая телесна прелест, към която е позволено да се посегне свободно само в брака! О, колко много душевно разбити младежи, виждайки до какво положение са стигнали, се срамуват от делата си и през сълзи дават обещания, че ще съберат всички сили и каквото и да става, никога вече няма да вършат този грях! Това тяхно обещание е искрено, но щом останат сами, отново ги измъчва старото изпитание, а волята им вече е толкова слаба, че почти без съпротива, наново, безвъзвратно пропадат.

ПЪРВАТА НЕЩАСТНА СЪПКА.

Как стигна дотук този нещастен младеж? Не беше достатъчно силен в първата минута! Не знаеше, че човешкият живот прилича на играта шах, в която една лоша стъпка после зле се отразява. В началото рядко случващи се неморални разговори, четива, дела, които после полека зачестяват, докато се превърнат във всекидневен навик. Душата му вече не се бунтува, а той вече дори и не мисли да се отказва от тия работи. Нещо повече - нека признаем - дори и да иска да се освободи от робството на чувствата си, необходима му е грамадна волева сила. Такъв страшен тиранин става за него навика, че когато вече изплашен от лекаря, прави усилия да се отвикне - не може. Много пъти би трябвало да му се връзват ръцете, защото навикът, дори и през нощта, в

съня, го води към грях. Колкото повече извършва този грях, толкова по-често чувства нуждата от него, която става навик, а навикът пък – необходимост. Най-напред грехът подобно на странник, случайно похлопва на неговата врата и търси подслон за през нощта; след това е гост и най-после той става господар. Гръцката легенда разправя за Антеус, който борейки се с противника на Херкулес, винаги добивал нови сили, когато кракът му се допирал до земята. Колкото повече душата ни е в съприкосновение с калта и сметта, с толкова по-голяма сила греховната страст ни завладява. И бедния младеж, когато изплашен вече, иска да се освободи от ужасния товар, винаги остава безсилен да се бори под тежестта на проклятието.

Според гръцката легенда Прометей е откраднал огъня от Олимп и за наказание, боговете го приковали за една скала в Кавказ. Всеки ден при него идвал един орел и изяждал дробът му. На другия ден той отново пораствал, обаче орелът пак идвал...

Тая картина много прилича на младеж, който един път е разпалил в себе си огъня на разврата. Грешния му живот е прикован за скали от делата, а плътската “наслада” всеки ден разкъсва бедната му душа. Колкото повече прави всичко това, толкова по-силно в него крещи страстта: ”още повече, още повече!”. Подобен младеж прилича на продънен съд, колкото и да наливаш в него вода, никога не се пълни и никога не казва стига. И действително, за него първа необходимост е грехът, така, както никотина, алкохола и наркотиците са необходими за онези, които са свикнали да ги употребяват.

Ужасно положение; грехът става житейска необходимост! Пътешественици разказват, че в южна Африка имало един вид змии, които само с погледите си омайвали птиците. Такава змия само поглежда жертвата си, която отначало тревожно маха с криле, скача от клон на клон, но напразно - не може да устои, трябва непрестанно да гледа в очите на змията, чийто поглед я тегли, влече, хипнотизира, отнема ѝ волята и тя трябва да дойде по-близо... по-близо... докато попадне в устата на змията. Тази картина прилича на душата, попаднала в страшните ръце на разврата!

Пък този нещастен младеж всичко е започнал от незнание или от лекомислие! За много момчета отначало това не е грях. Когато се е катерил по клоните, отивал е на езда или се е хлъзгал с шейна, за пръв път е чувствал такива чувствени наслади в този орган, но всичко това е мислил само за някаква интересна игра. И когато после разбира какво противоприродно явление е това - късно е вече - не може да се откаже от този срамен навик. Друг път, от развалени другари е научил, как самичък може да си достави тази наслада. Още тогава е чувствал, че това, на което го учи другаря му, не е чиста работа, то е грях, защото никога не го правеше пред родителите си.

Самата природа му подсказваше, че това е грях и добре ще е да се пази. Колко пъти е бил готов и ръцете си да отреже, да предотврати всичко, вместо да научат майка му и братята му за това, което е научил да прави със себе си! Сине мой, ти си учил вече за растенията, които ядат насекоми. Върху някой обрасъл с мъх лист на това растение, кацва наивно насекомо, обаче в същият момент там си и остава, листът се свива. След няколко дни, когато той отново се разтваря, от нещастното насекомо са останали само жалки останки. Растението е взело, изсмукало от него цялата му сила, животът...

Грехът на разврата, също така изсмуква всички жизнени сили от невинния младеж, попаднал в ръцете му.

И тъкмо затова в характера му и в цялото му държание настъпват очебийни промени, а евентуално се разваля и телесното му здраве, което нещо - колкото и да му се иска - невъзможно е да скрие пред външния свят. Та нали и орелът не може да лети спокойно, когато крилете му са изцапани с кал!

DESCENSUS AVERNI.

С развратните си дела незаменими душевни сили е отхвърлил от себе си. Сили, които би трябвало да употреби през юношеските си години за по-щастливо оформяне на бъдещия си живот. В училище учителите и другарите му, вкъщи родителите му, всички виждат голямата промяна; как пъргавият, силен и умен младеж за кратко време душевно - а може би и телесно - много е изостанал. Виждат и му се чудят.

Чудят се, че досега добрият и отличен ученик, внезапно става много немарлив. Този, който някога е бил между първите, все пак е добре, ако в пети-шести клас не занесе лоши бележки на родителите си. Истина е, че по време на час седи мирно, но ако някой го наблюдава отблизо, ще види, че мислите му блуждаят някъде далеко. С часове погледа му е втренчен в далечината, прикован в една точка без да вижда и без дори да мисли за нещо. Крои планове за следобедните развлечения. Ако го дигнат на дъската, внезапно се изчервява и смуцава. Очевидно, самосъзнанието му се връща някъде от далече. И дори в най-малката умствена работа се изпотява.

Става хладен към някогашните си добри приятели. Дори и на най-невинните им анекдоти се сърди и отговаря грубо. Има си само един-двама близки приятели, които приличат на него. С тях през междучасието винаги кроят тайни планове. Ако случайно между тях попадне някой "непосветен" ученик, с държанието си веднага дават да разбере, че трябва да се махне.

За каквото и да приказва учителя, него вече нищо не го интересува. Класният му наставник, който от години го познава и обича, в недоумение схваща, че някога добрия ученик сега много лъже. Този негов стар мил ученик, с когото

някога се гордееше - и справедливо - с искреността му. Този, на чиято душа лежат големи грехове, защо да се плаши от малките! И окото не му трепва, лицето му не се черви, когато лъже. И той самия чувства, колко мръсен е живота му отвътре и затова лъже, непрекъснато лъже, за да може да покаже пред хората поне външните признаци на честен живот. Учителите и другарите си, също така безсрамно знае да лъже, както и родителите си вкъщи. Вярно, че истината е рожба на чистотата, а лъжата сестра на покварата.

Но заедно с искреността замират също и другите добродетели на младостта: услужливост, доверчивост, признателност и въодушевление от благородното и красивото. Защото тъкмо чистия живот е най-твърдия пробен камък на моралната твърдост. Без това, душата тръгва към разрушение. И колко струва червената ябълка, ако червей я разяжда отвътре, какво струва позлатен ковчег, когато в себе си крие гниене? Целият душевен живот на младежа загрубява, някогашната му мила изтънченост изчезва така, както изчезва мириса на роза от грубо смачкания ѝ цвят.

Клатушка се в живота без воля и цел. От хиляди години край Рим се простират грамадни мочури. Изпарението им разваля въздуха в цялата околност и трови душите и телата на жителите от околните села. Тези хора със замислен поглед и жълто-восъчни лица, омърлушено плуват в лодките си по водите, покрити с жабурняк. И когато някой чужденец приятелски ги запита: Как сте?, в цяла Италия на това отговарят така: Живеем някак си. Само в тази област отговарят: Вярвайте, умираме!

Вярвайте, умираме, вярвайте! - също биха могли да кажат за себе си и много младежи!

Това е много естествено. Дъбови дървета не растат на високо в тъмни тунели и рози не цъфтят в плесенявали зимници. "На когото духът е роб - пише граф Ищван Сейчени - за него нито едно цвете на морала не цъфти, а безвкуските му развлечения го излагат на всяка стъпка".

Ето, затова посърна детското лице, което до скоро беше усмихнато! Оттук са бръчките по младото чело! О, колко тъжно е да се гледа, когато прелестната небесна дъга започне да се губи!

След това, нашия младеж вече, не е много чувствителен и към собствеността. Разбира се, закупуването на неморални илюстрации, честото гледане на филми за възрастни, на приятелски срещи и т.н., всичко това струва пари, а вкъщи майка му все по-често се оплаква, колко крадливи са на днешно време слугините, всяка седмица крадат от парите ѝ!

Също така и паметта на такива младежи отслабва, не могат да се интересуват вече от сериозни работи, неспособни са за възприемане на научни познания (като сериозно учение, научен напредък). Чувствения им личен свят се

превръща в апатичен, а по-после става суров. Близко са до отчаянието. В тях се изгубва мъжественото щастие, което дава работата. Творческата им способност намалява, не могат за по-дълго време да съсредоточават мислите си, въобще не показват напредък в никакво направление. Само с нечисти образи се изпълва целият им мисловен свят; те напълно монополизират фантазията му. В друго направление едва ли се интересуват. Енергията им се парализира. Волята им става безсилна кукла, нищо. Стават страхливи, лъжци, лицемерни, безхарактерни младежи. Накъдето и да ходят, навсякъде все това смрадлив въздух се изпарява от тях. Навсякъде: оставят по стени, книги, обществени места, бани, мръсните рисунки на покварените си фантазии. Нетърпимо нервни и луди мисли се пораждат в мозъците им. И по-късно много са, които през целия си живот не могат да набавят това, което в млади години са прахосали в греха на самозаразата.

О, колко правдиви са за тях следните редове на Петьофи (Облаци):

В главата ми е нощ, а нощите нощта,
и тази нощ с призраци е пълна;
в мозъка ми се раждат мисли,
и като диви зверове се разкъсват една друга.

Кипи кръвта в трескавото ми сърце,
както в гърнето на вещица, смрадливата беда.

Разпалената ми фантазия, като метеор
хвърчи по света и мен влече.
Съквартирант ми е отчаянието,
съсед ми е пък – лудостта.

Това другояче и не може. Кажи на пламтящия огън да не гори - не може!
Кажи на разбунтувалото се море да утихне - не може! Крадецът краде от други, а развратника сам от себе си краде най-ценните богатства, духовни и телесни сили ограбва сам от себе си. На път към Ада...

„ПРОСВЕТЕНИТЕ“ УЧЕНИЦИ.

След като по такъв начин оттук-оттам осакатява характера си, започва да губи и други добри качества, - стига до пълно морално проваляне, до безверие.

Ако въпросът не би бил така съдбоносен и сериозен, човек би се засмял, ако чуе от един петокласник обезверено да разправя за морал, за религия, за Бог и за такива факти, към които, най-отбраните и най-учени представители на

човечеството винаги са се отнасяли с най-голямо почитание. Между гимназистите днес вече дори и впечатление не прави, ако този или онзи започне да се хвали, че “може да си говори” с учителя каквото си иска. Той вече е “посветен”, той “много работи е научил”, той знае, че няма небесно царство, няма изкупление, няма Бог, няма безсмъртна душа.

Но какво е това “много”, което това обезверено момче е научило и какво не знаеха най-отбраните представители на естествените науки? Защото нали и интелектуалните водачи на човечеството са учили и знаели нещо?

В мисълта ми хрумна старият надгробен надпис, който откривателя на гръмоотвода Франклин сам си е написал. Ето превода му. Истина е, че този превод не е много сполучлив, но мислите, които са изказани в тези няколко стиха, са величествени:

“Тук почива храната на червеите,
трупът на Вениамин Франклин,
като корицата на книга,
от която листата са извадени.
Но тази книга е с надежда,
че няма да се изгуби завинаги,
а наново прегледана, поправена,
наново по-изящно издадена пак ще се появи”.

Нали този, който след смъртта чака по-нов, по-красив живот - той не е безверен!

И след това Kepler, Newton, Boyle, Linne, Herschel, Leverrier, Fresnel, Fraunhofer, Foucault, Faraday, Lavoisier, Liebig, Pascal, Ampere, Galvani, Volta, Pasteur и др. (все известни имена), поне толкова са знаели, колкото твоя петокласен колега? Защо всички тия, а и много други представители на науката са били дълбоко вярващи? И дали науката е захвърлила твоя съученик в безверие?

Защо Пастър - само него ще спомена - един път казал: ”Понеже много учих, вярвам така силно, като един британски селянин. А ако още повече бих учил, бих вярвал като една британска селянка!”

Ето как един унгарски поет рисува този твой “ученик” и другар:

“Виж житния клас, гордо към небето се издига, докато е празен;
но щом узрее, към земята глава навежда.
С още незрелите си способности се хвали дете - ученик,
докато мъдрият философ се сам смирява”.

Но ето, че не науката е довела твоят съученик до безверие! Та и колко ли наука може да има в една четиринадесет годишна глава?

Но ти знаеш, че е имало, а и сега ги има известни учени, които се обявяват за невярващи! Не отричам, наистина ги има. Но само за едно нещо съм любопитен. Любопитен съм за оня велик съден ден, който ще премахне всяка покривка от тайните ни мисли. Как ще познаем тогава човеците, които са били роби на грехът и са станали невярващи, само защото учението на религията не е могло да се съгласува с техните “научни приключения”. Не, сине мой! Самото знание никога не е опасно - само носителите му могат да бъдат такива. Сериозната наука винаги води към Бога, а поквареното сърце Го отрича.

Много истински са думите на светото писание:

“Чистотата води близо до Бога (Прем. 6, 20), обаче “душевният човек не възприема онова, което е от Божият дух” (кор. 1 2. 14.).

ЗАЩО „НЯМА БОГ“.

Поквареното сърце е захвърлило в безверие и твоят другар. Това постоянно противоречие, което се явява между вярата и живота, този постоянен упрек, който чувства в душата си, този непрекъснат страх от Бога, ако го има - “ами, ако някога трябва да отговарям пред Него за всичките ми дела и мисли?”. Тогава, горко ми! Колко добре би било, ако нямаше Бог... Може би и да няма... Наистина няма... Няма... Няма Бог!

Уверено мога да кажа, че ако не от религията, а от алгебрата или физиката, биха последвали сериозни и строги морални заповеди, никой на света не би бил безверник. Обаче мнозина биха оспорили задачите на алгебрата и физиката в името на “просветата”.

В повечето случаи причина на безверие е моралното падение. Това ясно се потвърждава от факта, че обикновено, то се разпространява сред младежта и върви успоредно със страстите, а също така и с тях изчезва. Малкото дете не е безверно, нещо повече, много добре чувства Бога. Също така и старият човек не е безверник, а единствената му надежда са религията и вярата. Между тия две възрасти е бурната епоха на страстите, за която епоха много подхождат думите на Паскал: ”Сърцето има съвсем други разбирания, отколкото разумът”. Да, разваленото сърце може да обезвери човека, а сериозно учения разум – никога. Никой не отрича Бога, освен онзи, чийто интерес е да няма Бог.

Младеж, който по време на физическото си развитие е успял да запази душевната си чистота, остава спасен и от съмнение във вярата. Или, ако в някого наистина биха се появили мъчнотии и съмнения против вярата, докато е запазил душевната си чистота, за неговата вяра аз не се страхувам. Признавам, че който живее развратно, най-напред не му харесват молитвите,

след това религиозните обреди, после цялата религия му става неприятна и най-накрая изгубва вярата си. Непременно трябва да изгуби вярата си. Моралното разпадане и развратния начин на живеене той се стреми да оправдае с разни философски разсъждения, с книги, с теории и с незряла наука. В книгите търси допълнително теоретическо оправдание на онова отричане от Бога, което предварително на практика е извършил с грешния си живот против Него. Чистият живот не е само последствие, но и първо условие на вярата. За да не бъде разумът езичник, необходимо е сърцето да не е било предварително такова. "Пази душата си така, както би трябвало, ако Бог съществуваше, и никога не би се усъмнил в Него". (Русо)

Слушал ли си какво говорят за птицата щраус? Че когато я преследват, от страх заравя главата си в пясъка и понеже не вижда неприятеля, мисли, че дори няма такъв. Аз не зная дали тези "безверни" младежи не от страх си крият главите от Бога? Те не го виждат, "не искат да Го видят", но това още не значи, че действително няма Бог. Много младежи буквално налагат на разума си това безверие, само да не става нужда да си променят начина на живот. Защо грешника не иска да мисли за Бога? Защото знае, че много му дължи, а пък длъжника винаги заобикаля къщата на кредитора. Великият познавач на човека La Bruyere пише: "Бих искал да намеря поне един трезвен, умерен и с чист живот човек, който да отрича съществуването на Бога и безсмъртието на душата. Неговото мнение поне би било възприемливо, но такъв човек няма". (Caracteres 16)

С колко младежи буквално се повтаря следния случай, описан в увода на книгата "La bonne souffrance", от известния писател Francois Corpee след отлъчването му от християнството: "Възпитаван съм по християнски и години след първото ми причастие с детски ентусиазъм изпълнявах религиозните си задължения. Открито признавам, че грешките на младостта и страхът от искрено признание ме накараха да се отрека. Има много, които са в подобно положение и ако са искрени, заедно с мен, ще признаят, че най-напред строгата заповед, която религията предписва за всекиго против чувствеността ги е накарала да се отрекат от нея и само в по-късни години са почувствали, че отбягването от моралните закони трябва да украсяват и оправдават с научни системи".

"Блажени са чистите по сърце, защото те ще видят Бога" - казва Господ Иисус. А тия с нечистите сърца? Те в целия свят виждат само нечистото, гнилото и падналото.

"Господа, - казал Шатобриан в една отбрана компания - поставете ръце на сърцата си и признайте: нямаше ли да имате храброст да вярвате, ако бихте имали храброст да живеете чисто?"

Колкото пъти слушам за безверни младежи, за техните "зрели мисли", за

техния “просветен разсъдък”, толкова пъти в мисълта ми хрумва казаното от Св. Августин: ”Никой не е безверен, ако не е нечист”. На безверника младеж спокойно мога да дам съветът, който Паскал е написал за първи път: ”Ако искаш да се убедиш във вечната истина, не събирай доказателства, а премахни страстите си”. Скъсай с греховете си и утре вече, ще имаш силна вяра!

ТОВА ЛИ Е РАДОСТ? ТОВА ЛИ Е ЩАСТИЕ?

Млади бедни приятелю, щастлив ли си поне сега? Наистина скъпо си платил, но постигна ли щастieto? Кажи, така ли е? Кажи ми: наистина ли си щастлив?

Казваш: ”Да. Поне разбрах нещо от живота!”.

Само полека, сине мой, полека! Не вярвам. Не! Само се приспиваш. Не си искрен дори към себе си. Защото ако си щастлив, защо те навестват часове, през които някаква неописуема горчивина мъчи душата ти? Часове, когато нищо, нищо не може да те развесели? Нищо на този свят? Защо така често седиш пред книгите и с помрачен поглед се заглеждаш в пространството, във великата празнота? Дали съмнения измъчват сърцето ти? С трептяща изморена ръка галиш бледото си чело. Ти сам искаше да живееш “весел живот”. Защо сега стана така тъжен? Каква е тая страшна пропаст в душата ти, тая умърлушеност, тая неприветна тъга? Какво е това тъжно, сърцераздиращо ридание, с което от далече – о, много от далече - ридает в спокойните ти минути едно подплашено, страховито птиче, името на което беше “чист живот” и което докато още не беше изгонил от топлото гнездо на душата си, с уверено пеене внасяше усмивка и свежест в живота ти! Когато си спомняш, защо те завладява скръб, ”че в миналото ти няма радости, в бъдещето ти няма надежди?”... Защо това стана така? Защото разврата дава моментни наслади с една ръка, но с другата хиляди пъти по-скъпи ценности взима от нас.

И какво стана с енергията ти? Творческата енергия, която твърдо шепнеше в ушите ти: ”бъди свободен”! Ето, стана свободен, свободен от законите на Твореца, но изтощен роб на похотливите инстинкти. Слушай как весело се смеят съучениците ти! О, ако би могъл само един път да бъдеш искрен със себе си и искрено да признаеш, че когато по забранените пътища си гонил щастieto, вместо щастие в заслепение си пил от жлъчката на всичко лошо!

ДЪРВОТО, КОЕТО РАЗЯЖДАТ ЧЕРВЕИ.

Това е само едното наказание от проклятието на разврата! Душевно

опустошение, което постига всеки грешник без изключение. Това ужасно наказание- “болест на безхарактерност”, нито един грешник не може да избегне. Случва се, обаче, грешника да дочака и другата част на наказанието: телесното наказание. Има младежи със силни организми, здравето на които устоява на този грях. Но има и такива, които ако с години правят грехопадение, и телесно се измъчват. ”Защото наградата на грехът е смърт” (Тим. 6, 23), винаги душевна смърт, понякога и телесна.

Може би вече си слушал легендата за потъналия чудно красив континент Атлантида? Разправят, че при спокойно време може да се види на дъното на океана, където е потънал грамадният континент. Кубета, куполи, фантастични къщи блестят на дъното и задават страх на минаващите оттам моряци, защото из дълбочината на вълните им се разкрива тайнствената красота на целия потънал свят. На колко младежи живота се превръща в морско дъно, както в тая легенда. Колко младежи преждевременно с разбити надежди, напразно оплакват цели прекрасни светове, потънали безвъзвратно в дълбочините на греха!

Сине мой, писах вече, че грехът на разврата действително е атентат против планът на Твореца. Който се отдава на такъв грях, той греши против природните закони. Това пък не остава ненаказано. Не може да се пренебрегват природните закони без вреда. За това много добре ни говорят последствията, които се явяват след един такъв нечист живот. Всеки грях накърнява човешкото достойнство, но грехът на разврата може да разруши и здравословното състояние. Ето един грях, за когото има и земно наказание, което също така е жестоко! Държавните съдилища не преследват този грях, но природата е много по-строга от всеки съдия. Затова хората са били опустошени от ужасния потоп, затова огън изстреби жителите на Содом, затова голям брой хора изтърпяват наказание по-страшно от огъня и водата: разрушаване на младите физически сили.

Какво хубаво доказателство за това е живота на достойния за съжаление унгарски поет Ady Endre, организма на когото твърде рано беше заразен. Ето защо, още в млади години из под писалката му се явява отчаяние:

“...изоставиха ме силите,
а остана само нечистота, отчаяние-
и един болен, изсъхнал гръбнак”

“Някога моите страстни две ръце
се раздвижваха и разгърнати желязеха...
А сега като две удушени змии,
падат немощно на гърдите ми”.

Сине мой, ако някога чувстваш съблазните много силно, ако и на пръв поглед, въпреки всички морални разсъждения, оставаш безсилен против вихъра на природните инстинкти, моля те, припомни си това, което аз сега с огнени думи бих искал да напиша в паметта ти: ”Природата страшно наказва оня, който с развратния си живот застрашава чистотата на човешкия род! Развратния живот изтощава тялото и го довежда до смърт и то позорна смърт, още в цветущата му възраст. - Колко прав е лекарят, който пише следното: ”Самозаразата е забранена не само от религията, но и от медицинската наука, защото чрез нея се явяват много тежки заболявания, а понякога и смърт”. (D-r Surbeld: La vie de jeune garçon, Paris 44 стр.).

ТЕЛЕСНО НАКАЗАНИЕ.

Който използва планът Божий за греховни наслади, може да заплати много скъпо за това. Сега ти имаш вяра на младите си сили! Сега заслепен пиеш от препълнената чаша на насладите и не мислиш дори, че не след дълго - може би след няколко месеца, ще я изпиеш до дъно и тогава ти остава само горчива отвратителна утайка. Мислиш, че не ти вреди и ненаказано можеш да вършиш всичко. О! После смутено гледаш, когато природата ти изпрати равносметката! Медицината е доказала, че младеж, който рано се ожени (20 год.) и така, рано задоволява половите си инстинкти (макар и по разрешен начин), както той, така и децата му умират млади. Трябва да се знае, че организъмът има нужда от тези сокове за развитието си. Колкото по-нежен, по-художествен е един орган, толкова по-дълго време природата го изгражда. За човешкото тяло, за този чудно нежен организъм са необходими повече от 20 години, за да се развие напълно. Повече от 20 години природата денонощно, спокойно работи върху това творение. Но най-важното е: тихо и спокойно да може да се развива тоя орган, който е призван да служи за размножаване на човечеството.

Ако би се намерил младеж, който всяка седмица да реже по едно малко парченце от дробовете си, кажи, какво ще остане от него след една-две години? Не забравяй, сине мой, какво разрушително действие оказва върху развиващия се организъм, когато един човек дразни и измъчва половия си орган, който при най-голямо спокойствие и почивка трябва да се развива? Какво би станало, ако през 14-18 годишна възраст младежа прахосва младите си сили, които природата събира в него за 24-28-та година - за времето на семейния живот? Не забравяй, че прахосаните сокове, които се образуват от най-ценните съставни части на кръвта, са необходими за храненето на гръбначния мозък и нервите. Не забравяй, че голямата възбуда, която грехът разпалва в организма на младежа и сгърченото състояние, в което изпада

нервната система в момента на грехопадението, причиняват голяма вреда на цялата нервна система и тогава ще разбереш защо днес, така често виждаме млади хора с пожълтели отслабнали лица, с големи сенки на очите, с мрачни погледи, с треперещи, студени и изпотени ръце, с превити гръбнаци; младежи, погледите на които са изгубили свежестта и ведрината си, милите външни прояви на душевна непоковареност; младежи, по лицата на които едвам ли са се очертали чертите на мъжество и вече тъжно е увяхнала розата на младостта, мускулите на които са отпаднали, гласовете им не са някогашните звънливи гласове, очите им хлътнали, върха на носовете им лъскав и потен; младежи, които винаги се чувстват изморени, колкото и да почиват, които се измъчват в постоянно главоболие и безсъние и са застрашени с пълно разрушение на нервната система, с лудост. Няма никаква болест, но въпреки това лицата им са бледи, жълти, погледите странни!

Със себе си носят ужасно публично наказание на тайни безименни грехове. За тях се сбъдват думите на Св. Писание: “Когато ядеш от това дърво, ще умреш със смърт“. Нищо не подготвя организма и тялото към увяхване така, както този грях.

Като ненаситна пиявица той изсмуква от него хубавото настроение, откъсва от лицето му розата на младостта и угасва огъня в пламтящия му поглед.

Защото загубата на материалите, които са изразходвани чрез грехопадението, причиняват отслабване на организма, което е равно на около 20 пъти по толкова загуба на кръв. Тия материали са жизнената сила, която - според всички лекари - е много необходима за изграждането на външните и вътрешни органи, за еластичността на мускулите, за втвърдяването на костите, за блясъка на погледа и за будността на паметта и на умствените способности. Затова такива младежи бавно изостават във всичко, така както скоростта на локомотива намалява, ако огъня хвърля въглищата не в пещта, а вън, по релсите.

Според най-новите медицински изследвания, състоянието на душата оказва влияние и върху състоянието на тялото. Един нов начин на лекуване – психотерапията, - въз основа на това прави опити за лекуване на болен организъм. Много ясно е, че постоянното душевно неразположение в младежа оказва влияние и върху тялото.

Постоянното напрежение на нервите и изразходване на жизнената сила не могат да останат без тежки последствия. Известно време организма се стреми да набави изразходваните материали. Но по-късно това набавяне става в ущърб на целия организъм. Нито една работа на организма ни не действа на нервната система така, както работата на половите органи.

Тялото ни е „затворена система“ - това значи, че ако при някаква работа

изразходваме повече енергия, този „плюс“ енергия не можем да искаме отвън, а от някой друг орган трябва да я вземем. Всеки „плюс“ се равнява на „минус“ в друг орган. Голямото изразходване на сокове, което се придружава с греховното дразнене на половия орган, във всички направления, причинява застрашителни „минуси“ и намалява мярката на здравето, свежата памет, острата възприемчивост, жизнерадостта и др.

Постоянната полова възбуда разклаща из основи организма на човека, намалява съпротивителната му способност, пречи в работата на храносмилателната, дихателната и кръвоносна система. Става блед, малокръвен и до голяма степен предразположен към туберкулоза, която и без това в застрашителни размери събира жертвите си. Някои младежи с години скъсяват живота си, а и това, което им е останало като живот, става мизерно, защото опетнената и покварена природа сама ги напада. Колко е тъжно, когато небесната дъга завинаги изчезне!

Повтарям, сине мой, има младежи физически силни, чието здраве не чувства толкова грехопадението. Но и те заплащат за тайните си грехове със следното: съпротивителната сила на организма им намалява, стават предразположени към болестите. В тях лесно започват да действат наследствените болести, изчезва жизнерадостта им и мъчно отстояват в житейските борби. Тия наказания не може да избегне дори и физически най-силния младеж. Има и такива, чието изкупление е още по-тежко: телесно и духовно сътресение, безхарактерност, преумора, песимизъм, евентуално и туберкулоза, изсъхване на гръбначния мозък и лудницата... Ето ужасното наказание на покварените в разврат младежки години!

Поглеждам в очите на един такъв нещастен младеж. Боже мой! Та тия хлътнали очи още са детски, тия изкривени черти още са черти на детско лице! Та той предварително е остарял, без да дочака меките му черти да станат твърди и мъжествени! “Такова малко дете и вече голям грешник!” - провиква Св. Августин „та така лесно ли пролетните младежи се обръщат в есенно увяхване?“

Мили синко! Когато за пръв път си продал душата си на дявола, мислил ли си с каква неумолима точност Сатаната събира от тебе данъка си? Кръв, мозък, чист поглед, нерви и душа му плащаш ти!

Какво е това? Какво падна на хартията ми? На писалището ми стои една ваза с цветя и сега, когато пиша тези редове едно малко цветче падна пред мене. За миг спирам работата. Гледам цветето. Защо се отрони? Разбира се, сега виждам: увяхнало, изсъхнало, не украсява вече цветята и те го изхвърлиха от себе си. Ти бедно малко цветче! И ти бедна, бедна човешка пъпка, която си тръгнала към увяхване, преди да се покриеш с цветове! Живота ще те отхвърли от себе си, защото ти вече не можеш да го красиш!...

Виж, сине мой! Сега спокойно сам си направи равносметката. Постави в едното блюдо онази момента чувствена наслада, която грехът може да ти даде - в другото пък постави всичко, каквото ще платиш за това: изгубено душевно спокойствие, прахосани години, разбити надежди, разбит характер и може би, разрушено здраве.

Да, приготви само мярката: какво си се „насладил“ в грехът и какво му даваш в замяна на това!

Пък още няма края на ужасното наказание. Всичко това не е още най-дълбокото в заразата... Това е още само твое лично наказание за извършения грях.

ЖИВО РАЗПАДАНЕ.

Поддържането на неморално съвокупление с другия пол си има и други свойствени заболявания. Сине мой, с трептяща ръка пиша за тях, защото тук трябва да описвам фаталната трагедия на голямо число младежи, за която досега може би не си слушал нищо. Аз трябва да ти опиша всичко, за да видиш, къде може да те захвърли едно твое необмислено дело. Да не става нужда да проклинаш, както хиляди вече са проклинали – минутата, когато от публичните домове, между нещастни паднали момичета, за пръв път си искал по неморален път да търсиш наслади.

Сине мой, знай, че чрез полово съвокупление с тези паднали жени, които са се отдали на такъв жалък живот, можеш да се заразиш от такива болести, (за това стига и един път само), чието разрушително действие ще измъчва тялото ти, от които болести често пъти през целия си живот не можеш да се излекуваш. Тия болести в действителност заразяват кръвта ти и - ако някога основеш семейство - като ужасно проклето бащино наследство ще ги предадеш на съпругата си, на децата си, на внучетата си и на много поколения. Ще се заразят и ще проклинат паметта на бащата, който им е оставил такова страшно наследство.

И знаеш ли, сине мой, колко много са разпространени между хората тези болести? Според лекарските изследвания, който извърши грях с паднала жена, повече от сигурно е, че ще се зарази с една или друга венерическа болест. Знаеш ли, че трезвото общество уплашено вече търси начина, по който ще се предпази от тази заразителна напасть? Има вече и такъв план, според който всички жители на държавата да се прегледат и в когото се открие такава болест, на тялото му да се отпечата знак - предупредителен знак, за запазване на почтените хора, знак, с който да се каже: “хора, бягайте от този белязан човек!”. Има три вида венерически болести. И знаеш ли, че само сифилисът взима много повече жертви, отколкото чумата, холерата и

маларията взети заедно? А с какъв ужас говорим за чумата и холерата! Който веднъж е заразен от тая болест, според статистики на застрахователни дружества, дори и да се е излекувал, ще живее с десет години по-малко.

От сифилиса - когато е в третия стадии - тялото ти става по-малко, появява се температура, чувстваш болки в костите, мускулите, измъчва те страшно главоболие, появява се възпаление на кожата, клепачите, слъзните ципи; заболяваш от различни вътрешни болести, чувстваш се изморен, чувстваш нужда за сън и все пак безсъние те измъчва.

Най-различни болести си играят с тебе и нямаш нито капчица съпротивителна сила. Ако ли пък болестта е напреднала, устната кухина и ноздрите по причина на раните се продупчват, често пъти загниват и всичко това страшно обезобразява лицето на болния. И кокалите стават по-чупливи. Още по-опасно е, когато кръвоносните съдове заболяят и болният се измъчва в големи сърдечни гърчения. Ако пък излизащата от лявата камера главна артерия (аорта) е болна, то тя не може да извършва изхвърлянето на кръвта и постоянно се разширява, докато най-после се спуска. Бедният болник опитва, опитва със всичко, иска да се излекува. Често изглежда като да се е излекувал от нея. Същото мисли и лекарят. И някой път - след дълги години - когато може би вече е забравил за старата си болест, с голяма сила отново го хваща, защото скритите бацили в организма пак започват да работят. Нападат го: появява се изсъхване на гръбначния мозък, идиотизиране, парализа и дори ослепяване. За пълно и сигурно излекуване на тези болести има малка надежда. И този човек, у когото през ученичеството е имало най-хубави надежди, сега мизерно загива като смет за човечеството, проклетие и тежко бреме за човечеството.

С какви страшни мъки е придружен табесът (изсъхване на гръбначния мозък), в какво съзнание е болният, като вижда, че от ден на ден парализата се засилва и че отива към сигурно оглупяване, края на което е лудницата. За всичко това повече не искам да говоря. О, ако всеки младеж би могъл да види пред себе си тая ужасна трагедия, когато за пръв път иска да „намери наслади“! За няколко минутно удоволствие, осакатен гръбнак и лудница... Наистина, не си заслужава! Не мисли, че преувеличавам и искам само да те плаша. Не казвай, че ако наистина толкова опасни са тия болести и друг път трябваше да чуя, че този или онзи от тях почина, защото много естествено е, че онзи, който е заразен от тая болест, старателно прикрива всичко. При това тази болест често пъти под друго име прибира жертвата си. И само лекарите са свидетели на тая ужасна трагедия, която се разиграва сред хората. Те са, които могат да кажат, че сифилисът е единствената причина на много заболявания, като: артериосклероза, менингит, заболяване на костите, на черния дроб.

Една стара гръцка легенда разправя за някакво си страшилище с човешко тяло и глава на бик, което крал Минос затворил в една пещера на остров Крит. Всяка седмица пред това чудовище трябвало да хвърлят за храна седем атински момчета в пубертетна възраст и също толкова момичета. Това е само легенда. Но опустошението, което вършило това приказно чудовище е нищо, в сравнение с проклетото разрушение на неморалния грях, който днес поглъща безбройните дружини на младежта!

Един стар френски лекар, който беше един от най-добрите познавачи на венерическите болести, казва: "Който от Бог се не бои, той да се бои от сифилиса". И че действително сифилиса е голяма зло, знаят онези, които са живели с неговите мизерни последствия, а още по-добре знаят лекарите, които го виждат в много болни, а също така и в много форми, виждат, какъв ужасен и плачевен ход има сифилиса.

"Познаваме случаи, когато наследствен сифилис се е таил 30-40 години, като че ли не е съществувал и след това се проявява като табес - заболяване на гръбнака или като сифилистично отслабване на умът, което обикновено наричат парализа".

Навярно вече си чувал името Leonardo da Vinci, един от най-известните италиански художници. Сигурно си виждал вече и копието на голямата му картина "Тайната вечеря", която е нарисувал на стената в обедната на миланския манастир. Обаче, не вярвам да си слушал някога, каква покъртителна случка е свързана с тази картина. Художникът тъкмо се чудил, къде би намерил модел за величественото лице на Господ Иисус Христос, когато за голямо щастие видял красивото лице на един младеж между хористите на една черква. Пиетро Бандинели - така било името на младежа - с удоволствие позирал, за да нарисуват от него лицето на Иисус. След това се зареждат месец след месец, минават две години и Леонардо разтревожен кръстосвал из улиците, за да търси модел за лицето на Юда. Търсил е лицето, което да излъчва всичката подлост; така, както хората си представят Юда Искаротски. Най-после попаднал на един рано остарял младеж, от грубите черти на лицето, в когото се отразявала покварена душа. Когато тоя чужд човек застанал пред картината и художника се готвел да захване рисуването на юдиното лице, внезапно горчив плач избухнал из душата на чужденеца. Тоя чужденец не е бил никой друг, освен Пиетро Бандинели, който беше се отдал на разврат и за две години този ужасен грях обезобразил ликът на Христа и го довел до образа на Юда. Пък това е станало само с тялото! Каква можеше да бъде душата му?!

О, ако спокойните гробници в гробищата биха заговорили! Тия неми гробници, в които грехът на разврата преди време е запратил толкова много младежки живота, пълни с красиви надежди!

Тук за момент затвори книгата, сине мой, и помисли смирено върху вечните думи на Св. Писание: "Ако някой разори Божия храм, него Бог ще разори; защото Божия храм е свят; а тоя храм сте вие" (Кор. I. 3, 17).

УЖАСНА ОТГОВОРНОСТ.

И поне само ти да би се погубвал! Но така, както само едно единствено удоволствие е достатъчно да получиш от някой заразен "*spirochaeta pallida*", бацила на тая ужасна болест, също така хиляди опасности застрашават и близките ти, които макар и невинни, винаги са изложени да се заразят от тази болест. Когато със заражена ръка хващаш ключалката на вратата или се ръкуваш с някой приятел, когато поставиш молива в устата си и после той попада в чужди ръце, бръснача на бръснаря, който преди това е бръснал някой заразен от сифилис, лъжицата ти, чашата ти, четката ти за зъби, кърпата, всички те биха могли да предадат заразата на когото и да било. Вечно ще представляваш ужасна опасност за всеки невинен твой ближен, с който съдбата те събере.

На един 15 годишен ученик сифилиса пробил между устната и носната кухина. Пък горкото момче е било невинно. Само през лятото, работейки при майстори – зидари, е пило от един съд с тях!

Ако има поне капчица съвест в тебе, трябва да отблъснеш майка си и да извикаш: "махни се, мамо, не ме целувай, адът нася в себе си!"

Но ти, когато след матурата заминаваш от дома и целунеш майка си, с тая целувка можеш да й предадеш бацила на срамната болест. И още нещо, което прави болестта по-опасна: болният на първо време дори и не подозира заразата, нищо не го боли и често случайно разбира, че в него нещо не е наред. Чувстваш ли отговорността, която лежи на душата ти? О, тази първа мизерна, проклета, греховна нощ!...

БЕДНИТЕ ТИ ДЕЦА!

И ако, при такава болест, би се осмелил да основеш семейство! Няма ли да изгори кожата на лицето ти от срам, когато при такава болест навеки обвързваш към себе си една невинна девойка, която през цялата си младост с някакъв свят свян е мечтала за своя бъдещ рицар, за един идеален, характерен млад мъж. И ти, ти, човешка дрипо, ти, носител на ада, ти навеки ще свържеш със себе си това невинно девойче и него ще заразиш за цял живот, когато душевната му чистота също така е заслужавала чист младеж!

Живота ни показва ужасни случаи. Има прекрасни, чисти по душа девойки, които няколко седмици след венчавката изведнъж се заразяват и десетки

години се измъчват през най-красивото време на живота си от тая болест, която са получили от мъжете си, които преди брака са живели развратно.

А по-късно ти се раждат деца! Бедните невинни капчици, по-добре никога да не биха се родили! През втория-третия месец от раждането им, вече по тях избиват проявите на наследствен сифилис и до половин годишна възраст голяма част от такива деца умират. Или, ако и да останат живи между 10 и 20-та година, в тях избиват последствията на болестта, стават слаби, мършави, явяват се повреди в очите им и предават скръбното си наследство също и те на децата си. Така твоят мизерен живот, подобно кърваво проклятие, изтезава също и невинните внучета!

Едната венерическа болест, триперът, покрай многото други проклети последствия, лишава човека от най-големите му ценности – зрението. Ако бацила (gonokokus) попадне в окото (за това е достатъчно заразената ръка на болния само да се допре до него), явява се силно възпаление, а по-късно болния може и да ослепее. Между слепите в Мюнхенският приют на 73.8 % ослепяването е причинено от триперно заразяване. Зная едно семейство, където първата рожба наскоро след раждането ослепя. Също и втората, и третата. Отчаяните родители не знаеха коя е причината. По-късно се разбира, че бащата - който вече беше забравил за някогашните си грехове - е страдал от трипер. Нещастният човек полудя при мисълта, че някогашните му грехове навеки лишиха трите му рожби от Божията светлина.

Много пъти съм посещавал приюта за слепи в Будапеща, но винаги, когато се движа сред 200-те слепи деца, които с угаснали очи и с пипане търсят пътя си, оставам покрусен и ми хрумва мисълта: Боже мой, голяма част от тези нещастни деца нямаше да са слепи, ако родителите им в младини бяха живели чист живот!

Обитателите на лудниците, идиотите, сакатите, ужасната тълпа на мизерниците ни дава тъжно уверение за опустошителния грях между младежта, попаднала във вертепите на разврата.

И всичката тази неизмерима мизерия, тези масови семейни нещастия, фаталното значение за семейното щастие настъпват, може би само от едно-единствено забранено полово съвокупление!

Сине мой, заслужава ли тая минута плътска наслада такава скъпа цена? Колко прав е бил езичника Демостен, който отказвайки на примамките на едно паднало момиче, казал така: "Tanti poenitere non emo!" - "Не, такава ужасна скръб, не купувам за мигновена радост!"

Истина е, че грехът на бащите наказва децата до трето и четвърто поколение и обратно: който е запазил кръвта си чиста, който преди брака никога не се отдавал на развратен живот, само с това е оставил по-голямо наследство на децата си, отколкото за милиарди богатство да бяха наследили от него.

”Когато синът ми с чист поглед ме гледа - ми писа един баща - когато сърцето ми се препълва от щастие, гледайки телесната му сила и подвижност, когато излъчва към мене детско настроение и свежест, тогава ни най-малко не съжалявам, че с години се борих. Тогава зная, че не само в моя полза, но и в полза на следващите поколения съм направил нещо, за което е заслужавало да се изморявам и потя”...

РАЗБИТИ НАДЕЖДИ.

Една сутрин учуден наблюдавах водите на река Тиса, която беше мътна и носеше със себе си извънредно много смет. Нито у нас, нито другаде из околността от седмици не беше валило дъжд! На другия ден четох във вестниците, че около извора на Тиса е имало пороен дъжд и тази смет и тиня реката е грабнала още като малко поточе “в млади години”. И нищо не ѝ помагаше, остана мътна и надолу в средното и долно течение, макар там и да не се вливаше вече смет! Не се избистри и тук, макар притоците ѝ да вливаха постоянно чиста вода!

Сине мой! Тази картина е много правдива и за живота, замърсен през младите години, от проклятието на който дори и възрастните мъже не могат да се освободят. Моля те, запомни: много по-лесно е завинаги да останеш с чиста душа, отколкото веднъж опетнения живот да изчистиш наново.

Когато по-първите ми издания бяха разпространени из учащата се младеж, получавах все повече и повече писма от младите ми читатели. След прочитането на някое от тях, от ръцете ми падаше писмото и аз няхах сили да го вдигна. Само поглеждах към разпятието на масата, в лицето на Господа Исуса.

“Господи Исусе, помогни на тия бедни, измъчени души!”

Колко мизерия! Колко борба! Колко разбити мечти! И най-много оплакват първата нещастна стъпка - ония първи месеци, през които грехът е извършен и не е имало кой да задържи падащите по наклона!...

По-долу предавам няколко такива писма, а не споменавам само имената. Почерпи поука от тях, сине мой, и нека никога, никога не стане нужда да пишеш и ти такива писма!

Благоговейни Отец!

Не зная откъде да започна. Някаква непреодолима сила ме принуждава да Ви пиша. Благоговейни Отец, изслушайте ме. Може би много на дълго имам да разказвам, но ако ме изслушате, ще направите щастлива една душа и ще ѝ дадете надежда.

Аз бях надежда за майка ми, която е вдовица. Когато преди две години напуснах родната си къща, тя ме целуна и се помоли на Бога да ме закриля. Добрият Бог ми помогна. Преди

три години всичките ми оценки бяха отлични. А сега? Боже мой, пропадах по три предмета! И защо стана така? Попадах във властта на един грях или проклятие, или не зная още какво, на което дори и името е тъжно. Станах му роб. Ограби силите ми и всичко. През последната ваканция видях у един другар книгата Ви “Чиста младеж”. Прочетох я. Отец, какво чувствах тогава? Душата ми кипеше и под действието на тази книга дадох един свят обет. Групата на душевно чистите ще приеме, може би, и мене в редовете си, един изгубен. А имах и сили да не греша. Април е вече, а оттогава не съм прегрешил нито веднъж. Оттогава и до днес книгата Ви е в ръцете ми. Тук животът тече много тъжно. Много ученици се мъчат да разкрият най-голямата тайна на природата. Мнозина прочетоха Вашата книга и дадохме обещание, че не, не, никога! Пишете ми, пишете ми макар само две думи. Ще направите щастлива една душа.

Или прочети следните покъртителни редове, които ми пише един някога отличен мой ученик, който е забравил думите ми.

Уважаеми благоговейни Отец!

Вън, между клоните на дърветата, танцува див нощен вятър. Плачейки и смеейки се, пращи огъня в печката, а аз с пламнал поглед се унасям в миналото... Търся чистата свежест на миналото, търся някогашния ми звънлив глас, усмихнатите лица на другарите, търся цветното начало на живота.

Колко отдавна беше това! Оттогава върху лазурния фон на живота се образуваха сиви петна. Рано остарях. Разпръсна се и златното звънче на гласът ми. Ах! В калта се отрони бялото цвете на пролетта!

Толкова добре ми става, когато се откъсна понякога от голямата нервност, която постоянно ме души със студените си ръце и ходя из цветната градина на миналото. Като че ли беше вчера... и вече се чувствам стар, на 22 годишна възраст, много стар...

От кутията ми с писма, ме полъхва затворения въздух на изминалите години. Като цветни образи в калейдоскоп пред мене фантастично се редят един след друг планове, цели, основи към бъдещото изграждане, които някога само бяха.

Едно Ваше писмо попадна в ръцете ми. Това писмо ме накара да Ви пиша. Не мога да устоя против желанието да напиша нещо за моята безкрайна мизерия. О, поне веднага да бих направил това! Но не, пред друг не смеех да разкрия опетнената си душа. Пък знаех, със сигурност знаех, че Вие с удоволствие ще ми посочите пътя, който води към нов живот. Но няхах вече сили. Все повече започнах да избягвам хората, въздуха, светлината. Движех се като човек, който вижда отровна мочурлива растителност като цветя и посяга да ги откъсне, но земята се разтваря под него, а растенията се полепват по краката и ръцете му.

О, ако една силна ръка би ме измъкнала и би ме повела по пътя на щастието! Но няхах никого. През целия живот съм бил сам. Истина е, че не съм молил помощ от никого, защото не можах да се освободя от глупавата си гордост. Исках, о, и много пъти исках! Жертвения пушек на моето искане никога не можеше да се отправи към небето. Винаги някаква пречка наново ме потапяше в тинята.

Обръщам се към Вас и моля за Вашия съвет. Моля Ви, пишете ми поне няколко реда. Тия няколко реда – вярвам - ще ми дадат нови сили, като чаша прясна вода на жаден странник...

Ето и трето писмо:

Любезни и многообични Отец!

Извинете ме, че като непознат си служа с такова интимно обръщение. Би трябвало само с най-голямо уважение да се обърна към Вас. Но Вашите дълбоки и интимни думи, които дори и печатни имат небесна сила, ме окуражиха да не се придържам към студени формалности, да пиша и приказвам така, както чувствам.

Четейки многоценната Ви книга - от всяка буква на която чувствах да се излъчва към мене любовта на Христа - ме принуди към искрено и дълбоко разкаяние. Признавам. И аз също - за съжаление - започнах да се хлъзгам надолу по наклона. Нещо повече - нека кажа истината, не толкова се хлъзнах, колкото години наред стоях на първото стъпало. Напразно се заричах, че ако Бог ми помогне, няма вече да правя този грях. Но все падах отново и отново, и така през последното полугодие знаех вече, че отивам към пълно падение. Нуждаех се от една силна ръка, която да ме спре от постоянното падение. Но от момента, в който книгата Ви попадна в ръцете ми, аз намерих най-добрия морален помощник. След прочитането ѝ силен упрек ме измъчваше, който дори и сега измъчва душата ми: ето, сам стана причина за ранната си смърт, пък колко красиви надежди си хранил в себе си! Виж, докато другарите ти са силни, развити, а ти болнав, слаб и т.н. Но всичко това заслужавам.

Едно ново писмо:

Из дълбочината, из дъното на провала, извиквам - ако още е възможно, ако не е късно вече - „Отец, помогнете ми!“ Не отдавна, само преди един час пак извърших оня грях, на който трета година вече откакто съм роб и го чувствам така жестоко, като че ли, пак се откъсна нещо от душата ми. В душата има една такава ужасна, болна празнина, като че ли цялата е унищожена. Чувствам, не мога да издържа за дълго тая мъчителна душевна празнина. Не мога вече за дълго да понасям това бреме, което ме наляга с непобедима сила. По-добре би било вече, във в гробищата, дълбоко под земята, където може да изгние тялото-тиранин.

Благоговейни Отец, разрешете ми искрено, безпресторно да разкрия пред Вас всичките нечистотии и истина в живота ми, ако и да чувствам, че всичко това е напразно. Някакъв необясним стремеж ме подтиква, гони, да направя още един, последен опит за спасение: да бягам при Вас и да искам помощ.

Спомням си, че когато бях на 9-10 години видях нещо от другарчето си. Само един път опитах и аз и оттогава вече хиляди пъти повтарям. О, ако тогава имаше някой, който след извършения грях да ме предупреди и със силна ръка би ме задържал, тогава в ушите ми не би звучало винаги като камбана: ”в миналото ти няма радост, в бъдещето ти няма надежда, ”късно е вече”, ”всичко е свършено”. Тогава спомена за някогашния чист младежки живот не би измъчвал душата ми. Искам отново да живея чисто и щастливо. Колко пъти, подобно електричество, преминава през душата ми лудото чувство, че тоя грозен живот е само сън, от който като се събудя, пак ще бъда някогашния чист, щастлив младеж... но пробуждането ми е горчиво и твърде тъжно. След първото падение отивам само надолу, надолу по наклона. Отначало съвестта ми плака, противи се, но насладите се

показаха добра упойка и гласът на бедния ми дух стана все по-тих, а тялото ставаше все по-голям господар. Нямах кой да чуе това страшно глухо ридание, нямах кой да ме задържи от наклона на падението. На родителите ми не смеех да кажа, на други нямах доверие и много се срамувах от грехът си.

Затъпял, твърде затъпял, а и нервен съм. Нищо не ме интересува. Не мога и да уча. Изгоряла, изживяла душата ми е празна. Няма спасение. И ако за една-две седмици се въздържах, пак трябваше да падна, защото живота ми се виждаше пуст, твърде обикновен без чувствени наслади. На успехи вече не мога да се радвам, защото душата ми е много, много празна. НАСЛАДАТА УБИ ДУШАТА МИ. Не мога да вярвам вече. Другаде няма спасение, освен в смъртта. Но сега нямам смелостта, дори и за самоубийство. Сега съм жив труп. Също и умствените ми способности са притъпени. Грехът, който през детството най-много ме отвращаваше и който най-много презирах, сега ме уби. Чувствам, че тоя път ме води към смъртта. Пропаднах напълно, душевно, умствено, телесно.

Благоговейни Отец, много Ви моля, ако мислите, че още може да ми се помогне, извадете ме из дълбочината, помогнете ми!

Пак ново писмо:

Не намирам думи да изразя чувствата, които ме завладяха, когато прочетох и размислих върху написаното в книгата Ви "Чиста младеж". Нещо повече: осмелявам се да Ви пиша това тревожно писмо! О, какво приказвам! Полудявам! Тая добра книга е приготвена за разкажание и поправка. Нали знаете, какво искам да кажа с това?... „О, колко младежи са изплаквали отчаянието си през тихи самотни нощи, защото никой не ги е предупредил за ужасните последствия на този грях!“... Колко сте прав! И аз страдам. Пышкам под ярема на мизерния навик, в който ме посвети един развален човек.

О, дайте съвет на един нещастен младеж, който отдавна е търсил път към спасението и го намира в книгата Ви!

Просто ме е срам, че аз, който някога бях добър ученик и много работех, сега за една минута наслада съм способен да занемаря тия така хубави работи!...

Но, нали, където страстта бушува, там умът мълчи!

В очакване на отговора Ви е един огорчен и нещастен гимназист.

Пак ново писмо:

Днес по Божия милост, за мене дойде един радостен ден и спомена за този щастлив ден аз не мога да запазя по-добре, освен да изкажа благодарността си на Ваше благоговейство, за трудът, който сте положили в тая книга. Защото "Най-голямата награда за трудът ми - както казвате - ще бъде, ако успея да упътя макар и един единствен младеж и също така, ако мога да държа по правия път душевното развитие на едно единствено момче". Също това се отнася и за мене, и затова днес съм така щастлив. Защото и аз мога да дам нещо за трудът Ви, защото се изпълни желанието Ви, ако досега това още не е станало. Ето, сега стана: "един единствен" Ваш духовен син тръгна по правия път към добра цел.

Родителите ми ме възпитаваха в благороден и религиозен дух, и аз се стремях да изпълнявам всичко. Нещо повече: затвърдявах в себе си този дух. Свърших до пети клас в една гимназия, където в мене стана една душевна промяна. Лошите другари отбягвах, но те все пак разправяха и вършеха неприлични работи и се смееха, когато аз се изчервявах

от срам. Не се занимавах много с тях. Сам не зная как се случи, но изведнъж разбрах, че не съм направил добре. Станах нервен и винаги се чувствах уморен. Сега така често ридаейки си спомням това! Никой ми не каза “не го прави”! Съвестта ми винаги шепнеше това, но аз още нищо не знаех тогава. Повторих го. И колко много пъти оттогава го повтарям! Срам ме е сега. Не мислех, че Бог вижда всичко! О, Боже мой! Аз не знаех какво правя. Бедни мои родители! На вас не казах, че съм се заразил, за да не ви причиня скръб и неприятности.

Много пъти съм искал да напиша всичко. Но на кого? Срамувах се, защото не можех да разбера значението на делата си. След като разбрах гибелните последствия на това, пиша с трепереща ръка. Всичко научих от книгата Ви “Чиста младеж”. Тоя ден за мене е много щастлив, защото сега решавам да се боря.

Боже мой! Едвам сега разбирам, може би и да ми се разсърдите, че така интимно се обръщам към Вас?

Но простете ми за това! Така добре ми става, когато разкривам душата си такава, каквата е.

И сега, Отец, поставил ръката си в ръцете Ви... гледам в очите Ви... дълго... силно... така... и казвам:

Аз се нареждам в редовете на непокарените! Аз искам отново да бъда с чиста душа!

Пак по-ново писмо:

Духовни Отец!

Още стените на стаята ехтят от риданията ми. Още страниците на благодатната Ви книга не са изсъхнали от сълзите ми. Още не мога да поема дъх и мастилото едвам се подчинява на ръката ми, когато се опитвам да пиша тези редове. Ако ги намирате за достойни, прочетете ги... Изслушайте ме!

Ох, Отец! Как мога да пиша, че преди пет години и в моя живот имаше една проклета минута?... Струна се скъса на звучната ми цигулка... Пречупи се многообещаващия гиздав дъб... Започна да се смрачава небето на живота ми... О, поне изведнъж да би се смрачило!... О, веднага на две да бих се пречупил, нямаше да съм така нещастен, като сега!... Сега винаги все по малко се отчупва... През толкова дълго време... да гледам как се смрачава небето на живота ми...

Ох, най-жалкото е, че знаех, знаех че върша грях! Знаех, че има кой да ми помогне, че Господ Иисус и за мене протяга спасителната си ръка... Но не можах да се освободя. Пък не помня случай, когато да не съм се разкайвал след това, дори и при най-първия казах: това е “последния!” Но... Ах, няхах сили!

Отче! Духовни Отче! Нали няма да се разсърдите, когато така се обръща към Вас този, към когото Вие сте хвърлили спасителния пояс и който изглежда неспасяем от ужасните вълни?

При мисълта, че с няколко трепетни думи мога да направя искрено признание, (което досега пред никого не съм правил) болната рана ми олеква.

Откакто направих този ужасен грях, към никого не мога да бъда искрен... Избягвам компанията на честни хора. Пък и не се чувствам добре в средата им. Не съм доволен от нищо, а и в учението много изостанах назад. Само една страшна борба е живота ми оттогава, та досега. За да не се обеса, да не туря точка на всичко, причината е, че някъде

далече в скъпата Трансилвания имам една любима майка... Една благословена ръка, може би, всеки ден се протяга към Бога с молба, да благослови чедото ѝ, да го направлява в добра посока и, ох- (ако би знаела?). Добре че не знае, защото сърцето ѝ би се разкъсало, когато ѝ пиша, ”добре съм, но...”.

Станах и скаут, за да опитам дали ще намеря помощ там, но, ох, не, не се чувствах добре между веселите другари. Не смеех да си отида при родителите, които нетърпеливо ме очакваха... никъде не се чувствам добре и сега далече от родината, от милата ми родина, падам пред Бога и отправям хвала на святото Му име, че употреби перото и ръката Ви, за да спасите и мене! Защото пишете: има разкаяние... това още не е най-дълбоко в заразата... още днес мога да започна, ако искам, един “нов живот”. О! Отче, за друго нямам сили, а само да поставя трепетната си ръка в ръцете Ви... и уверено гледайки в очите Ви да шепна: с Божия помощ, аз... искам... искам... пак (ако още съм достоен за това, поне и последен) да се наредя в редовете на душевно чистите... Господи Иисусе, помогни ми, аз искам да бъда с чиста душа!

Искам да ти предам още едно писмо.

Един младеж пише на приятеля си, който го е съветвал да дойде при мене и да опита, ако още може да му се помогне. Ето потресаващия отговор:

Драги приятелю!

Зная, че си ме чакал, но аз не дойдох. Не ми се сърди, ако си ме чакал дълго, защото на моето душевно състояние вече не може да се разчита. Чувствата в мене съвсем са затъпели.

Не дойдох, защото изгубих надежда, че въобще някога мога да се поправа и по-нататък оставям на природния закон. Дните ми вече лесно са преброими и аз не мога да постигна никакво поправяне. Виждам, че тук на земята за мене започва вечното изкупление и аз трябва да бъда готов за смъртта не само телесно, но и душевно. Бих искал да се разкая за греховете си, но нямам достатъчно сили, нямам вяра. Два месеца се лутах по върховете на страданията, но не можах да се поправа.

Понякога проявявам малки промени в духовния си живот, но това беше само от страх. Сега вече за мене целият свят е напълно безразличен и само чакам падането на завесата... Не се тревожи за мене, защото само Бог може да ми помогне.

Поздравява те твой другар (ако още ме имаш за такъв)...

След няколко месеца този младеж почина.

САМОУБИЙЦИ УЧЕНИЦИ.

Ето пред теб стои едно прекрасно призвание, стъпкано в прахта, един орел, създаден да хвърчи из висините - паднал с превити крака в мочура, един мъжествен характер - разбит и сломен, един младежки живот - разрушен и увяхнал. Ето този, който с младежко въодушевление, може би е искал да

спаси света - сега сам пъшка в робски окови и неизцерима нищета. Този някога огнено разпален дух, в който са кипели прекрасни планове за бъдещето - сега уморен и омърлушен се гърчи под проклятието на съдбата, защото не е успял да предпази от майския мраз изпълнените с надежди крехки пъпки на пролетта.

Като вземем предвид страшните упреци на съвестта и страхът от морални и физически последици на греха, лесно ще разберем, защо гарванът на меланхолията и отчаянието е заседнал в душата. И този нещастен младеж, осакатен душевно и телесно, едвам е живял осемнадесет-двадесет години... О, тук на земята се сбъдва писаното в Св. Писание, което се отнася само до наказанието на оня свят: "Делът на блудниците е в езерото, що гори с огън и жупел" (Откр. 21, 8). Има младежи, които като разберат жалките последствия на проклетия навик, волята им така е отслабнала, че дори и най-силното им желание за поправка се разбива във вихъра на навика. Когато след всяко заричане отново извършат грях, някаква незнайна горчивина засяда в душата им, чупят, хвърлят всичко, каквото попадне в ръцете им. Но напразно, не могат да се освободят.

Прочети следното писмо, което един ученик пише на своя приятел:

"Ти отдавна ме съжаляваше за голямата скръб, която е заседнала в душата ми и винаги ти се виждаше чудно, защо никога не мога да се развеселя. Обаче, дори и сега не знаеш най-ужасното нещо, което стана с мен. Имало е моменти, когато исках да ти кажа, но на устните ми не идваше признание. Но сега изслушай ме и ме презри! Боже мой, защо трябва да пиша това?! Докато всички ме хвалеха и отрупваха с обичта си, аз тайно се заразих с навика на един презрян грях. Виж, това е моята болест. Най-черни, тъжни мисли ме измъчват. Всичките физически болки бих издържал, но най-ужасното е, че и душата ми е болна. Повече не мога и да мисля. Учението ми тежи, мислите ми са объркани, във фантазията ми се рисуват такива срамни картини, които никога не ме оставят спокоен, колкото и да викам, охам и да се боря против тях. Докъде паднах! Не мога и да се моля! Нищо не може да ми помогне вече. Много пъти съм определял часът, денят и мястото, където да се самоубия. Но тогава пред мен се явява образът на родителите ми. Добрите ми родители дори и не знаят на какъв недостойник са отдали любовта си. Да им открия ли, че в такава неопишуема мизерия чедото им стана самоубиец? Само това ме въздържа. Ела при мене по-скоро, или по-добре не идвай, защото не заслужавам. Моли Бога да се смили, ако все още има милост за мене!...

Нали често си чел, че тук или там 16-18 годишни младежи са станали самоубийци, понеже "живота им омръзнал". На 16 години "живота им омръзнал"! Помисли само върху това. Един младеж, който едва ли е опознал живота и когото само по-късно очакват задачи, достойни за един мъж - омръзнал му живота! Най-голямата част на малолетните самоубийства се

обяснява с моралното падение. Куршума, който изгърмява от пистолета на самоубиеца-младеж, поставя тъжния край на един объркан младежки живот. Прочети следната действителна случка. Един младеж бил единствената подкрепа на бедната си майка-вдовица. Той бил със сериозен и твърд характер. С подobaваща морална сериозност отказвал на другарите си, които искали да го примамят във вертепите на разврата. За защита му служели примерът на учителя по вероучение и думите на неговия жив Бог. Обаче приятелите му не го оставяли спокоен. Много естествено - който веднъж е потънал в този грях, неговата неспокойна и нечиста съвест го подтиква към стремеж да разваля и невинните. Все повече и повече го съблазнявали... Подигравали се... Окуражавали го... Най-накрая той се съгласил... Не изминало много време и върху доскоро цветущите тяло и душа на младежа, тая тъмна болест оставила страшния си белег.

Не могъл за дълго да носи това ужасно бреме и намразил живота. Край студеният му труп намерили едно писмо - единствено завещание на бедната му майка: "Майко, прости ми и се моли за мене!"

Хората съжаляваха нещастника, но ти знаеш, че той сам стана причина за падението си. Искан е да бере забранени рози, но вместо това, ужасите на ада прегърнали душата му със смъртна прегръдка. Въстанал против законите, които Самият Творец е писал в човешките души и против които никой не може да въстава ненаказано... Против заповедта на Твореца, която гласи така: не блудствай!

Към небесата издигащ се млад гиздав дъб - на две пречупен, величествено извиваща се небесна дъга - в калта паднала; чудните красоти на обещаващо бъдеще - навеки забулени...

Сега сме в дълбочината на заразата.

Тъжна съдба, тъжен край...

ПЕТА ГЛАВА

БОРБА СЪС СЕДМОГЛАВАТА ЛАМЯ

Сине мой, погледни ме така, че да мога да виждам в очите ти! Така!... Това очаквах от тебе! В очите ти гори пламъкът на борбата. Безмълвно трепери устната ти под тежестта на твърди и свети обети. Огненият поглед и пламенното ти сърце ми разкриват святото решение, което сега взимаш дълбоко в душата си: "Ако Бог ме подкрепи, аз няма да падна дотук! Дори и земята да се раздвижи под краката ми, дори и светът да загине, дори и звездите да се посипят върху ми, дотук не! Не! Не! Никога!... *Malo mori, quam foedari* ! По-добре да умра, отколкото да се омърся!

Така, сине мой, това очаквах от тебе. Затова пак ти казвам: "гледай в мене!". Не искаш ли да стигнеш дотук? Не искаш ли, подобно червив плод, преждевременно да паднеш от дървото на човечеството? Не искаш ли с кални ботуши да тъпчеш в цветната градина на душата си? Не искаш ли да бъдеш мизерен стопанин на бацилите, които опустошават живота? Не искаш ли да представляваш вечна опасност за душевно и телесно здравите твои близки? Не искаш ли да влечеш осакатеното си тяло през целия си живот? Не искаш ли да разрушиш характера, здравето и чистата си душа? Не, всичко това ти не искаш! Виждам в погледа ти!

Мили синко, не бой се! Ако и волята ти е така силна, както святото ти решение сега - няма да паднеш дотук!

ИМА РАЗКАЯНИЕ.

Но, може би, друго виждам в погледа ти? Виждам безразличие - тъжно и болезнено. Виждам спомени - проклети и страшни. Проклети спомени и грехове, извършени от незнание, те придружават и те тревожат, влекат те в хилядите съблазни на греховния навик. В тебе ридае неznайна скръб: о, защо не четох тази книга преди две-три години? Виждам в тебе всичко, виждам отчаяната ти борба, виждам колебанията ти, виждам голямата ти скръб!

От предните глави в душата ти е пламнала нова светлина, чрез която уплашено разбираш че ти, още като дете в компания с приятели си вършил такива работи, нечистотата на които тогава не си подозирал, а отвратителността им едва сега разбираш. Може би отчаяна мисъл се пробужда в главата ти: та тогава аз отдавна съм паднал! Храмът на моята душа вече отдавна е разрушен! Не, мили синко, няма причини за отчаяние. Всеки е отговорен за делата си само толкова, доколкото е бил на чисто с тях

по време на извършването. Само Всемогъщият знае, детските грешки грях ли са и за какъв грях трябва да се смятат? Сега ти не живееш с горчивините на някогашни падения, а се готви за нов, идеален живот. Не се измъчвай върху това, което е било досега, а се радвай на онзи чист живот, който ще живееш занаят. Ти още не си паднал и храма на душата ти още не е разрушен! Не произнасяй само тази дума, за която току-що, не се отвори устата ти! Не, това няма да позволя!

Такава дума дори няма! Поне за един младеж няма: Никога не произнасяй тази ужасна дума: "късно е", "за мен вече е късно". Знаем какво разбираш с нея, но не е истина, не е късно! Нещо повече - колкото повече си закъснял в нещо, толкова по-належащо е то!

Знаеш ли притчата на Исуса Христа за блудния син? Слушал ли си за бащата, от когото синът взел богатото си наследство и заминал от дома си, и прахосал всичко каквото имал, и гладувал, бил принуден да работи като свинар, но там не му давали да яде дори и от помията?... И тогава сред ужасната нищета и хиляди унижения, в главата му проблеснала последната надежда: "Ще стана и ще отида при моя баща. Може би той ще се смили над мене".

И виждаш, изоставеният баща с разтворени обятия посрещнал и притиснал до развълнуваното си сърце своя завърнал се блуден син...

За постъпката на блудния син са били нужни силна воля и твърдо решение. Защото и него заразата е задържала, силата на навика и върху него е стоварила цялата си тежест. Но с твърдо решение и непоколебима издръжливост, подтикван от надеждата за едно по-чисто бъдеще, той тръгва за бащината си къща. Във всеки човек - дори и в най-лошия - пламти бледия пламък на доброто. Но това разбира само оня, който го обича и е уверен в него. Сине мой, колкото и паднал да си, колкото и да си разкъсал хубавата си душа, дори и само развалини да стърчат на мястото на някогашния ти храм, аз те моля само за едно: вярвай в себе си! Непоколебимо вярвай! Поддържай вярата си с думите на мъдрия Сенека: "Pars sanitatis velle sanari fuit", който иска да се лекува, отчасти вече е излекуван.

Аз лично познавам много младежи от горните класове на гимназията и студенти, които в младата си възраст, под влиянието на развалени другари, със своите детски умове са научили някои работи от този грях. Горките, отначало са мислили всичко това само за забавна и приятна детска игра, но когато вече разбират цялата отвратителност на делата си, върху тях тежеше вече силното въздействие на навика. Но все едно! Хвърлиха се в тежка борба. И дълго се бореха. Едва що не паднаха пак. И сега, на 17-20 годишната си възраст, в геройска борба, но и със славна победа живеят душевно чист живот, за да поправят това, което са прегрешили с детското си незнание. И

какво неописуемо щастие изпълва такива поправени души! ”Нито един ден от сегашния ми живот не бих дал за цялото ми минало” - ми писа един ученик след разкаянието си. Който навреме се върне към чистия живот, той не трябва да се страхува от тежките телесни последствия на самозаразата. Колкото по-скоро стане разкаянието, толкова по-скоро организма изхвърля вредните действия. ”Едно необмислено действие е достатъчно да разруши щастието ни завинаги” - пише в своя “Дневник” великия граф Сейчени. Но за поощрение веднага добавя: ”Нито един човек не е паднал толкова дълбоко, да не може да се поправи. Всеки престъпник може да се поправи”. (Naplo I. 606.).

ОСВОБОДЕНИЙТ ОРЕЛ.

Не помня къде съм чел потресаващата история за един грамаден орел. Още като малко орле той попаднал в ръцете на един лош младеж, който го приковал с верига за скала. Отначало тази царствена птица пляскала с криле, правила усилия, опитвала да се освободи, - но напразно! Минали дълги години в борба и най-после изморена, тя се примирила с ужасното съзнание за пленничеството си. Един ден веригата се скъсала, но бедната птица дори и не подозирала това. И все стояла там със замъглен поглед, отправен към просторното небе, а в сърцето с убийствен копнеж за свобода. В крилете е била силата ѝ. Но всичко било напразно, защото тя не знаела за това. О, ако беше направила само една стъпка напред! Само да опита сега още един път, само един път да би махнала с крилете си!

Сине мой, аз вярвам, че досега ако и вързан от грехът, като прочетеш докрай книгата ми, робските ти вериги ще се разбият.

А след това - напред към чистите висини!

Мога ли да се поправа и аз? - Да!

Искам ли да се поправа? - О, да!

Тогава започвам!

Кога? По-после? Не, не по-после! Още днес. Веднага!

Слушал ли си за големия гръцки герой Ахил, когото страхливата му майка обличала в женски дрехи и го възпитавала между момичета, за да не го вземат за войник? Но когато Одисей заповядал да тръбят бойната тревога, всички момичета се разбягали, а в Ахила избухнала гордата мъжка природа и той грабнал оръжието. Сине мой, когато чувствените влечения лудо те нападнат, не бягай от тях, не им се предавай, а с мъжествена гордост твърдо застани срещу тях и приеми борбата, която ти предлагат. Колкото и отдавна да се измъчваш под страшните удари на чувствените грехове, удряй силно с

твърдия си юмрук: ”Не е истина! Не е късно! Готов съм и ще си тръгна към дома... към изпълненото с красиви обещания по-светло бъдеще на почтената младост и чистия живот!”

“Пред тебе е борбата, пред тебе е бъдещето.

Безсилния пропада - силния отстоява.

Знаеш ли какво е сила? - Воля,

която рано или късно с успех се увенчава”.

(Arany Janos)

Зная добре и предварително мога да кажа, че ако отдавна си роб на тоя грях, мъчно, може би много мъчно, ще стане освободението ти от него. Колко пъти в душата ти ще засяда горчиво малодушие, като разбереш, че стремежа ти към поправяне се разколебава и наново се осуetyава твърдото решение, което си взел дълбоко в душата си! Отчаяно изнемогваш между хубавите надежди и навика, който те притиска с грамадна сила. „Отново паднах и отново... пък колко много обещавах, че никога вече”...

През последните няколко десетки години храбри пътешественици се хвърлиха да изследват северния и южния полюс и понасяйки свръхчовешки лишения, отиваха все напред, през снежни пустини и ледени планини, но целта не постигна нито един. И затова се явяваха все нови и нови изследователи. Пък и да постигнат целта, каква полза би имало от това човечеството? Едва ли нещо повече от чувството, че кракът на изследователя е стъпил там, където досега човешки крак не е стъпвал. За такъв малък резултат не са се страхували, стотици пъти да се излагат на опасности. И така, позволено ли е на тебе във вечната борба, дори и след хиляди неуспехи, да се отчаеш в тая борба, която водиш не за северния полюс, а за душевното си спокойствие, за завладяване държавата на чистата душа?

Да, сине мой, силна борба те чака, но пак казвам: ”Не се отчайвай!”. Ако искаш, можеш да се пречистиш. Всички сили на ада не могат да те хвърлят в грях, ако ти не искаш, и ще победиш, ако не се отчайваш, ако още в тебе е благородната енергия на силното желание да победиш! Само за няколко седмици, за един-два месеца, ако успееш да не грешиш, тогава си спечелил. Защото ще се убедиш, че още имаш воля и това наново ще затвърди решението ти.

Мили синко! Ако душата ти е още неопетнена, коленопреклонно отдай хвала на Твореца и със силен дух пази скъпото си богатство. Ако ли пък си паднал вече, сине мой, със скръстени ръце те моля, подеми борба против седмоглавата ламя на покварата. От тебе зависи бъдещето на милата ни родина и бодростта на душата ти!

ЗА БЪДЕЩЕТО НА РОДИНАТА.

Ти, сине мой, си верен син на твоята родина и на гордия ти народ. Но знаеш ли, че младеж, който е занемарил душевната си чистота е подъл предател на бъдещето на отечеството? Знаеш ли, че бъдещата жизнеспособност на народа ни зависи от това, дали днешната ни младеж ще се прероди или ще продължава да пада по наклона на покварата към сигурен разгром, към който целенасочено я водят (враговете на родината ни) разни разпространители на брошури, списания, филми, тв. предавания, музика и други. Страшна подмолна работа се върши в обществото против чистия живот на нашата младеж и ония, които вършат тази работа много добре знаят, че ако един път морално - заедно с това - и телесно дегенерира нашата раса и народ, без съпротива ще могат да разграбят земята ни. Настоящото на младежта е бъдещето на родината.

“Всекидневно явление е, че деца и внуци на богати родители, които са наследили само пари, а не морален живот, за кратко време пропадат. Същото става и с цели народи, на които никое правителство не може да спре пропадането поради разврат”. (Hilty).

Сега прочети, какво пише Тацит на гроба на гордия римски народ, който някога беше завладял целия тогавашен свят.

Сега прочети на този гроб, в който развратът погребва римляните, как звучи славата на победителите германци за техният чист живот:

„Sa pta pudicitia agunt, null's spectaculorum inlecebris, nullis conviviorum irritationibus corrupte... Paucissima in tam numerosa gente adulteria, quorum poena praesens et maritis permissa, abscisis crinibus nudatam coram propinquis expellit domo muritus ac per omnem vicum verbere agit; publicatae enim pudicitiae nulla venia: non forma, non aetate, non opibus maritum invenerit. Nemo enim illic vitia ridet, nec corrumpere et corrumpi saeculum vocatur“. “Жената живее под закрилата на чистия морал и не я развращават съблазнителни драми и възбуждащи чувства развлечения... Пристъпването на съпружеската вяроност у този многоброен народ е твърде рядко явление. Наказанието е ускорено и е право на мъжа: мъжът съблича гола жена си, отрязва ѝ косата и в присъствието на всички нейни роднини я изхвърля от домът си, като я бичува до края на селото. Девојка, която веднъж изгуби девствеността си, за нея няма вече милост; нито красота, нито младост или богатство не могат да ѝ помогнат да си намери мъж. Защото, разбира се, там никой не се радваше на греха, а съблазните и падението не наричаха “дух на епохата”. (Tacitus: Germania 19).

Почти невероятно ни се вижда, че у езичниците германци е властвало такова

сериозно схващане за морала. Но във всеки случай, би трябвало, ние цивилизованите християнски народи, виждайки големия разврат, който се шири между нас, да се червим от срам пред величествената мисъл на един писател-езичник.

Младежи, ако обичате милото ни отечество, ако ви интересува неговата съдба, пазете кръвта си чиста и неопетнени младините си! Не взимайте в ръцете си книги, не гледайте филми и телевизионни предавания, които целят отслабването на нашия народ! ”Основният камък на всяка държава е чистият морал, който ако изчезне, Рим пада в робство”. Пред олтара на отечеството, мила е жертвата само на ония, които са победили сами себе си.

-По някакъв случай, Сатаната правил преглед на привържениците си - четох в едно стихотворение. Всеки дух се хвалел със силата си. Духовете на гневът, на завистта, на пиянството, на картоиграчеството и много други зли духове водили спор за първенство: кой вреди най-много на човечеството? Най-после Сатаната дал първенството на разврата със следните думи: ”В него е най-острата сабя и най-смъртоносна отрова, защото има власт да разрушава цели народи”

Нима искам да бъдеш омърлушен? Не! Който е в пролетта на живота, неговата душа трябва да бъде свежа, като утринна роса. Искam да заякчиш в сърцето си енергията на великото призвание, което те чака. Искam човек да стане от тебе! Аз винаги добродушно гледам на младежта и я почитам - младежът е нещо свято. Винаги пред големи задачи сте изправени - затова ви почитам. Обаче пред вас е и водовъртежа на ужасни опасности - затова се страхувам за вас. Почитта и страхът, тая двойна мисъл, извиква в мене: младежи, уважавайте пламтящия у вас божествен пламък - душата! Формирането на душата е изкуство по-голямо от което и да било изкуство, защото художниците работят с четки и бои, а ти с жива душа.

ЗА НЕПОРОЧНАТА ЧИСТОТА!

Младежо, бъди горд и твърд! Не търпи повече, така че българската младеж на 15 годишна възраст да живее в грях, на 18 години да бъде остаряла, а с осакатен гръбнак на 20 годишна възраст. Защото, ако е така, в огъня на собственият ни срам ще изгори българския трицвет. Искam да мога да кажа за всички ви: ”Вие още сте изпълнени с надежди, бодри, непобедими от живота. Към творческа борба ви подбужда още неизразходваната пубертетна сила. Вашите мускули са още еластични, челата ви още гладки, огъня на погледите ви още блестящ. Към вас е отправен замъгления от сълзи поглед на родината“. Научете се да сте прилежни в работата, въодушевени в благотелта и търпеливи в издръжливостта. От вас зависи съдбата на

отечеството ни и – ах! - само едно отечество имаме. Над законите на естетиката стоят законите на етиката. Всичко онова, което подкрепя нравствените сили на хората е родолюбиво дело, а онова, което ги подронва - подло предателство на родината. Седмата Божия заповед е щита на народите! Също така и за нас е от значение това, което Salvianus казва за римската империя: ”Неприятелите не можаха да я победят - а грехът”. Кръвопролитие през войната беше лошо, но заразата на кръвта е стотици пъти по-лоша. Когато един път вавилонския цар Балтазар пирувайки се подигравал със светите работи, една пишеща ръка се появила на стената. Тази ръка и сега пише световната история.

Виж само десетата скаутска заповед (“Скаута телесно и душевно е чист”), с каква свята сериозност обяснява: ”Чистата кръв е основа на народната сила и величие. Развратът унижава Бога у човека, осакатява тялото, заразява фантазията, затъпява умът, убива характерът и може да разложи народите. Със свято самочувствие пази душата си чиста. Нека не ти харесва нищо, което е нечисто, защото колкото и да блести външността, вътрешността му е пълна със смет и гнилото. С отвращение избягвай компанията на развалени хора, избягвай двусмислени и нечисти приказки, книги, филми, клипове и всичко, което води към разврат. Търси всичко, което дава сили, умереност, сериозна работа, благородни развлечения, мъжествена самоотверженост, интимно приятелство и други. (Щик: Книга на унгарските скаути-водачи Будапеща 1922. 60 стр.).

Младежи! Днес вие сте отечеството! Отецеството не е карта, не е долини и планини. Създаването на бъдещата родина пулсира във вашите жили, въстава на живот и се превръща в жива действителност или пък поради причина на вашите заблудени способности – пропада. Целокупността на отечеството може да върне само такава младеж, която може да бъде силна и да се бори за красотата на душата си, за непорочната чистота!

Бъдещето на родината ни може да гради само онази младеж, която не гони щастието из вертепите, баровете и дискотеките, и не прахосва младите си сили по нощни пиршества. Младеж, която въодушевено работи за идеалите си и е строга сама към себе си, младеж, която не превива страхливо врат пред изпитанията на грехът, а с открито чело противопоставя срещу всеки разврат “не! не! никога!” - та на непорочната чистота.

ОГНЕНИЯ МЕЧ НА ПРИРОДАТА.

Природата може да отмъщава с ужасен огнен меч. Още Tacitus е отбелязал “*inexhausta pubertas*”, като най-големия източник на германската сила. Спасението и щастието на всички идващи поколения зависи от това: как

гледаме на отношенията между мъжът и жената: дали с по-свято уважение или ще продължаваме да се хлъзгаме по наклона към пропастта, в която небългари и нехристияни разпространители на литература и обществено мнение захвърлиха народа ни и най-вече дребната интелигенция.

Сине мой, не виждаш ли, че тъкмо днес нещастната ни родина има най-голяма нужда от нравствените и физически сили на всички нейни синове? Английския адмирал Nelson преди трафалгарското сражение със знаците на знамето издал следната заповед: Англия очаква синовете ѝ да изпълнят дълга си. И нашата родина очаква нейните синове да изпълнят дълга си, като запазят душите си чисти и младата си жизнена енергия непрехосана. Гаранцията за свободата на Рим - свещения огън - е бил поверен на девствената Веста, гаранция за свободата на нашата родина пък е в твоята чиста душа.

Всеки младеж трябва да се развие в плодородно дърво, но “дава ли плод дърво, което няма цвят?”. “Ти си цветът, младежо, на родината ни?!”... Да се завърнеш от битка с осакатено тяло е жертва пред Бога, а пред родината благодетел. Но да станеш телесен или душевен инвалид по причина на разврат, е голямо престъпление както пред Бога, така и пред родината!

Доктор Nekam Lajos, будапещенски професор по медицина, пише: ”Всеки младеж, който обича родината си и е предвидлив, би трябвало да мисли така: ще употребя всички усилия да стана телесно и душевно полезен член на обществото. За да стана такъв и да не се разваля преди време, през време на развитието си ще възпитавам волевата си сила и ще разширявам познанията си. След това ще се стремя към положение, при което бих осигурил издръжката на семейство, а когато вече постигна и това, ще се оженя с надеждата, че ще мога да възпитавам добри и полезни граждани и гражданки на родината: аз пък с жена ми ще мога да живея здрав и щастлив живот”.

(Temming: Szexualis elet es a ferfivilag, Budapest, 11).

Знаеш ли, сине мой, какво означава следното изречение: ”Ученикът е този никой, от който може да стане всякой”. Това значи: младежи, вие сте бъдещето на родината; вие, които четете тази книга; вие сте само ученици, но утре ще станете водачи на народа, вие с всичките си дела сеете и жънете добро или лошо, щастие или нещастие. Ти сега си развиващия се зародиш на бъдещето на българщината, ти ще бъдеш героя или оплаквача на новото българско бъдеще.

Всеки български младеж трябва да си даде обет, че непременно след чист и самовъздържан младежки живот, ще се развие в характерен и здрав мъж, от който ще произхождат здрави наследници. Бъдещето, пред което е изправена родината ни, изисква характерни и здрави глави на семейства. Сега още не можеш да разбереш, но вярвай ми, сине мой, че много по-ценно богатство за

един народ е неговата душевна чистота, силна, способна да се въодушевява и да работи, незаразена младеж, отколкото всичките железопътни линии, гори, златни мини и огромна индустрия. Разпокъсването на българската земя не е толкова голямо зло, колкото ако младежта беше изгубила целостта на душата си! В голямото съперничество между народите, само ония народи ще успеят, които имат истински мъже, мъже с енергия и готовност за работа, с характер и издръжливост. Затова пък помага не в грехопадение изживяла младеж. Как би започнал живот из разкъсани сърца и разбити надежди? И как може от мекушава, търсеца само удоволствия дегенерираа младеж да се постави твърда основа на каменната крепост на българския национален живот, която със славна издръжливост да устои против вълните на бушуващия вихър в световната история!?

ЗА ЩАСТИЕТО НА ДУШАТА ТИ!

От тъжен опит човечеството разбра, че все пак планове на Твореца са най-добри. ”Каква наслада е за Вседържителя, че ти си праведен?”. И ще има ли облага за Него, затова че държиш непорочни своите пътища? (Иов. 22, 3). Наистина, нищо. И ти спазваш ли Божията заповед или не - от това Бог нито губи, нито печели. Неговите вечни намерения и без това ще се сбъднат. И без теб. И против теб. Обаче, за тебе е от голямо значение дали живееш според Неговия закон, защото според това се направлява бъдещето на земния ти живот и по-нататъшната ти съдба. Съдбата на душата ти и хармоничното формиране на бъдещия ти живот зависи от това; дали си повел борбата против седмоглавата ламя на разврата. Та може ли да се очаква сериозна мъжка възраст от младини, прекарани в грях? ”Qui non assuescit virtuti, dum iuvenescit. - A vitiis nescit desciscere, quando senescit.” - Който не се научи на чист живот докато е млад - когато остарее не го оставя порочността. Сине мой, добре те познавам. Твоите идеали са мъжествен характер, храброст, съвършен човек. Но точно затова те моля, разсъди, че за съвършен мъжки характер е необходима силна воля; такава силна воля, която издига “доброто” в природата ни, нашето умствено развитие над последствията от “долните” ни страсти. Знаеш, че половите желания се пробуждат рано, много рано преди брака, но не да ги задоволяваш. Няма право да искат това!

Ако някога искаш да постигнеш този мъжествен характер, който сега е още идеален образ в тебе, добре запомни, че това можеш да го заслужиш само с тежка работа. За най-хубавата награда, ”това се казва характерен мъж”, трябва и да работиш. Характерът не е като подарък за имен ден, който готов поставят на масата ти, а е богатство, придобито чрез съзнателна работа.

Когато се изкачваш по висока планина, трябва много да се изпотиш, докато

стигнеш върха! Колкото по-високо е целта, към която се стремиме, толкова по-усилена работа е нужна за постигането ѝ. Един младеж не може да си зададе по-висока цел, освен неопетненото оформяне на характера си. Затова подеми борба - на живот или смърт.

НА ЖИВОТ ИЛИ СМЪРТ!

Тази борба е на живот или смърт. Сериозният въпрос, който очаква всеки младеж е: ще допуснеш ли тялото да стане жесток ездач, който до смърт измъчва, изтощава породистия кон на благородната ти душа; или пък душата ще остане ездача, който лесно спира юздите на необуздания кон – тялото? Ще допуснеш ли половото влечение, като параход без кормчия, да те води към сигурна смърт или пък с мускулести мишци и самообладание здраво ще хванеш кормилото и уверено ще изведеш своя параход измежду съблазнителните песни на сирените? Или ще успееш да изведеш душата си неопетнена и недокосната измежду хилядите опасни подводни скали на младостта, след което те очаква светлото призвание на сериозен, мъжки живот, - или ще претърпиш морално коработушение сред бурното море на младостта и през целия си живот ще влечеш със себе си страшното проклятие на тоя заблуден живот.

Но аз дори и не поставям добре това “или-или”!

И сега, ако погледна в очите ти, в тях виждам сериозно решение, силна воля, която обещава победа. Като че ли чувам отговора ти: ”Готов съм за тежката борба, само нека се запозная с оръжията, с които да побеждавам, да се боря в съдбоносното сражение на младите години!”

Добре, сине мой, това харесвам в тебе. В следващата глава по-обширно ще четеш за тия оръжия. Само едно нещо искам да подчертая пред тебе: не унивай, ако и след хиляди опити пак да чувстваш, че борбата става все по-тежка и след хиляди победи все пак да отстояваш най-разгорещената борба!

Запомни добре, че чистотата на душата ти буквално е нападната от седмоглавата ламя, която не можеш да унищожиш дотогава, докато в жилите ти тече млада кръв. Ако отрежеш едната глава, на мястото ѝ израства друга. Ако днес си победил, не знаеш откъде ще те нападне утре. На 16-24 годишна възраст си в постоянна борба. По-късно изпитанието наистина отслабва, но никога не те оставя напълно и когато вече сериозната мъжка възраст уталожва горещата ти кръв, дори и тогава с будно око трябва да бдиш за съхранението на скъпото си богатство. Нека винаги пред теб стои святото съзнание, че самоуважението и спокойната съвест при победата над греха струват хиляди пъти повече, отколкото минутните наслади, които си преживял в грехът.

Мисли за тримата младежи, които по причина на силната им вяра, вавилонският цар-езичник хвърлил в гореща пещ. Около тях пламтял огъня и излъчвал пъклена горещина, а те - тези герои младежи невредимо се разхождали между пламъците и пеели победен химн. Когато и в твоите жили пламне горещия огън на телесните изпитания, винаги мисли за тяхната победа.

Оплакваш се, че много трябва да се бориш за душевната си чистота? Но кажи, не виждаш ли, че наоколо ни целия свят е само вечна борба? Всичко онова, което не се бори, което иска спокойно да остане, което не се движи, може да изгние, да мухляса, да загине. И когато за всичко се борим, защо тъкмо борбата за душевната чистота да ни се вижда дълга?

Винаги може да ти даде сили мисълта: **изкушения ще имам през целия си живот, но за слагане на оръжието, за предаване, никой не може да те принуди, ако сам ти не искаш!**

Нека ти дава подкрепа мисълта, че борбата ти никога не е безнадеждна. Ако душата ти е неопетнена и чиста, чистотата ѝ и след това можеш да запазиш, разбира се, не без борба. Ако ли пък се валяш в калта и трябва да оплакваш тежки прегрешения - истина е, че ще имаш нужда от напъгане на всичката си волева сила - но и тогава можеш да възкресиш към нов живот своята унижена, но пък изчистена и преродена душа.

Да се бориш сам срещу себе си е най-тежката борба, но да победиш себе си е най-славната победа!

ПРОТИВОПОСТАВИ СЕ!

Твърдото ти решение забелязват и “другарите ти”, които може би са паднали толкова дълбоко, че дори и мисъл им не хрумва да направят някога опит да излязат оттам. Виждат, че твоите морални схващания много се противопоставят на техните, че ти някак си искаш да промениш досегашното си държание, че на тебе не ти харесва сатанинското им кикотене, че не искаш вече с тях да търпиш мочура. Това разбират скоро и сега започва най-голямата офанзива против тебе. Устройват ти истинска хайка, дразнят те, подиграват те и навсякъде се занимават само с тебе.

Виж, за това ще говоря по-обширно, защото много младежи тъкмо тук преживяват корабокрушение, когато са поставени под барабания огън на подигравките. А тия подигравки продължават дотогава, докато фалшивото самочувствие стане господар над по-добрите чувства.

“Дори и не знаех, че си толкова “набожен” и така страхлив!” - ти отправят подигравки. ”Виж колко малко дете си! Той още не е опитвал мъжеството си!” Какво? Аз съм “набожен”? Аз съм още малко дете? Аз съм страхлив? -

кипва кръвта ти. ”Другари, и аз ще дойда!”.

О, на колко младежи тогава се пречупват добрите разбирания! Колко младежи тъкмо тогава падат в грях, само за да престанат подигравките на приятелите им! Втория път също, а за третия - вече и не трябва да ги увещават...

Много сериозна е опасността от падение, ако условията ти наложат да живееш с другари, чието схващане за морала е паднало много по-ниско от твоето (например в пансион, казарми и други). Защото да останеш добър между добри, не е така мъчно, но да останеш чист в сметта - там вече са необходими твърд характер и мъжка воля! И много, много младежи, които с чудна самоотверженост са запазили тялото и душата си чисти през целият ученически живот - падат на банката след матурата, през време на военната служба, студентството или по-късно подигравките на колегите са им взели трезвото схващане. Хвърлили са ги в грях и са ги накали да се отрекат от досегашния примерен живот, защото не са искали да изглеждат “страхливци” пред другарите.

Пък... пък, ако само за миг би помислил: къде има истинска храброст и къде действително се крие страхливост?

КОЙ Е СТРАХЛИВ?

Така значи, слаб си, страхлив си! Така, така! Е добре, такъв съм! Глупав съм, дете съм, набожен съм - но умът ми все пак не можете да вземете! Позамисли се малко, кога е необходима по-голяма сила и по-твърда воля; когато някой трябва със стоманено чело да устоява против най-силния нагон на безправните искания на половите желания или когато подобно люлеенето на крехка тръстика, тялото му се разтърсва във вихъра на долни желания? Кой може да язди по-добре? Този ли, който със силната си ръка направлява според желанието си разгорещения кон или този, който се изоставя на подплашеното животно да го влече където си иска и най-после да го хвърли в бурена край пътя? Пък ти вече добре знаеш, че неморалния живот е много по-буренясал, отколкото бурена край пътя!

В очите ти натякват: колко малко дете си още, като не смееш да се решиш на „това“! Така, право е, дете си! Но истината е, че тъкмо силната воля и въздържание означават мъжественост! И обратно, не е ли слаб, неразвит дух оня, който безгръбначно се превива под нагона на безправните полови инстинкти?

Бъди мъж, а не кукла! Кой прилича повече на възрастните, освен твърд младеж, който не се е изплашил от подигравките и шегите на другарите си и с непрекършима воля остава на същия път, на който е стъпил след трезви

разсъждения? Аз свалям шапка пред такъв младеж и за него разбирам величествената слава на Св. Писание: “Fecit enim mirabilia in vita sua” - “чудно геройство показва с живота си”.

Дори и всичките ми другари да са паднали в този грях, аз няма да падна. Нещо повече, само затова няма!

Душата ми се възмущава, когато виждам младежи, които като овце отиват към гибел, водени от няколко бърбровци. Пък да се подражава на всичко е свойствено само на маймуните, а характерен младеж е само този, който се решава да плува срещу течението. Когато виждаш, че си на прав път, нека не те отклонява примера на покварения. Ризата си променяй много пъти, а характера никога! И ти как би допуснал, върху благородното ти убеждение да подействат тъкмо такива младежи? Каква е тяхната морална стойност? Нула! Пък нали знаеш, че нулата нито умножава, нито дели!

Не си ли спомняш от приказките, колко много животните се смеят на човека, че ходи с изправена глава и не пълзи из праха като тях? Защо смешно им се вижда, когато някой ходи с изправена глава! А ако би могъл да видиш лудите в лудницата, как крещат след лекарите! И мислиш ли, че лекарите им обръщат внимание? Затова не мисли че си страхлив, когато избягваш удоволствията на падналите хора. Или човечеството е страхливо, когато с трепет избягва холерните бацили? И храбър ли е тоя твой другар, който щом забележи нещо неморално, веднага с голяма „решителност“ започва да го чопли с езика си, с очите си и с делата си?! Прочети само какво казва един мъдрец-езичник: “Ако правиш такова нещо, за което си убеден, че трябва да го правиш, не се смущавай да го правиш открито, дори и масите да са на друго мнение. Ако вършиш нещо неуместно, тогава срами се от делото си, но ако го вършиш уместно, защо се страхуваш от онези, които без право те подиграват?” (Epiktetos)

Кажи ми кое е по-лесно: с твърд характер ли да се бориш против слепите влечения на инстинктите или да им се предадеш? Пък най-голямата борба между духът и тялото се развива на почвата на половия морал! Който оттук излезе победител, само той може да каже, че е истински мъжки характер. “Който няма кураж да говори за убежденията си, неговата доброта е колеблива тръстика, която се люлее от вятъра и наведено въздиша, но с тъжните си въздишки не може да задържи противника” (Барон Eotvos J.). За съжаление, голяма част от младежта не може да ходи на собствените си крака и никога не мисли за направлението на живота си, а като безсъзнателен лист я грабва вихрушката на развалени другари.

Аз не искам да другарувам с вълци! Аз не искам да плувам надолу по течението! Аз не искам да бъда тълпа! Аз съм роден за нещо повече!

ОСТАВИ ГИ ТАМ.

Може да се случи и това, когато не ти остава друг избор, освен завинаги да скъсаш всякакви връзки с някогашния си другар. Това лесно ще стане, като в един-два случая не се смеееш на глупавите му вицове и духовитости. Колкото и „духовито“ да ти разправя той за такива работи, неподвижното ти и хладно лице много добре ще му докаже твоите по-благородни схващания и че ти купя смет дори и тогава виждаш, когато е полят с парфюм и не искаш да разриваш в него. Можеш и да му кажеш, че накърнява моралното ти схващане и ти се вижда обидно да ти разправя такива работи. И действително те обижда, ако мисли, че всичко това ти харесва и на тебе. Не за такива нечисти разговори, а за по-малки грешки граф Сейчени изказва мнението: „Слабостта и грешките са неразделни от смъртния, но да се злоупотребява с тях е най-дълбока степен на поквареност“. Александър Велики, когато правил най-геройските си завоевания е бил пример за духовна чистота. И когато по време на похода му в Азия получил едно писмо, младият господар извикал: „какви унижителни работи може да знае този за мене, та се осмелява да ми пише такива неща?“ Също и за тебе, когато някой иска да те занимава с такива работи е по-голяма обида, отколкото да ти удари плесница. Само кажи му решително, че такъв разговор дразни душата и благородните ти убеждения. А пък царството на разума е толкова просторно, толкова много теми за разговор има и ти си готов за каквото и да било да разговаряш с него, само тази една, единствена тема да се изключи от разговора.

Ако все пак не се вслуша в сериозните ти предупреждения, тогава не забравяй, че един чист крал, облечен в бяло, не може да има нищо общо с един боклукчия и колкото и отдавнашно приятелство да ви свързва, скъсай с него!

Нека звучат в ушите ти думите на Христа: „И ако те съблазнява окото ти, извади го и хвърли от себе си: по-добре е за тебе с едно око да влезеш в живота, отколкото да имаш две очи и да бъдеш хвърлен в геената огнена“. (Матей 18, 9). Ако те съблазнява другаря ти, остави го, защото сам по-лесно ще стигнеш във вечното щастие, отколкото заедно с него във вечното изкупление! Зная, може би, мъчно ти е. Но разбери, че оня, който не уважава твоето най-свято убеждение и благородните ти схващания, а постоянно те изкушава с нечистите си уста, той е недостоеен да го наричаш свой „другар“. Може да ти е „съдружник“, но не и другар, така както членовете на апашка банда не са другари, а „съдружници“ помежду си. При раздялата можеш да го запиташ: при такива нечисти мисли какво право има той да ходи на два крака? Такъв младеж няма право да лъже света. Нека пълзи с ръце и крака и

нека лежи в боклука между любезните си „другари“, ако разбира се и те го търпят в средата си!

Защото да бъдеш човек - значи във вериги да оковеш дивото животно, което се крие в тебе. Да бъдеш юноша - значи от блестящия ти поглед да се излъчва чудната радост на зорницата на човешкия живот. Да бъдеш младеж - значи със силна воля да заповядваш на всичките си инстинкти и сам към себе си да бъдеш по-жесток, отколкото хирургическия нож към човешкото тяло. Нека ми бъде позволено и още едно малко, странно сравнение: когато някой има разстроен стомах и започне да повръща, нали нормален човек не застава при него да се възхищава? И ако един младеж с болна душа, чрез приказки започне да повръща разлагащите се нечистотии на душата си, нали честен човек и това няма да слуша? Лекарят гледа езика на болния и веднага познава какво му е. Също и ти по езика, по приказките, можеш да разбереш болна ли е душата на другаря ти.

Езичникът Плутарх пише за един философ, който запитал бягащ по улицата младеж: „От кого бягаш?“ „От един човек, който иска да ме подмами към лошо!“ „Засрами се, - извикал философа - че той не бяга от тебе!“ Не се плаши също и ти от силните гласове. Когато малкото бойци на Александър Велики се смутили пред многобройните персийци, знаеш ли как вожда им ги окуражил: „Защо се страхувате? - Наистина, много са противниците ни там, но малко са войници!“. Защо е казал това той? - Защото е знаел, че персийците живеят неморално. И така, когато дойдат другарите ти и на всяка цена искат да ти „обяснят“ тези работи, ти решително стой на краката си. Да, сине мой, бъди решителен! Понякога един твърд поглед е достатъчен, за да замрат думите в гърлото на тези, които са потънали в морална смет и за които още Хораций е дал не много красива характеристика: „amica luto sus“ - „свиня, която обича тинята“ (Epist. 1, 2). Значи, не бой се от тях!

„Ако си мъж - мъж бъди,
имай вяра - идеи.

И кажи ги, ако и веднага
с кръвта си да заплатиш.

И винаги, по-добре живота си
отричай, отколкото себе си!

Нека се изгуби живота,
щом като честта ти остане.

(Петьофи)

НА МЕНЕ И БЕЗ ТОВА НЕ ВРЕДИ!

Не се успокоявай, както обикновено се оправдават, че мене и без това не

може да ме развали тази или онази възбудителна книга, тая или оная картина, тази или онази драма, този или онзи филм или клип, това или онова телевизионно предаване, тоя или оня приятел. Скръбна заблуда! Ако така мислиш, тогава не знаеш, колко човек е склонен към подражаване. Има водовъртежи, които дори и най-опитния гребец се стреми да заобиколи. Но затова пък никой не казва, че той е страхлив.

Каквото и да правиме, без да искаме, почти безсъзнателно мислим, дали и друг прави същото? От закона за подражанието никой не може да се освободи напълно. Както хитрият обушарски чирак смуче лимон пред очите на музикантите и музиката замлъква, защото устата им се напълва със слюнка - тъкмо такова неизбежно влияние оказват върху моралния ни живот четива, зрелища, филми, разговори и приятели. На света не съществува човек, който би могъл напълно да се освободи от влиянието на средата, в която се намира. В огъня изгаря всяко дърво. А ти се хвалиш, че лошия пример на приятелите ти не ти вреди! Един мелничар, който винаги е в мелницата, би ли могъл да каже, че той няма да стане брашнен? И би ли повярвал на коминочистача, че той няма да стане черен от саждите? Значи не бъди самонадеян! Истина казва една стара поговорка: "Силен е оня, който знае, че е слаб". "Fortis est, qui se negat esse fortem".

ЕДИНСТВЕНИЯТ ПРЕДПАЗИТЕЛ: ИЗБЯГВАЙ ГРЕХЪТ!

Между другарите ти може би ще се намерят и такива, които ще те подтикват към грях, като ти разправят, че днес няма защо да се страхуваме от венерическите болести, понеже навсякъде се продават средства, които предпазват от заразяване. Пък малко ли са и лекарите, които известяват, че могат със „сигурен резултат“ да лекуват тайните болести?...

Сине мой, аз вярвам, че тебе не страха от болест ще те накара да се въздържаш от такива престъпления, а честното ти морално убеждение. Но добре е да знаеш, че според мнения на лекари, досега още няма сигурно предпазно средство против заразяване и приказките на другарите ти са едно празно приспиване на страха, както когато малко момче влезе в тъмна стая и започва да свири силно с уста, за да не чувства страх. Сигурно предпазно средство против заразяване познават само вестниците, но не и науката! При дълго, търпеливо лекуване с живак, калиев йодид, салварзан и др. състоянието на болния може и да се подобри, но онзи „сигурен резултат“, за който другарите са те подтиквали към грях, в извънредно редки случаи означава пълно излекуване. Най-често се премахват само проявите на болестта, а самите бацили остават в организма. Пък каква полза, ако температурата се намали, а бацилите, които я причиняват, останат в

организма и всеки момент могат наново да те повалят в леглото?

Прочети какво пише за това един лекар: “Не може да се отрече, че в много случаи пълното изцерение е само привидно. Дори и при най-старателно лекуване, месеци, често и години изминават, когато наново се явяват неприятни заболявания, което показва, че отровата на сифилиса, ако и да не се проявява, останала е в организма. Или както медицината казва, била е в латентно състояние. Ако веднага се намеси лекар, проявите може да се премахнат, като сифилиса пак става латентен и то за известно време пак със същия резултат, както и първия път“. (Dr med. H. Paull: Halte deine Jugend rein. Stuttgart, 29 стр.).

Дори и да се излекува, все пак отчасти болестта, отчасти отровите, с които става лекуването, така отслабват организма и намаляват имунитета му, че винаги е предразположен към други заболявания. На това се натъкнаха благодарение на изследванията на мюнхенския лекар Gruber, който изтъкна очебиеният факт, че в големите градове мъжете между 26 и 60 годишна възраст умират в много по-голям процент, отколкото в провинцията. На първо време с нищо не можаха да си обяснят този факт, защото и в големите градове не са констатирани никакви епидемии, които биха така изстребили населението. После обаче се установи, че голяма част от мъжете, които умират в тази възраст, на младини са страдали от сифилис. Били са излекувани, но някогашната сила не им се е върнала вече!

Един 30 годишен млад мъж бил назначен на хубава работа и искал да се ожени. Тъкмо преди венчавката в него избила една ужасна болест. Самият той не е знаел причината за болестта, а дори и лекарят останал смаян, че този видимо здрав мъж телесно и душевно напълно е разстроен. Накрая той му открива, че това е последствие от някакъв таен грях, извършен някога. Нещастният мъж се облял в сълзи, захълцал и признал, че преди 16 години само един път в живота си паднал в този грях и никога не го повторил. Лекарят констатирал, че опасния бацил още при този единствен случай е попаднал в организма и сега, след 16 години, започнал опустошителната си работа. Бедният мъж напуснал службата, върнал годеща и се изселил от родината си.

И аз казвам на всеки: ако забележи само следи на заболяване, веднага да потърси лекар. Защото не само грешници с развратните си дела, но и невинни хора могат да попаднат на тази прилепчива болест. Срамът и криенето от лекаря може да я направи само по-тежка. Вярно е, че навременно лекуване може да облекчи съдбоносния край на болестта. Според медицината против тая болест има само един единствен предпазител, само един, единствен! Да го кажа ли? Пълно полово въздържание, чист живот - това е единственото предпазно средство !

Един немски училищен лекар пише: “Den Geschlechtskrankheiten kann der junge Mann mit Sicherheit nur durch die absolute, restlose Keuschheit entgehen“. - Младият мъж може със сигурност да избегне половите болести само с пълната въздържаност. (D-r med. H. Paull: Halte dein Jugend rein. Stuttgart, 62 стр.)

МОЛИМ, ПОМЕТЕТЕ УЛИЦИТЕ!

След всичко това, сине мой, и ти можеш да направиш нещо против моралната отрова. Знаеш ли какво значи бойкот? Мислиш ли, че би останал без резултат - особено в по-малките градове - ако по-характерните и по-благородни младежи се надигнат с лозунга „молим, пометете улиците?“ Сега все пак сметта, гнилите плодове, остатъците от цигари се измитат от улиците. Но ние искаме такова почистване на улиците, така, че голямата метла да помете будки и книжарници и да ги постави на заслужено място между всекидневната смет. Тази голяма метла би събрала цялата разлагаща се смет, която под знака на изкуството трови душите на хората. Ако някъде се появи чума, знаеш ли как се предпазват от нея? Веднага започват избиването на плъховете, защото те са разпространители на чумата. Също така би трябвало да се изчистят и плъховете на моралната чума!

Безсъвестната алчност за пари, която разчита на животинските инстинкти, излага по витрините разни илюстрирани списания, актове, които да се гледат безропотно, наистина е глупост. Дори и творбите на признатите класически художници служат за развращаване, когато са изложени на такива места, за каквито не са ги готвили творците им. Тогава защо да не посегнем към справедливото оръжие на самоотбраната: бойкот на всички улични пирати, от витрините на чиито магазини се тровят душите на честните хора?

Жалко, че добродетелта винаги е по-страхлива от безсрамието на греха. Най-после ние имаме право над улицата! Законът признава правата ни над нея - в смисъл - като ни пази никой да не ни напада там. Но също така имаме право и да искаме прилично държание от всеки на улицата. И ако някой би се държал на улицата приблизително така, както са изложените илюстрации или картини, за миг там е полицията. Защо тогава по причина на жадни за пари единици, толкова много младежи, девойки, нормални мъже и жени трябва да минават край такива витрини? Как да не се възмущаваме от потъпкването на моралните закони, което нещо на търговски език наричат „художествени работи“? За такива книжарници и будки е необходима полиция, улична метла и бойкота на морално здравото общество! Където видиш неморални илюстрации, кажи, че друг път няма да купуваш оттам. Сине мой, не отивай да купуваш оттам, където продават отрова за душата и морална поквара!

Дори и в огъня на най-силното ми възмущение да бих потопил перото, дори и тогава не бих могъл да опиша поне една частица от онази морална мизерия, в която такива книги и картини вече тласнаха младежта.

СРЕЩУ ТЕЧЕНИЕТО.

Може би по причина на убежденията ти, често пъти ще трябва да плуваш срещу течението. Но когато и това разбереш, противопостави се. За съжаление в днешното общество има твърде познато схващане, според което няма нищо осъдително при унижаването на женския пол. Зная, че е необходима революция, за да се променят днешните леки схващания. Но зная и това, че който иска да прави революция тук, трябва да има по-голяма храброст, отколкото на барикадите. Но имаме надежда, че ще дойде онази поздравословна епоха, която ще спре крещящата безразборност в днешното обществено схващане. Истина е, че днес с голямо възмущение и жестокост се осъждат дори най-малкия злоупотребител или крадец, но същевременно се приемат, дори величават, най-обикновените улични ловци, крадци на женската чест. Със собствения си пример работи за настъпването на такава епоха, когато пак по-нежни души ще дирижират, а не ония, които тънат в разврат. Бъди истински „джентълмен“ или „благороден младеж“, младеж, който в пикантните духовитости и дори в най-малките двусмислия вижда унижение на благородния си вкус.

Разсъждавай „благородно“, т.е. „безупречно“; *adelig, das heisst untadelig*. Също и аз вярвам като един от най-известните педагози на епохата си, Foerster: “Сексуалните дела на много днешни младежи не напомнят ли в действителност делата на цигани чергари, които крадат и винаги прекарват открито при днешните добре подредени културни условия? Ще дойде време, когато редът и чистотата ще спадат към понятието безупречен младеж и когато лекарят няма, в интереса на „хигиената“, да препоръчва на младежта извънбрачно съвокупление така, както за по-добро хранене не препоръчват на работника да краде.“ (*Erziehung und Selbsterziehung*. Zurich, 1917. 230).

ПОД БАРАБАНИЯ ОГЪН НА ПОДИГРАВКИТЕ.

Може би ще се подиграват на свенливото ти държание, че не се чувстваш добре, когато те занимават с такива лоши приказки, че се изчервяваш при първата безсрамна дума. Сине мой, бъди горд! Бъди горд за това, че можеш да се червиш! Чувството на срам в нас не е „детинщина“, не е „фарисейщина“ - както казват те - а е неоченима стойност, дадено ни от природата оръжие, с което нашето по-висше „Аз“, дори и несъзнателно, може да се бори против

долните мисли. Срамът е най-ценното богатство на младежа, с което чувствителната душа - като най - точен компас - безсъзнателно и червейки се отклонява от всяка душевна поквареност. Срамът е вълнолом против вълните, които винаги нападат чистотата на душата. Още езичникът Plautus е разбрал, че: “изгубен е оня, у когото липсва свян“. “Ego illum periisse ducō – пише - cui periiit pudor“. И по-добре претърпи, ако приятелите ти се подиграват, че си с остарели схващания, набожен или глупав, отколкото с цената на душевната си чистота да заслужиш тяхното признание. Винаги си спомняй чудесната мисъл на Св. Августин: “Не презирай хората заради техните грешки и заблуди, но и грешките и заблудите не обичай заради хората!“

Страхлив младеж е онзи, който заради убежденията си не може да издържи някои неприятности, когато имаше малки деца, които в името на Христа можаха да изтърпят, да бъдат разкъсани от диви зверове. В името на Христа 14 годишния Вит е могъл да се усмихва, когато са го хвърлили в кипящо масло. Също така в името на Христа 13 годишния Пелаги през шест часови изтезания е могъл да търпи да режат крайниците му един след друг.

Много лесно могат да се разберат подигравките и съблазните на другарите ти. Виждал ли си свиня, която се валя в калта и с любезен грохот примамва другарите си в меката „ароматна“ локва? Нали и приятелите ти с печален присмех се отправят към човек, който не иска да легне край тях в калта! Дори и на трон да поставиш жабата, тя пак скача в мочура, защото само там се чувства най-добре. Може би познаваш следната фраза: “Sunt, a quibus vituperari - laudari est“ - “Има хора, чието гълчене за нас е най-голяма слава“. И вярвай, че и магарето се сърди на розата, защото не ражда тръни, които по му харесват за храна от розите.

Аз винаги недоумявам, как може да се съобразява с мнението на такива изкривени души? Навярно си слушал, че една кула на катедралната черква в град Пиза, горна Италия, е страшно наведена. Ако тази наклонена кула би могла да мисли, сигурно би се присмяла на всички други кули в света: “Ей че странно! Измежду всички кули в света, само аз стоя изправена!“

Не си ли слушал, какво се случило в едно село, скрито някъде в планините, жителите на което, без изключение, страдали от гуша? Един ден през селото преминавали туристи. Те били нормални здрави хора, но след тях тичали цяла група деца и подигравателно викали: “Гледайте, тия хора нямат гуша!“ При всички изпитания можеш да почерпиш подкрепа от святото си убеждение: който иска да изгуби характера си и почтената си личност, и иска да стане слуга на инстинктите си - нека се хвърли в забранените полови удоволствия. Но който държи за характера си и иска да се развие в хармонична личност, той пази като скъпоценно съкровище телесната си и

душевна чистота да светостта на брака, дадена му от Бога. “Tapfer ist der Lowensieger - пише Хердер, - tapfer ist der Weltbezwinger, tapferer, wer sich selbst bezwang!“. Мустаците ти поникват от само себе си, краката ти растат от само себе си, но истински мъжки характер никога не се създава от само себе си. За характерът трябва да се бориш и с твърдо себеотрицание и съзнателна работа всеки ден трябва да изкореняваш една след друга вродените ти слабости.

НЕ Е ИСТИНА! ХИЛЯДИ ПЪТИ НЕ.

Какво не е истина? - Това, с което другарите ти искат завинаги да те разколебаят в твърдото ти решение, като виждат, че с нищо друго не могат да те отстранят от чистия живот и самовъздържанието. Това, което според техните опити и според съветите на някои лекари ти разправят толкова често, докато не се замаеш от него: “ти, фарисеино, ти, лъжлив светецо, напразно се насилваш да останеш чист до брака - това е абсурд, това е невъзможно! Искаш невъзможното! Младостта трябва да се изживее! Младите години трябва да се използват! Само изостанали разбирания могат да искат чист младежки живот. Едно добре развито, кипящо в сили, младо тяло, не може да издържи това. Половото влечение е необходима функция, както дишането и пулсирането на сърцето. Всичко идва от само себе си - не си виновен ти. Каквото иска природата не може да е вредно и не трябва да се възпира. Защо само се напъваш? Ако чакаш за брака, ако потушаваш инстинктите, ще се разболееш, ще станеш нервен. Виж, Янош и Павел бяха при лекар и той им препоръча това, само умно и предпазливо...”

Ето това е, за което казвам, че не е истина! Не е истина, че младостта трябва да се изживее така, както разбират приятелите ти. Та нали католическата църква заповядва на духовенството си пълно полово въздържание през целият им живот и все пак те не се разболяват (нещо повече, сравнително по-дълго живеят от другите хора!). И така, невъзможно ли е запазването на чистотата не за през цял живот, а само до брака? Затова казвам, че не е истина! Не е истина, че добре развито младо тяло е неспособно на самовъздържание! И хиляди пъти не е истина, че последствията на чистия живот са разболяване!

Значи каква е истината?

НЕ ИГРАЙ С ОГЪНЯ!

Истина е, че който е от слама, добре е да стои далече от огъня. Истина е, че цевта на пушка с по-малък калибър ще се пръсне, ако с нея изстреляме патрон с по-голям калибър. Истина е, че електрическите жици ще се

разтопят, ако през тях премине гръм. Истина е, че струните на органа ще се скъсат, ако между тях забушува вихър. Истина е, че дори и най-кроткия кон ще се разлудее, ако му поставим зобница, пълна с жар. Истина е, че другарите ти, които сега ти говорят такива работи, чрез дългия си греховен навик така са осакатили волята си, че сега вече чистия живот им се вижда невъзможен.

В Берлинската постоянна картинна галерия има една потресаваща картина и всеки, който я гледа, не може да не бъде обхванат от тъмни мисли. Дълбока пропаст, в дъното на която игриво се пени планинска река, а горе между скалите минава мост, който става все по-тесен, докато в средата остава само една дъска. По моста с пламнало лице и с див разпален поглед минава един младеж-конник.

Той не вижда пропастта, не вижда тясната дъска, а погледа му е отправен към отсрещните скали, откъдето му кимва самодивата на чувствените наслади. Само нея вижда, към нея се стреми със страшно геройство, без да забележи, че край него пристъпва студената смърт. И ето, пясъка вече се срутва под него, пристига до тясната дъска и пада... сгромолясва се... А отдолу - дивите вълни на реката... отворената бездънна уста на ада...

Истина е, че едва ли можеш да се спреш по наклона на разврата! Има една приказка за ужасната магнитна планина, която се издигала някъде по средата на морето. Когато бури завличали някой параход близо до нея, тогава тя със страшна сила го привличала към себе си, разрушавала го на парчета и той потъвал в дъното на морето. Много се е приказвало някога и за омайните песни на сирените, които примамвали омаяния пътник на острова и там жестоко го убивали. Магнитна планина не е имало. Също така не е имало и омайните песни на сирените. Обаче на по-опасно загиване е осъден онзи, който се подмамва по омайните съблазни на развратния живот. Това е истина!

Също така истина е, че ако другарите ти при първите съблазни бяха се показали по-неотстъпчиви, сега волята им не би се прегъвала и при най-малкото изпитание. Би трябвало в началото, когато половите влечения са още слаби, да се покажеш със силен дух и да не става нужда с разни измислици да прикриваш греховете си. Нали знаеш, че и най-свирепите зверове се укротяват. Звероукротителят поставя главата си в устата на лъва и остава невредим. Та защо да не можем да се наложим дори и на най-страстната ни природа!

Не самия инстинкт е непобедим, а само отслабналата воля не може да издържи против изкуствено възбуждения инстинкт.

Не искаш ли да боледуваш? Но защо се инжектираш с маларични бацили? Не искаш ли да боледуваш от тифус? Но защо пиеш нечиста вода?

„Истина ли е, че щом като природата пробужда половите влечения, те не могат да се приспиват?“. Прочети само как на този въпрос отговаря Лео Либерман, професор в Будапещенския медицински факултет:

„И сега нека да отговорим и на ония, които доверявайки се безусловно на влеченията, дадени ни от природата, твърдят, че задоволяването на онова нещо, към което природата ни влече, не може да бъде вредно.

На такива ще отговорим, че природата е надарила човека с твърде много инстинкти, които служат за различни цели, защото за различните цели на природата един инстинкт не е достатъчен. Едната цел на природата е поддържането на човешкия род. Затова му е дала полов инстинкт. Другата цел е да се развиват здрави поколения. Индивидът като непосредствен техен творец, трябва да се пази непокътнат и здрав, понеже задоволяването на инстинкта, който служи за размножаване, много лесно може да стане вредно за втората цел. Природата ни е надарила и с трети инстинкт, който наричаме инстинкт на мисленето.

Често пъти поотделно инстинктите се показват много лукави!

Болен от тифус, който вече оздравява, се чувства така гладен, че плачейки моли за един залък хляб. Инстинктът на храненето, може би, никога не се проявява така силно, както тогава. И все пак какво ще стане, ако от съжаление дадем на болния това, което иска? Излагаме го на опасност за живота му. Раните в червата още не са заздравели, не могат да издържат храната и пак се разтварят. И когато после един такъв нещастник попадне в моргата, виждаме, че храната, която така силно желаше, го уби, проби червата му.

Кой не би имал желание за една чаша ледена вода или пък да се изкъпе в студена вода, когато е изпотен и едвам диша от горещина? Последствията на една такава необмислена постъпка знае всеки, затова и да не говориме за тях. Всеки ще разбере колко право е твърдението ни, че инстинктите са лукави, ето защо трябва да се ограничават“ (Lieberman: *Az egyetemek es foiskolak polgaraihoz*. Budapest, 1912, 11-12).

Да, животното върши всичко по инстинкт, който никога не го води по грешен път. Но в човека контролър на инстинкта е разума и много често неговия глас се противопоставя на инстинкта.

ИЗПОЛЗВАЙ МЛАДИНИТЕ СИ!

Да, младостта трябва да се използва, трябва да се награди! Но не като отпуснем необуздани всички нейни инстинкти, а съзнавайки решаващото значение на младите години. Нека със сериозност да работим за оформянето на бъдещия ни мъжки характер. Ако кипиш в млади сили, ако в теб тече

гореща кръв, тогава хвърли се в работа и използвай енергията си за най-точно изпълнение на всекидневните задължения. Нека в теб се развие и стигне до ръководно начало висшето ти „Аз“ - разумът, а плътските влечения да се научат на отстъпчивост.

Свободен си! - ти казват. „Свобода“ и „Самостоятелност“ са съблазнителни думи за младежта. Бъди свободен и самостоятелен и ти, но при това бъди умен и трезвен. Както в природата, така и в нравствения свят господстват закони, които не могат да се пренебрегнат ненаказано. Когато си на излет из някоя планина и видиш край опасната пътека ограда, нали няма да прескочиш тази ограда „само затова, че ограничава свободата ти“! Или пък, ако се прехвърлиш през нея, безвъзвратно политаш в страшната пропаст! Точно такава ограда са и моралните закони, които през младостта ти се виждат много неприятни и неудобни, но в действителност предпазват моралното ти развитие от падение. Значи живей, но не потъпквай нравствените закони под краката си! Бъди свободен младеж, но такъв, който с установения си характер почита величествената воля на Творецът.

Постоянно крепят в ушите ти: “Задушаването на инстинктите ни, въздържането на настроенията ни, изчистването на лошите ни наклонности е противоприродна работа!”. Против природата ли? И средновековните монаси унищожаваша вековни гори, но за да създадат на мястото им цивилизация.

„Живей! Използвай!“ - чуваш отвсякъде. Е, добре! Това и Господ Иисус Христос не забранява. И той не учи да се удушиш, да не живееш. Той иска само едно – живей, но не в калта, не се унищожавай, не отивай надолу, а нагоре, все нагоре! Погледни един розов храст, “който на младини е живял добре“ (градинарят не се е грижил добре за него и така върху него са останали всички диви израстъци). Ще има ли сила той някога да даде цвят? - Никога! Защото ценните сили на младите си години е изхабил по диви израстъци.

Сине мой, ти си отговорният градинар на розата на своята душа! О, колко младежи през тихи нощи в отчаяние са оплаквали, че не е имало кой навреме да ги предупреди за ужасните последици на греха, само за първия грях, само за него!...

ЧИСТ ЖИВОТ И ЗДРАВЕ.

Трябва да кажа нещо и за онези „добросъвестни“ твои приятели, а дори и за някои лекари, които от лекомислие - не смея да пиша от жажда за пари - ви приказват за „вредата от чистия живот“. Някои младежи искрено вярват на приказките на такива, защото в тях намират оправдание на греховете си. Вярвам, че има и такива лекари, но сериозните им колеги ги наричат

спекуланти. “Jeder Arzt, der so rat, begeht ein infames Verbrechen“ - с пълно право казва за такива професор Ziemssen (Dr med. Aug. Muller: ihr Solit keusch und zuchtig leben! Oranienburg, 21).

И почти невероятно е, че дори и по-добродушни младежи се смущават от измислиците, според които оня, който живее чист живот, ще се разболее и ще стане нервен! Толкова много му говорят вече паднали другари, че несъзнателно започва да се колебае в твърдите си убеждения и ако някоя нощ се събуди, защото го боли глава или по-силно бие сърцето му, или ако малко му се замайва главата, или пъпчици избиват по лицето му, веднага го бори мисълта: “Ето ти! Все пак истина е! Ставам нервен!“...

Драги синко! Не вярвай на тия глупости! Защото и истина да е! Не е здравето най-голямото земно богатство! Характер, чест и чиста душа са по-ценни от здравето. Пък и дори със слабо главоболие да заплатиш като наем, дори и тогава позволено ли е толкова много да унижиш чистотата на младата си душа. Позволено ли е в калта да потъпчеш правата на душата си, само за да избегнеш една малка неприятност?

Но не е истина! Не е истина, че чистия живот вреди на здравето. Защото посочете ми поне една сериозна лекарска разработка от автор, който смее да поеме отговорност пред науката за това, което казва и посочете ми само един добросъвестен лекар, който би могъл да ни посочи поне една болест, която да е в последствие на морална чистота! Такъв не може да се намери на земното кълбо! И обратно - има хиляди научни работи, които се занимават с ужасните опустошения на развратния живот. Има и такива „лекари“, които любезничат пред младежите - само за по-голяма печалба - и в частни разговори позволяват на младежта да отхвърли самовъздържанието. Но по-различно се изказват по този въпрос най-големите капацитети и специалисти.

КАКВО КАЗВА МЕДИЦИНСКАТА НАУКА?

Когато един ученик от седми клас прочел книгата ми, неговият брат-студент му казал:

„Е добре, добре, работата не е толкова страшна! Наистина, всичко написано в книгата е хубаво, но това казват само поповете. Истина е, че преждевременно човек не трябва да започва тези работи, но щом като премине 20 години, тогава...“

Така ли, сине мой? - “Поповете казват?“

Ако не ти е отегчително, прочети следните няколко извадки, за да видиш какво казват не поповете, а учени лекари със световна известност.

Според Krafft-Eding, всеки нормално развит мъж може да живее чисто, без самовъздържанието да причини дори и най-малки промени върху

здравословното му състояние (Psychopathia sexualis 1876. 104).

Forel, известен цюрихски лекар по нервните болести, в своята книга „Die sexuelle Frage“, пише следното: “При обикновени условия за един нормален младеж, който прилежно работи умствено и физически и се стреми да избягва изкуствените възбуди, а най-вече наркотичните средства, които парализират волята и разсъдъка, например алкохола - за такъв младеж половото въздържание ни най-малко не е в тежест... С това здравето му не страда никак... Никога не съм срещал такава нервна болест, която да е последствие на чист живот, обаче срещал съм безброй болести, които са следствие на сифилис или други венерически болести. Най-накрая трябва да останем на следното: чистия живот на младежа до брака не само от морално и естетично, но и от здравословна гледна точка е за препоръчване“ (Wegener: Wir junge Männer. Dusseldorf, 1906. 152-3).

Доктор Rossier пише така: “Също и аз се чувствам щастлив, че мога да се наредя между тези, които поддържат, че действието на половото въздържание в никакъв случай не може да бъде вредно за младежа. Бих искал на всеки поотделно да кажа, че онзи лекар, който съветва преди брака да не се живее чисто, да не му вярва, защото съвета му е фалшив и вреден“.

Доктор Herbst, нюрнбергски лекар, пише: “Дали пълното самовъздържание не нанася тъкмо толкова вреди, колкото и разврата? Най-категорично трябва да се каже, че всяко такова твърдение е фалшиво. Пълното полово въздържание не причинява абсолютно никаква вреда. Който твърди обратното или се мами, или пък търси оправдание на собствените си дела. Нека веднага кажа, че пълното полово въздържание много е възможно и трябва да се упражнява както телесно, така и душевно. Не само тялото, но и фантазията трябва да се държи далече от такива дела... Чистия живот е възможен и е придружен с голяма благодат“ (D-r Herbst: Geschlechtstrieb und Sittlichkeit 5 и 6 стр.).

На Втория международен лекарски конгрес, който през 1902 г. се събра в Брюксел, във връзка със здравословното и морално състояние, единодушно се прие следната резолюция:... “Особено младежа трябва да се просвети, че чистия живот ни най-малко не вреди на здравето, нещо повече, от здравословно и лекарско гледище е твърде за препоръчване.“

Доктор Surbled пише: “Чистото живеене е възможно и ни най-малко не е опасно. От развратния живот произхождат много болести, а от чистия нито една. Болестните последствия на развратния живот се описват в грамадни медицински томове, ония пък, които са в следствие на чист живот, очакват автора си.“ (Good: Erkolcs es ero. Budapest, 1913. 53 стр.).

Медицинския факултет при университета в Християния издал следния бюлетин: “В последно време разни личности, чрез публикации и в събрания

отново твърдят, че моралния живот бил вреден за здравето. Според нашите изследвания това напълно е погрешно. Не познаваме нито една болест, която да е последствие на чист морален живот“. Подписали: Nikolayson, Winge, Jokmann, Heiberg, Ijort, Wann, Muller, Schonberg, професори при медицинския факултет в Християния (Копенхаген, Дания).

„Пълното полово въздържание за зрял неженен мъж е не само морално изискване, но и негова хигиена. С удоволствие повтарям следната твърда, но затова пък справедлива фраза на Mobius: “Всеки лекар, който твърди противното на това е много по-опасен от чумата“ (D-r med. W. Bergmann: Selbstbefreiung aus nervösen Leiden. Herder 261).

Доктор Ziemssen казва: “Всеки лекар, който съветва един младеж да търси публичния дом, прави подло престъпление. Науката не познава нито една болест, която да е причинена от чист живот“ (Berger: Lebe rein! Tyrolia. Innsbruck 71.)

„Сигурно знаа, че съм виждал много, които развратният живот е унижил до най-голямо безсилие, идиотизъм или парализиране, а мога да изброя най-малко 20 различни болести, като последици на развратен живот. Но досега не съм срещал нито една болест, която да е причинена от полово въздържание“ (Mantegazza).

Същият този Mantegazza, италиански физиолог, пише: “Благословията на чистия живот всеки човек, а особено младежта, сам може да почувства. Умствените способности стават бързи и трайни, мисълта остра и плодовита, волята силна, а характерът твърд като стомана... Нито една призма не може да покаже в такива божествени цветове околния ни свят, като призмата на чистотата, която хвърля цветовете на небесната дъга върху всички неща на света и им дава непомрачено щастие“ (Foerster: Jugendlehre, 1913. 625).

Eulenburg, професор по психиатрия в Берлинския университет, пише: “Съмнявам се, че който и да било - особено при разумен начин на живот - само вследствие на полово въздържание да е станал нервен. Това така често издигащо се твърдение намирам за напълно празно и безсмислено бърбене“. (Foerster: Jugendlehre, 1913. 625).

Същия в книгата си „Neuropathia sexualis virorum“, пише така: “Между непросветената публика много бързо се разпространи вярването, че половото въздържание указва вредно влияние върху организма, а най-вече на развиващата се младеж. Това вярване, което за съжаление и някои лекари открито или пък с мълчанието си одобряват, тласка младежта направо към незаконен полов живот... (Wegener: Wir jungen Männer Dusseldorf, 1906. 151).

Osterlen в книгата си „Handbuch der Hygiene“, казва така: “Младежът, а също така и девойката, трябва да се научат на полово въздържание, докато им дойде времето. Не е трудно да направят това, като имат предвид, че щастieto

им за в бъдеще зависи от живота в младини. Значи, младите трябва да разберат, че награда за временното самовъздържание е цветущо здраве, голяма творческа сила и мъжествено самосъзнание.“ (Szusai: A tiszta eletrol. Budapest 1906. 174).

„Половото въздържание е възможно, пише гинеколога dr. E. Meyer - възможно е без вреда за здравето: това е доказано от стотици хиляди“.

Д-р Stark: “Аз не споделям мнението, че половото въздържание причинява нервни заболявания. Аз такъв случай не познавам“.

Д-р Kornig казва: “Нито една добродетел на земята не дава по-голяма награда, отколкото чистотата и вярността в брака“ (Warnungszeichen am Lebenswege jünge Manner, Neu-Ruppin 12).

Hersen, лозански професор, казва: “Непростимо лекомислие вършат онези лекари, които съветват младежта да търси полово удоволствие извън брака. Когато един младеж ни се оплаква, че страда от силно главоболие или сърцебиене, трябва да узнаем не пие ли много вино, бира, чай, кафе, не пуши ли много, не живее ли заседнал живот и няма ли някоя друга причина за неразположението му? Но в никакъв случай не е позволено да му даваме такива безсъвестни съвети.“

Gruber Miksa, отличен мюнхенски професор, основавайки се на теории, наблюдения и статистики, пише: “Няма дори следи на уверение, че половото целомъдрие било вредно за здравето. Напротив, онзи, който извършва физическа работа може да се убеди, колко половата въздържаност увеличава работоспособността. Това се е знаело от древните атлети, знаят го и сегашните спортисти, знаят го и гениалните изследователи и художници“ (Szusai: Kalaus a krisztusi eletre. Kolozsvar. 1910. 82.).

„Не може достатъчно да се извести на младежта, че половото въздържание още на никого не е навредило, а чувствените наслади на безброй.“ (Sticker: Geschlechtsleben und Fortpflanzung vom Standpunkte d. Arztes. M. - Gladbach. 1916, 60).

Д-р May: “През тридесетгодишната ми лекарска практика имах възможност да видя извънредно много жертви на разврата, но на моралното въздържание не съм виждал нито една“ (E. Hammerlath: Teutonenkraft und sexuelle Frage. Trier, 1917, 65).

Paull, училищен лекар: “С нищо не може да се оправдае онова престъпление, което правят лекомислени хора, убедени, че незадоволяването на половите инстинкти причинява твърде различни заболявания. Такива болести, които са причинени от незадоволяване на половите страсти нито един лекар още не е констатирал. Досега още нито един добросъвестен лекар не е твърдял, нито пък може да твърди, че за поддържане на здравето на един човек е необходимо задоволяване на половите инстинкти. Онова отделяне на сокове,

което се случва с мъже, живеещи чист живот, (така наречената полюция) съвсем не е болезнена проява, както го мислят незнаещите. Това е само естествено изпразване. По причина на чист живот - това подчертавам - още никой не се е разболял“. (D-r med. H. Paull: Halte deine Jugend rein! Stuttgart 62-63).

Същия по-нататък казва: “Правилата на религиозния морал, напълно се съгласуват с тия на хигиената. Нещо повече, трябва да кажа, че религиозният морал именно по половия въпрос получава най-бляскаво уверение за съгласуването му с хигиената“.

Сега прочети с каква сериозност гледа на този въпрос и Унгарския скаутски съюз: “След мненията на лекари със световна известност, смее ли още някой да твърди, че моралния живот вреди на здравето? И при очевидния факт, който ни доказват мъже, живели чист живот и пожънали славна победа сами над себе си, смее ли някой да твърди, че да се живее според християнския морал е невъзможно? За такова твърдение е необходимо не само голямо нахалство, но и до известна степен замъгляване на разума, което нещо обикновено се придружава от развратния живот“ (Sik: Magyar Cserkeszvezetok Konyve. Budapest. 1922. 62).

Ето, по-горе ти предадох мненията на сериозни лекари. Повтарям: това не са мнения на „попове“, а на лекари със световна известност! И сега направи едно сравнение между лекарските мнения и морето от мизерия, падение, болести, с които е придружен развратния живот. Факт е, че от проклятието на една единствена нощ, хиляди и хиляди с години страдат или пък душевно и телесно съвсем се разпадат. После кажи това на другарите си, които ти говорят за невъзможността на половото въздържание и неговите вредни последствия. Посочи им препълнените болници и лудници, където се измъчват хилядите жертви на разврата. И после помоли ги, нека и те ти посочат - ако могат - поне една болница, в която се лекуват жертви на чистия живот. Само една единствена нека ти посочат!

А това, което виждаме в единици, също така показва и съдбата на народите. Историята знае за велики народи, които са пропадали поради развратен живот, но не знае нито един народ, който да е загинал поради чист живот.

БОГ И ПРИРОДА.

Но другояче не може и да бъде! Виждаш, че светските закони на Твореца налагат пълно полово въздържание преди брака. Решително твърдя, че ако Бог би ни дал само закони, а с това не би мислил те да навредят на някого, който ги изпълнява добросъвестно, ако това беше така, тогава самия Бог би си противоречил, което нещо е невъзможно. Извънредно интересно нещо са

забелязали филолозите, когато открили, че в стария тевтонски език думите „здрав“ и „свят“ имали един и същ корен; или, каквото направя според волята на Бога, не може да е вредно за тялото ми. (Също и в днешният немски език: heilen, heilsam и heilig). И ако чистия живот би бил вреден, тогава защо природата наказва с такива ужасни болести тъкмо развратния начин на живот? Природата никога не си противоречи! Не е случайно, а е явна дума на природата, че между животните няма и следи от венерически болести, защото те не са способни на никакви полови нередности. Такова тъжно изкупление е отредено само за свободната човешка воля.

Ние хората във всичко се стремим да бъдем над животните. Ние не преживяме, а се храним, не се зъбим, а се усмихваме, нямаме муцуна, а лице. Та защо само в едно отношение, в половия живот, да падаме по-ниско и от животните?

Измежду всички създадени същества, на нито едно Бог не е дал по-превъзходно помощно средство, както са човешките ръце. Ако ръцете ни не бяха такъв съвършен уред, едва ли бихме могли да надминем животните. С ръцете приготвяме обяд, строиме паметници, обличаме се в дрехи, приготвяме си лекарства, пишем книги, управляваме параходи, караме бързия влак - всичко на каквото животното не е способно. Ръцете разказват за голямото доверие, което Бог има към нас! Тогава всеки човек трябва да ги използва, за да се издигне над животните, а не за да се унижава под тяхното ниво с грешни дела и самозараза!

И не е ли ясно, че наказанието от Бог е тъкмо в тази творческа сила, която употребена според Неговата воля би трябвало да бъде извор на нов живот. Но чрез грехопадение тъкмо тя става погубител на многобройни човешки животи! Би ли могла по-разбрано природата да се противопостави против извънбрачното съвокупление, освен като с такива ужасни болести унищожава развратния живот? Природата се пази, пази законите си, както тя може. С милионното войнство на бацилите си тя напада нарушителите на законите ѝ. Това не е случайно, а е открито предупреждение на природата, че пълната гаранция против венерическите болести е само в половото въздържание или в едноженството на чистия семеен живот.

КОЙ НЕ МОЖЕ ДА ОСТАНЕ ЧИСТ?

Признавам, че който избягва само външни неморални дела, в мислите си, обаче, се отдава на неморални желания, той рано или късно ще падне и на дело. Защото тук няма спиране посред пътя! Душа и плът си действат една на друга, а душевната зараза отслабва и плътта.

Тук няма отстъпване, тука пазарлъци не могат да стават. Тук не може да се

успокояваме с това: “само дотам ще стигна в мислите си, докато не е грях, нататък - нито крачка“. Напразно! Оня, който в мислите си е нечист, това е равностойно, като и на дело да е извършил грехът.

Ето защо, от голяма важност е и мислите да се държат чисти. Греховната мисъл може да доведе до възбуждането на целия ни организъм, защото раздразнението на главния мозък се предава и на гръбначния, а чрез него и на половите органи. Възбудените инстинкти пък крещат за греховно дело. Вярвам, че не можеш да потушиш избухналия огън, но нали ти запали първия трептящ пламък?

Прочети само на какво мнение е професор Liebermann: “Непросветения човек често мисли, че задоволяването на пробудения полов инстинкт е необходимо за запазването на здравето. Вярно ли е това?

Половото въздържание няма сериозни вредни последствия, които биха могли да се вземат под внимание. Само удовлетворяването им и придружаващото го разстройство на нервната система може да има сериозни последици от промените, които стават в главния и гръбначния мозъци и се проявяват в отслабване на умствените функции.

Никой да не казва за противоречие, че познава много хора, които въпреки лекия си живот са здрави и силни!

Такива примери не доказват нищо. Има хора, редки изключения, със силни организми, които за известно време видимо ненаказано газят в здравето си. Но нека не забравяме, че никой не знае предварително какво може да издържи организма му. С право можем да се запитаем, дали видимо останал здрав човек не би бил още по-здрав, ако по-иначе живееше? На видимото здраве не може много да се вярва, защото въобще хората не са склонни да казват на всеослушание телесните си или душевни повреди. Нещо повече, стараят се да ги прикриват, а често пъти от суеверие и гордост се показват по-добри, отколкото са в действителност.

Този, който живее трезво, който добросъвестно изпълнява задълженията си, който работи сериозно и избягва лекомислени компании, развращаващи четива, игри, филми, неприлични представления и тем подобни, които подготвят срамен пазар за бичуване на човешките страсти. Този, който не занемарява гимнастиката, той по-малко ще страда от възбудата на страстите и с малки усилия лесно ще ги победи“ (Liebermann: *Az egyetemek es foiskolak polgaraihoz*. Budapest. 1912, 9-12).

Като знаеше, че спящо диво животно се крие в тебе, защо го пробуди? Знаеше, че имаш лесно запалима природа, защо си игра с огъня? Знаеше, че край барутен склад е забранено да се палят огньовете! Онзи, който в мислите си се противопоставя на чистия живот и се оставя да го завладяват грешни мисли, за такъв вярвам, че не може и в делата си да живее въздържано. Но в

мислите и в желанията си да може да остане чист, нещо повече - и на здравето му, чистия живот да нанася каквито и да било вреди, това отричам - това не е истина, хиляди пъти не!...

ШЕСТА ГЛАВА

БОРИ СЕ И ТВЪРДО ВЯРВАЙ!

„Fortior est, qui se, quam qui fortissima
vincit moenia; nec virtus altius ire protest“.

Който победи сам себе си, е по-голям
герой от оня, който превзема крепости;
по-високо стъпало от това, добродетелта
не може да постигне“.

(Овидии)

Повтарям това, което казах в миналата глава. Сине мой, дори и да имаш така гореща природа, дори още по-силно да би чувствал похотливия нагон на инстинктивните желания, дори и с голяма сила, като разярени вълци да те нападат, те няма да победят, ако ти не искаш да станеш техен роб. Само ако характера ти бъде твърд, ако водната струя на твоя живот - волята ти - бъде силна. Защото всички ония скърби, за които прочете в миналите глави, съм описал само с една цел: възмути се и бягай към едно по-светло бъдеще!

Но питаш: какво да правя тогава?

Нали знаеш, че здрави решетки се поставят на къща, в която има голямо богатство. И колкото по-голямо е богатството, което пазим, толкова по-сигурно трябва да затваряме вратите от разбойници. Твоето най-голямо богатство е чистотата на душата ти, затова с непоколебима издръжливост пази вратите, които противника лесно би могъл да разбие за съкровището на душата ти! Пази всичките си чувства!

Пази мислите, думите, погледа, делата си, а най-важното знай, че трябва здраво да се пазиш от първото подхлъзване, защото след първото морално падение, много лесно се редят и другите. Добре знай, че в тази кипяща възраст, огъня на която сега пламти в жилите ти, трябва винаги да останеш буден, ако искаш да запазиш равновесието на душата си. Ти знаеш, че сега се решава цялото ти бъдеще и няколко годишна борба, в която трябва да се покажеш силен, най-накрая се увенчава с победа и ти осигурява най-голямата ценност, формирането на характера.

ЧИСТ ЖИВОТ! ЧИСТА ДУША.

Зная, че си решен на всякаква борба, само да запазиш неопетнена душевната си чистота. Така, както чистотата е необходима на тялото - чисто жилище, чист въздух, чисти дрехи, чиста храна - също така чистия морален живот е най-първата необходимост за душата ни.

Ако миеме стълби, трябва да започнем най-отгоре, а ако искаме да пречистим душата си, трябва да започнем от най-дълбоко, от мислите си. Пази чиста душата си, не само в приказки и дела, а и във всичките си мисли, защото онзи, който макар и само с мислите си, започва да руши сградата, в която се съхранява богатството на душата, остава да дочака времето, когато тази сграда безвъзвратно ще се сгромоляса. „Блажени чистите по сърце, защото те ще видят Бога“. (Матей 5, 8). Душевната чистота е чувствителна, като така нареченото болонско стъкло, от което, ако капнем в студена вода, като удивителен знак ни предупреждава да не чупим от него нито едно малко парченце, защото веднага, при първото нараняване, ще се разпадне на безполезна стъклена прах. Или ще бъдеш напълно чист - дори и в мислите си - или ще пропаднеш! Тук няма среден път. С целомъдрието също така не може да се пазарим, както и с честта. Не можеш да бъдеш „горе-долу“ честен, но „горе-долу“ не можеш да бъдеш и чист. Нещо повече, поквареността на мислите и фантазията често пъти е по-опасна за здравето, отколкото самото дело. „От всичко, що е за пазене, най-много пази сърцето си, защото от него са изворите на живота“ (Притчи 4, 23).

Свети Августин, който още през младините си, преди да се покръсти, е имал големи телесни изпитания и дълбоки падения, ни обяснява това жалко положение така: „Преди първата човешка двойка да извърши грехът на непослушанието е била господар на половите си влечения, така както сега ние сме господари, например на пръстите си. Човек движи пръстите си така и тогава, когато иска. Без волята му не се движат. С половите инстинкти - за съжаление - днес не е така. И когато не искаме те ни нападат с такива мисли, чувства и желания и не преминават, колкото и да бихме искали това. И колкото да се стремя да ги изхвърля от главата си, не си отиват и не ме слушат!“. „Хората в Рая - пише Св. Августин - бяха толкова лекомислени, като не се подчиниха на нашия Господ. Сега отчасти за наказание, отчасти за поука, Бог отреди същото и за нас; като половия инстинкт не се подчинява на човека, а на своя глава отива против неговия разум и предвидливост“.

Какво следва от това? Че е забранено без причина, умишлено да се предизвиква това опустошително наводнение, ако ли пък то само от себе си започне, не е позволено да му разрешиш да ти стане господар. В първите

минути то е само едно раздвижване, тогава още можеш да го избегнеш, можеш да премахнеш вниманието си от него и - спасен си. Но, ако още на първата мисъл отстъпиш, изгубил си вече силата си и не можеш да предвидиш какъв ще бъде края.

АКО НЕ ИСКАШ, НЕ Е ГРЯХ!

Може би, тъкмо мислите ти и внезапно възкръснали и разбунтувани желания ще ти причинят най-много неприятности, защото над тях най-малко сме господари. И точно затова искам да те предупредя, за да те предпазя от излишни неприятности. Самата наклонност на човека към лошо още не е грях. Тя е във властта на волята; ако ти ѝ заповядваш, превръща се в характер; ако я оставиш тя да господства над тебе, превръща се в порок.

За мислите си сме отговорни само от тази минута, от която те са се обърнали в пълно съзнание. Не по-рано!

През тази възраст на развитие, много пъти ще бъдеш изкушаван, където и да се намираш - по време на учене, в игра, по време на четене, пред телевизора и пред компютъра - изведнъж в паметта ти ще дойдат такива мисли, които се отнасят за този грях и чувствителната ти съвест тревожно се запитва: дали тия мисли не са опетнили вече и чистотата на душата ти? Бъди спокоен! Докато не си ги забелязал, не си отговорен за тях. Ние не сме виновни, че врабчетата хвърчат над нас, обаче виновни сме, ако ги оставим да свият гнездо върху главите ни. Само сега, в този миг да можеш да си силен и веднага - без да се бавиш нито една минута - със смела ръка посегни между мислите и изгони от главата си тия неканени гости.

Но какво да правиш? Старай се по какъвто и да е начин да си зает с друго, че на мястото на лошите мисли почти незабелязано да ти дойдат други. Вземи някоя интересна книга, отиди да играеш, върти, дялай, работи, учи, моли се, само по някакъв начин да си зает с друго, докато фантазията ти се изчисти от тревожните мисли. Но всичко това върши спокойно, не уплашено, не развълнувано! Ще видиш, че тия мисли са като нахални мухи. Не се тревожи от тях. С вълнение не можеш да разгониш мухите, защото после се връщат с още по-голяма дързост! Не влизай в непосредствена борба с тия мисли, които, ако се обърнеш към тях - дори и с цел за борба - все повече се засилват. Най-умното е значи, да им обърнеш гръб, да ги оставиш. Но нали хлопат, бият, шумят на вратата на душата ти? Не им обръщай внимание. Гордо кажи на себе си: "Тука наистина не можете да влезете!". Изпъди ги още при първото им идване, защото ако заговориш с тях стават нахални. Не се плаши от тях, а спокойно продължавай пътя си. И кучетата лаят толкова много след пътника, колкото повече той се занимава с тях. Но когато с

величествено хладнокръвие минава край тях, те свиват опашки и засрамено се връщат по местата си. Това величествено презрение употреби и срещу лошите мисли: “Как, какво скачате в главата ми? Та просто е невъзможно аз умишлено да мисля за какъвто и да било грях“.

Не изпадай в отчаяние, ако и през един ден или един час, би трябвало и десет пъти да се бориш против такива мисли и желания. Добре е всичко това ясно да знаеш, защото тъкмо младежи със слаба съвест нетактично изразходват много енергия и изгубват в душевната борба. Половото зрееене в тебе е свята Божия воля, и ако то сега те обхващат такива мисли, то те са естествена последица на развитието ти, тоест не са грях, нито изпитание. А да не стават такива след това, просто не им обръщай внимание. Но не уплашено, махайки с ръце и крака им се противопоставяй (защото така по-лесно те завладяват), а със солидно спокойствие ги прогони от себе си. “Ох, мила моя главо, какви луди мисли се въртят в тебе! Господи Иисусе, помогни ми!“ Не се тюхкай от тях: Ах, може би, съгласил съм се с тези мисли? И не унивай ако виждаш, че всичко е напразно, не върви, не можеш да ги изгониш от главата си! Честото изпитание не е знак на поквареност, а на душевна непокътнатост, защото неприятеля отново напада оная крепост, която още не е превзета. Войник, който е нападнат от неприятел не трябва да се срамува, а само онзи, който се е предал преди нападението. Нека те крепи мисълта, ако и без да искаш си се отдал на такива мисли, че всичко зависи само от волята и ако аз не искам да опетня душата си - и наистина не искам - и ако искам да запазя душата си чиста - а искам, - тогава ще изляза победител във всички борби. “Non nocet sensus, si deest consensus“ (Св. Бернат). Докато се бориш, няма грях! Грехът започва оттам, където волята отказва да се бори. Каквото стане с мене извън волята или знанието ми, не съм отговорен за него, тоест това не е грях. Например, каквото и да се случи с мене по време на сън или каквито и да било сънища да съм имал, не съм отговорен за това (само ако с лекомисленото си държание предния ден не съм причинил такива сънища). Значи, ако срещу тебе идва бясно куче, отдалечи се от него! Не обръщай внимание на желанията и прехвърли мислите си върху друго нещо. Защо? Дали става въпрос за отвратителни работи? Ни най-малко. Тъкмо по този начин ще предпазиш от оскверняване, от опетняване възвишената свята мисъл на Бога-Творец.

ЛЕГИТИМИРАЙ СЕ!

На южния край на Африка живее малко племе Бури. Дълго време едва ли се знаеше нещо за тях, докато преди няколко десетки години с геройството си в англо-бурската война си извоюваха световна известност. Тази война започна,

когато англичаните искаха да завладеят ценните диамантени мини на бурите. На първо време бурите дори и не знаели какви природни богатства имат. Един английски пътешественик учудено забелязал, че малките бурски деца си играят с диамантени зрънца по улиците. Когато малкия юначен народ разбрал за своето голямо богатство, се надигнал на смъртна борба против великата английска сила.

Такъв богат диамантен рудник – о, как такъв, хиляди пъти по-богат - се крие в душата на всеки младеж, лошото е само, че много младежи не знаят това и лекомислено си играят в уличния прах с безкрайно ценното си богатство, с душата си. Колко много са ония, които опетняват някога така чистите си бели души! Колко много са ония, които лекомислено се излагат на опасности! Колко много изгубват своето скъпо богатство по време на игра!

В големите градове има така наречените „преходни къщи“, които скъсяват разстоянието между две улици. Такива къщи никога не могат да се запазят чисти. Много народ влиза и излиза и оставя много смет след себе си. Колко много младежи има, на които душите са същински преходни къщи! Мисли, желаниа, приказки, зрелища, влизат и излизат в душите им на свобода. Чудно ли е тогава, че много смет се натрупва в тях?

Умен младеж пази къщата си! Пред вратата поставя стража (внимателната воля) и от всеки иска преди влизане да се легитимира. Например, отива на улицата и достига до витрина картини. Любопитството на мига се пробужда в него; да разгледам тази витрина. Но изведнъж вижда лоша, неморална, срамна картина. Охо, стражът проговаря: “легитимирай се! Ти нямаш право да пристъпваш в моята къща“ - и отминава от картината. Така искай да се легитимира всяка твоя мисъл, приказка, книга, списание, филм, преди да разрешиш да влязат в твоя малък храм, в душата ти. Ако в това си така добросъвестен, тогава не се бой от нищо: ти си чист, герой младеж, ако и да би трябвало по сто пъти на ден да бягаш от лоши мисли! Защото в тия работи храбър е онзи, който веднага избяга.

Едно е важно: никога съзнателно, дори и за минута не търпи в главата си нечисти мисли! Във всяка друга работа постигаш успехи, когато по възможност повече мислиш за нея; тук пък условието за успех е, по възможност по-малко да мислиш за тия работи. Нали когато се разхождаш из градината и на ръката ти падне грозна зелена гъсеница, не я разглеждаш много, а веднага я изтърсваш, защото ще те омърси? И ако на дрехите ти падне искра, веднага я угасяш, защото иначе може и да пламне. Също така изтърси и угаси лошите мисли в главата си!

Искам да те предупредя още за една работа, която напразно тревожи добросъвестните младежи, ако още не са слушали за нея. През 13-18 годишната ти възраст в телесното си развитие стигаш до периода, когато -

обикновено по време на сън - организма сам отделя от себе си известни сокове, което нещо е придружено с чувствена възбуда. Не се смущавай! Това - само ако не се случва често (по няколко пъти на седмица) - не е нито болест, нито грях, а е знак, че организма ти се развива, зрее. Нещо повече, дори и да се случва извънредно често, все пак и тогава не може винаги да се отдаде на болест, защото може да се случи и от нервна слабост, или ако предния ден много си се преуморил (при учене за изпит), или пък някакво душевно събитие те е възбудило и т.н. Това отделяне на сокове не зависи от тебе, така както не зависи от тебе пулсирането на сърцето и дишането; това значи, че всичко е напълно естествена работа. Дивната мисъл на Твореца е наредила така, че каквото има излишно в организма (сега още е излишно, защото това семе, което се изхвърля със соковете, в тази възраст би дало живот на неразвити и недозрели деца), само да се отдели.

Но не е ли грях плътското възбуждане, насадата, която придружава това? Не е грях, че тогава насадата се пробужда в тебе, защото не си я ти предизвикал, а тя си върви заедно с отделянето на соковете. Но пази се, лесно може да стане грях, ако съзнателно му се радваш или умишлено го желаеш, или пък самия ти по някакъв начин го предизвикваш. Ако в този момент се събудиш, моли се, веднага мисли за друго и остани спокоен, докато не заспиш наново; така душата ти остава неопетнена.

През пубертетната възраст с тебе често се случва половия ти орган и през деня, без особени причини, да се възбужда. Ако това става така, от само себе си, ни най-малко не му обръщай внимание, защото и това върви заедно с развитието ти; само се стреми да избягваш топли и тесни дрехи, налягането на панталона, продължително седене или необмислени излишни движения, излишно докосване, катерене и пързаяне да не предизвикват изкуствено това възбуждане, защото умишленото полово възбуждане би било тежък грях.

Повтарям това, което казах: всичко зависи от волята, от съзнателното съгласие. В човека има и така наречената плътска воля, на която душевната ни воля не винаги може да заповядва. Например, разглеждаш една художествена изложба и съвсем случайно погледа ти пада на безсрамна картина. Плътската воля в същия момент се пробужда и те влече към грях, възбужда те. Това още не е съзнателно дело, затова още не си отговорен. Но тутакси и душата ти разбира какво се готви против тебе и ако веднага прехвърлиш погледа си върху друга картина, а за предната дори и спомена изхвърлиш от главата си - не си сгрешил. За грехът винаги трябва воля, знание!

ПРИЛЕПЧИВОСТТА НА РАЗВРАТА.

Фантазията е полесражение, където винаги стават боеве за душевната чистота. Тя е събирателната леща, която възпламенява първия огън; приказките и делата са вече потоци, чиито извори започват от тайните пещери на мислите. Който е господар в собствената си къща, в мислите си, той по-добре ще пази други да не опустошават цветната му градина. Защото не забравяй, че прилепчивостта на разврата се разпространява много по-бързо, отколкото и най-опасните болести: чумата и холерата. От разврата трябва да се предпазваме също така, както и от прилепчивите болести, за които най-доброто лекарство е – знаеш – чистотата. Там, където се появи холера, още веднага се облепват предупредителни обявления, цялото население да пази по възможност най-голяма чистота.

Никой да не докосва устата си с ръце, да не ядем зелените плодове, да си мием често ръцете, да внимаваме мухи да не кацат по храната и т.н. Точно така и аз бих искал да напиша в душата на всеки младеж, да напиша с огнени букви предупредителните правила на моралната чистота: “Сине мой, пази се от бацилите, които разпространяват разврата! Има ги навсякъде! Армии могат да се възпират с телени мрежи, страшни наводнения могат да се преграждат с бентове - но прилепчивостта на разврата е много по-силна от армии и по-опасна дори и от най-страшно наводнение.

„Да, да се пазя. Но не знаете ли в какъв греховен свят живееме сега?“ - запитват много добродушни младежи. Да се пазя, за да остана с чиста душа? Да, но когато наоколо ми пляскат вълните на хиляди нечисти изпитания и на всяка моя стъпка застрашават да погълнат невинността на душата ми!“.

С дълбоко съчувствие разбирам правдивото ужасно обвинение, с което толкова много благородни младежи се отправят против днешния греховен свят. Сине мой, чувствам, че си прав с обвиненията си, но съгласи се, че все пак не мога да се откажа от това, което искам от тебе: ти трябва да останеш с чиста душа! Сред хилядите съблазни на половия живот? - Да! Между толкова възможности за грях? - Да!

„Но когато днес в кината и по телевизията показват толкова много съблазни! Когато толкова много смет се изнася на сцената! - Кой те принуждава да гледаш тъкмо такива представления?“

„Но когато по баровете с такива цинични работи веселят публиката!“ - Кой те принуждава да ходиш там?

„Но когато на улицата толкова много голи плакати крещат към мене, толкова срамни картини по витрините!“ - Кой те принуждава да ги гледаш?

„Но когато на улицата в действителност ме заобикалят паднали жени и ме

влекат към грях!“ - Кой те принуждава да говориш с тях и да минаваш тъкмо по тия улици?

„Но когато в училище през междучасието бърбиви съученици ми разправят толкова много улични блудкавости!“ - Кой те принуждава и ти да взимаш участие в тези разговори или и да ги слушаш само?

Колкото и много паднали младежи да познаваш, вярвай ми, има дори и днес - повече отколкото познаваш - младежи с чист живот, които също така трябва да се борят, но борбата не може да намали жизнерадостта и силите им, а още повече ги издига. Търси приятелството на такива импониращи геройски души!

Много добродушни младежи вече се оплакваха пред мене: “Колко неприятности ми причинява пробуждащия се в мене полов инстинкт! Колко много изпитания смущават младите ми години! Защо това желание не се пробужда по-късно? Защо ме напада с такава страшна сила и тогава, когато за женитба не може и да се мисли дори?“ - Такъв младеж дори и не подозира колко умно говори, когато така се оплаква. Действително, половия инстинкт днес се пробужда по-бързо в младежите, отколкото би се пробуждал от естествения растеж, реда на развитието. Причината на това е, че модерния начин на живот днес много е отдалечен от естествения живот. Много театри и кина, възбуждащите плакати, филми, игри, списания, четива, честите ходения по забави и дискотеки, дълго заседнал живот, слаба физическа работа, силни ястия и др. изнежват тялото на градския ученик и затова в него много по-рано и по-силно се пробуждат половите инстинкти, отколкото в добре изморения от физически труд и живеещ по-нормален, по-прост начин на живот, селски младеж-зеделец. Изпитанията са много по-големи за младеж, който се занимава с умствена работа, отколкото за младеж, занимаващ се с физическа работа.

Но от това пък следва, че трябва още повече да се стремиш да избягваш всичко, което би възбуждало влечението ти.

ЧЕТИВАТА ТИ.

Пази също и очите си! Никога, под никакъв предлог не им позволявай да гледат такова нещо, което дори и в най-малка форма би опетнило чистотата на душата ти. Не забравяй, сине мой, че в днешно време те обкръжават много неприятели. Във вестници, в книги и списания, на улицата, по телевизията и в интернет, и навсякъде ще гледаш и ще четеш работи, които носят със себе си бацилите на заразата, значи бъди готов навсякъде и внимателен при избиране на четива!

Най-напред ще говоря за четивата ти. Колко много книги служат за

подигравка не само на морала, а често пъти и на стила. И като ти препоръчвам по възможност повече да четеш (защото това е необходимо за обща интелигентност), особено наблягам да не търпиш измежду прочитните си книги нито една, която се подиграва с морала и учи за свободата на лекото морално схващане било открито, било по двусмислен начин. Обикновено такива книги и от стилова гледна точка са измет на литературата и не заслужават да се губи време с тях. Такава „литература“ не разнася култура, а отваря гробници, в които са погребани много родителски надежди и благородни идеали на младежки души.

Но за съжаление намират се и между майсторите на стила и разказите хора, които не се смущават да потапят в морална зараза талантливите си пера, дадени им от Бога и пишат, разследват, учат и известяват за „красотите“, „радостите“ и „насладите“ на развратния живот. Такива са много по-опасни, защото със силата на перото, държат душите на читателите под властта на падналите си души. „Viel, Talent und wenig Charakter“ - може да се пише за книгите на такива писатели, защото и да се мислят за полубогове, по-близо са до животните. Нали няма да се стреляш в главата, само защото имаш много хубаво изработен пистолет? Също така пази се, да не би тези „художествени“ книги да причинят смъртта на душата ти. Защо да ровиш в купища смет (дори и да са посипани със златен прах!), когато в литературата ни - Слава Богу - можеш да намериш много истински диаманти?

С прискърбие трябва да признаем, че по-голяма част от днешната „модерна“ литература възхвалява покварената любов, заблудата в половия живот. Ако тая група от романисти и поети би имала право, тогава трябва да признаем, че човек не трябва да бъде горд с възвишените си мисли и идеалните си стремежи, а само с плътските си инстинкти и с половите си желания, чрез което пък напълно се приравнява към животните!

Значи бъди буден и предпазлив към четивата си! С какво прискърбие пише един младеж: „Най-напред в романите търсих чувствени наслади, а след това и в действителността“. Не подражай на младежи, които четат всичко, което им попадне в ръцете. Нали оня, който яде всичко, което му попадне, само си разстройва стомаха?

КНИГИ.

Най-първо тук и не мисля за многобройните детективски брошури, защото много е вредно тяхното четене. И те възбуждат фантазията и те изпълват с безполезна романтични мисли, тогава, когато те очакват толкова много хубави прочетни книги. Голяма глупост е да губиш ценното си време с пагубна булевардна литература. Но извън тези, искам да ти кажа нещо за

всички онези срамни сензационни романи, хумористични вестници, брошури и книги, които другарите ти четат с разтуптяни сърца, с възбудени фантазии по скрити места, по градини или вкъщи, и от които около бедните младежки души политат смрадливите хищници на заразата. Такива четива вредят на нервната система също както вредата от алкохола, никотина и кофеина. Зная, че с възмутено самочувствие няма да приемаш такива книги, ако някой друг ти предложи да ги четеш и би искал и тебе да посвети в техните тайни.

В това отношение някои и други младежи мъдруват много странно. Безразборно прочитат всички книги, попаднали в ръцете им, дори и такива, за които знаят, че повреждат тяхното религиозно въодушевление или чистия им морал. “Аз искам да знам какво пишат и ония, които са с други схващания, това няма да ми навреди, не го чета с лоши намерения!“. Аз с удоволствие му вярвам, че не с лоши намерения - а само от любопитство - чете такива книги, но не вярвам, че няма да му вредят, както и ти не би повярвал, че ще остана жив, ако бих се изправил в аптеката с желание да опитам всички отрови, “не с лоши намерения“, не за да ми вредят, а защото искам само да опитам действието им. “Пък, сине мой, от буквите на колко много книги се разнася из душите на читателите отровен прах, който е много по-силен от цианкалий!

Някои хора са много интересни: ако намерят един косъм в супата, не могат вече да ядат, ако е развален въздух в стаята, не могат да го търпят, но същевременно безропотно поглъщат дори и най-нечистите и смрадливи книги!

Нека твоята чувствителна съвест винаги да бъде най-добрата мярка на четивата ти. Каквато и книга да вземеш в ръцете си (па било тя и най-люксово издание, да бъде и самото Св. Писание!), ако в нея намериш такова място, което дори и в най-малка степен накърнява душевната ти чистота, имай толкова сила на волята си и прелисти тези места нечетени; а ако по-начесто има такива пасажии в тази книга, остави я и спри четенето ѝ! Ще видиш, че ако следваш това правило, няма да съжаляваш.

Когато вече си в по-горните класове между многото романи и научни книги, необходимо е да прочетеш до край и няколко сериозни възпитателни книги, които каляват волята и характера, или не толкова да ги прочетеш докрай (както това правиш с романите), но върху всяка глава да помислиш, да поразсъждаваш малко. Ще видиш в какво ценно направление ще упътят волята ти тези книги и разсъждения. За тази цел, разбира се, трябва да вземеш най-добри книги.

Не искам да те успокоявам, че те са леки четива, защото в тях има тежки мисли. Но ако само по 10-15 минути на ден посветиш на такива книги, с повдигнат дух и прясна енергия ще привършваш всичките си други работи.

Особено хубав навик би имал, ако след свършване на вечерната молитва, всеки ден прочиташ по няколко реда от евангелията на Библията и помислиш малко върху тях, докато заспиш. Само опитай какво дълбоко действие ще окаже на душата ти!

ВЕСТНИЦИ.

Добре подбирай и вестниците, които четеш. Въобще, не би вредило на умственото ти развитие, ако абсолютно никак не четеш ежедневниците, докато си ученик в гимназията. За това ще имаш време по-късно. Но днес четенето на вестници е толкова разпространено, че може би и ти постоянно се интересуваш от дневните събития.

Най-после, ако ти остава време, можеш да четеш, но бъди внимателен и с вестниците.

Най-голяма част от ежедневниците излизат от ръцете на такива издатели, първата мисъл на които е по възможност повече материална печалба, но нямат ни най-малки грижи художествените им отдели да се съгласуват с честните, морални житейски схващания. Статиите, стиховете, романите на тия вестници (дори и да не приказвам за посредниците на развратната любов „Кореспонденция“ и „Малки обяви“) са препълнени с такива любовни истории, които прикрито или със срамна публичност одобряват и разпространяват развратния живот. Сине мой, и срещу такива ти знаеш задължението си! Сега вече имаме отлични християнски ежедневници, литературните отдели на които спокойно можеш да четеш, но ако по някаква причина би трябвало да четеш и други вестници, бъди предпазлив от статиите и романите им. Защото какво ти струва че бягаши от змията, която вече те е ухапала?

КАРТИНИ.

Бъди предпазлив и при гледането на каквато и да било картина, статуя или каквото и да било друго, заслужава да се види само тогава, когато пробужда благородни мисли в тебе. А когато дори и най-слабо накърнява душевната ти чистота - па била тя и известната милойска Венера - ти знаеш задължението си и ще отместиш погледа си другаде. Но сега, какво да кажа за така наречените „художествени картички“, които учениците разпространяват помежду си за изучаване историята на изкуството? Наистина, такива работи често пъти съблазняват в грях.

Древните или средновековни класически художници наистина често пъти изобразяват голи човешки тела, но те не възбуждат чувствеността, както

днешните, а от тях се излъчва величието на духът, който дава господство на човека над плътта. Те се стремят да свържат и чувственото с надчувствения свят и в голото тяло да изобразят прослаvenото тяло. Чувствеността в тях се задушава с особено сериозното изражение на лицето, в тях и голото тяло носи божествено лице.

Може и тия класически картини да разбунтуват спокойствието на своята нежна душа - тогава и тях не гледай! Напълно вярно е, че най-голямата част от днешните художници с рисуването на голото тяло имат за цел най-вече да възбудят, нещо повече, много художници рисуват голо тяло само за да прикрият неспособностите си.

Не вярвай и на това, с което някои прикриват греховете си! “И човешкото тяло е създадено от Бога, значи в него няма нищо неприлично, което да е забранено да гледам!” - казват. Да, само бъди строг към себе си (например особено пази очите си, не гледай дори на тялото си това нещо, което би възбудило душата ти). Истина е, че и човешкото тяло Бог е сътворил, нещо повече, то наистина е чудесно художествено творение. Върху човешкото тяло виждаме много повече отпечатьци на чудната, любяща замисъл на Твореца, отколкото върху което и да било друго творение на света. Но грешката не е и в човешкото тяло, а в собствената ни душевна слабост. Това трябва да знае и художника, и ти. Може някоя статуя или филм да представлява майсторско изкуство, но ако възбужда греховните ми наклонности, тога не може да бъде истинско изкуство! Защото истинско изкуство е само онази творба, която не смущава с никакви грешни възбуди истинското ми удоволствие. Към естетичната наслада непременно е необходимо спокойствие на душата.

Да, за нас и човешкото тяло е свято, може да служи и за предмет на вниманието ни, но само толкова, колкото то е средство на душата, чрез него се проявява свойствения живот на душата, чувствения ѝ и волеви свят. Обаче, вместо това художника показва тялото за себе си и чрез това унижава душата до робство и така предизвиканите впечатления накърняват моралните ни чувства и ни възбудят. Не само етичните, но и естетичните закони ни казват, че голото тяло може да бъде рисувано, само за да бъдат показани неговите душевни прояви, но никога само за себе си. Просто срам обхваща човека, че езичниците римски и гръцки скулптори в това отношение са се държали много по-добросъвестно, отколкото художниците и скулпторите на днешното християнско време. Статуите на древните - ако и голи - най-често излъчват такова въодушевление и внимателност, че не възмущават човека. Сравнени с тях „актовете“ (произведенията) на днешните художници едва ли са нещо друго, освен съзнателни възбуждачи на развратни мисли и желания. Какво искат модерните художници (обикновено най-бездарните) със своите многобройни голи тела, “актове“, изложени по галериите? “Искат изкуство“,

“искат естетическо възпитание“, “в изкуството търсят нежни наслади“ - така ти отговарят.

Не ми се сърди, ако искрено ти кажа какво искат: искат да възбуждат животинските инстинкти у човека - това искат!

Позволено ли е тогава да гледаш „актове“ и голи статуи? Отговора зависи от две условия: 1. Какво иска да постигне художника, когато рисува голо тяло? 2. Каква е твоята природа? Ако целта на художника е неморално възбуждане и предизвикване на животинските инстинкти (за съжаление най-голяма част от модерните актове са такива), с възмущение се махни от тази картина. Ако ли пък голото човешко тяло е изобразено за да може постоянно да изрази някакво душевно състояние (спомни си например за величествената статуя Лаокон), тогава е позволено да я гледаш. Но и тук внимавай с второто условие; каква е природата ти? Има младежи със студена кръв или такива, които със силната си воля така са се възпитали, че такова художествено творение тях не може да ги смущава; такива могат да ги гледат без да повредят душата си (Най-добре би било, ако всеки младеж би могъл да се възпита на това самообладание). На други пък отначало не идват лоши мисли, а само по-късно - такива веднага трябва да оставят гледането щом разберат това. Най-после има някои свръх чувствителни, които не могат да гледат без лоши мисли дори и истинските художествени творби - за такива не е свободно да ги гледат и тях.

Значи какво е правилото? - Не гледай нищо, което е силно за тебе и те възбужда към лоши мисли, над които после не можеш да останеш господар! Не забравяй още едно нещо. Има картини и статуи, които са скверни за всеки почтен човек!

ТЕАТЪР И КИНО.

Също така трябва да те предупредя и за опасностите от театъра и киното. Театралната критика във вестниците, която днес богато се заплаща от автори и театрални директори, до небето възхвалява всяка пиеса или опера, така че невъзможно е предварително да знаеш, няма ли цели два часа да подхранват душата ти с различни развращаващи работи.

Сериозни, безпристрастни критици са констатирани, че днес театъра едва ли има нещо общо с изкуството.

Същото и ти можеш да констатираш вече. Само погледни наоколо: В кой театър днес представят работи - от истински талантиливи драматурзи? Класическите драми със световна известност? Никъде, или пък много рядко. Обаче всеки ден се играят „модерни“ пиеси, богати по своята неморалност, семейни изневери, съблазни на момичета и с вечни, тайни блудства. Това се

харесва на тълпите и донася по-големи приходи - съгласни сме с това - тогава никой да не злоупотребява с такива театри, със святото име на културата!

Днес, ако би могло да се вярва на любими пиеси и писатели, със съжаление би трябвало да констатираме, че най-възвишената и най-висока цел, която може да се постави на човека, е задоволяването на инстинктите на половия живот. И действително, само такава ли би била целта на човека? Та в това той е напълно равен на животните!

Къде днес има драма без любовна история или по-право, без разврат? От такива публиката учи, че най-важната цел на живота е любовта. Пък, нали, това е голяма лъжа! Любовта е ограничена само през няколко години на човешкия живот и при това тя е само една част от многото важни работи, които трябва да интересуват човека!

Да, някога театърът беше средство на културата, където хората отиваха, за да се пречистят от страстите си. Днес обаче, е място за развлечения, където още по-силно се разпалва огъня на човешките страсти. Кресящите плакати на много кинопредставления и дори заглавията на драми и оперети са спътници на разврата.

Старият Катон не можеше да търпи театъра по причина на това, че привиква народа към безделие. И Сенека, основавайки се на наблюденията си пише: “няма нищо по-вредно за морала от седенето в театъра. Там под булото на развлеченията, греховете ни завладяват много лесно. Когато излизам от театъра, аз съм по-чувствен, по-суетен, нещо повече, по-жесток и по-безчовечен“ (Dollinger: Haidentum und Judentum 727). За съжаление, за днешния театър нямаме никакво основание да променяме това строго езическо мнение.

С това не искам да кажа, че днешната ни художествена литература и драматургия не създават ценни творения.

Лошото е, че поради липса на безпристрастна критика, много сериозни литературни произведения се губят между безбройните книги и пиеси, които са без всякаква стойност и им се прави реклама с голям шум и интимни заглавия. По липса на сериозна критика заприличахме на някога цветна градина, за която стопанина вече не се грижи и хубавите рози са обрасли наоколо с бурени, между които спокойно ровят свине. Значи дори и да посещаваш „модерни“ театри, дори и да четеш „модерна“ литература и постоянно да слушаш за ценностите на модерната култура, не забравяй нито за момент, че поставянето на чистите човешки идеали в робските окови на чувствеността - с каквито и да било художествени средства, - не е култура, не е изкуство, а е безправно насилие над моралното човешко издигане.

Такива писатели под знака на изкуството само прикриват многото неморалности, които днес не биха посмели да изнесат открито. Значи, не се

страхувай, че ще изостанеш в изкуството и в културата, ако твърде строго подбиращ филмите и пиесите, които гледаш или пък модерните книги, които искаш да четеш! Има много, на които дори и заглавието ти открива, че нечисти работи ще ти разправят. Зная, че ти няма да се довериш на такива. Но какво трябва да направиш, ако случайно си попаднал на такова представление? Не можеш веднага да излезеш без да те забележат, но никой няма да те види, ако направиш - и направи го - затвори очите си, докато свърши неприличната част. Ако изпълняваш тоя ми съвет и можеш да победиш пробуденото си любопитство, ще се предпазваш от много излишни изпитания. При запазване чистотата на душата си, имай за принцип, че по-добре бъди по-страхлив от нужното, отколкото по-храбър от потребното.

ТАНЦ.

След театъра и киното, нека кажа няколко думи и за танца. Разбира се, сега уплашено мислиш, че и него сигурно ще ти забраня.

Но, чакай малко!

Сигурно е, че непрестанната танцова лудост, в която е изпаднало днешното общество се харесва на всеки, а само на нормални, сериозни хора – не. Голяма истина има в строгото схващане на древните римляни, които са нареждали и танца между такива работи, които са неприлични за свободен човек. Не би било вредно за много младежи, страдащи от танцови гърчения, да прочетат думите на Цицерон, с които е защитава консула Мурена, когато са го обвинявали, че е танцувал: “Не е свободно лекомислено да се повдигат такива обвинения против един римски консул. Какво престъпление е извършил той досега, за да може подобно нещо да се повярва за него? Който не е пиан или луд, той не танцува!” (Pro Murena 6, 13).

Макар и да не е най-хигиенично развлечение с часове да движиш краката си в задушния и прашен въздух на танцувалния салон; все пак - не бой се - аз съм по-отстъпчив от Цицерона и няма напълно да ти забраня танците. При известни условия танца може да бъде приятно развлечение за младежи с характер.

Може би учудено ще запиташ: какво общо има характера с танца? А пък по време на танц много лесно проличава мъжкия характер или отвратителното сладострастие на всекиго. Нещо повече, може би никъде по-лесно, отколкото тук. Танца е истинска сериозна проба на мъжкия характер. От всички движения, погледи, приказки може да се разбере колко струваш отвътре? И тоя случай се използва от слабия характер за възбуждане на животинските страсти. Характерен младеж пък никога не забравя, че той е „кавалер“ на едно момиче, а кавалера защитава дамата си не само от нападения на други, а

най-първо дори и против най-малката некавалерска мисъл или желание на собствената си инстинктивна природа.

Характерен младеж е онзи, който предпазва партньорката си не само от студения въздух, а и от прекалената горещина на собствения си темперамент. Оня, който внимава не само на правилните стъпки, но и на разговора, който води с дамата, той не трябва да се страхува, че ще падне на хлъзгавия паркет, нито пък че танцовото развлечение ще свърши с морално падение. И обратно, слабите характери внимават да не паднат само на гладкия под, а не знаят, че в същото време с удвоени усилия трябва да пазят от подхлъзване и характера си. Решително мога да кажа, че държанието на младежите по време на танц е най-добрата проба за твърдостта на характера и за благородните им сили.

Вярно е, че танца винаги дава опасни случаи за младежката душа и затова по възможност по-рядко отивай на танц и никога не забравяй преди това да се помолиш на Бог да предпазва чистотата на душата ти от всякакво опетняване. При такива условия можеш да вземеш участие в танца.

Един ученик от седми клас на гимназията, след като прочел предното издание на книгата ми, ми пише, че безусловно трябва да осъдя „днешния“ начин на танцуване, защото „модерните“ танци не са нищо друго, освен съзнателно възбуждане на чувствените инстинкти. Разбира се излишно е и да казвам, че аз разрешавам само безупречните танци. Защото има танци, които би трябвало безмилостно да се бойкотират и да се оставят на маймуните, козите и на ония „човеци“, които вече отдавна са минали демаркационната линия на почтеното държание.

БЪДИ КАВАЛЕР.

Сине мой, нали много ти харесват историческите герои? Един Анибал, Александър Велики, Юлий Цезар, Наполеон, или да не отиваме толкова далече, един Хинденбург! Пък няма по-голям герой, по-велик победител от онзи, който може да подчини долните инстинктивни желания на повзвишената си умствена природа. Също така за човек, призван да господарува, няма по-унизително робство от това, когато пъшка окован във веригите на слепите си желания. Мисли често за това в тежките минути, когато отново трябва да подемеш борба против влеченията на инстинкта. Имай грижите да покажеш винаги кавалерския си дух спрямо жените. Не само да покажеш, но и да го чувстваш. Както Шилер в известното си стихотворение пише:

„Wie ein Gebild aus Himmelshoh'n
Sicht er die Jungfrau vor sich steh'n“

(Das Lied von der Glocke).

Като едно небесно създание,
той вижда девойката да стои пред него.

Но тук не мисля за извънредно нежните дързости, за вечните безумни комплименти, които днешните младежи наричат кавалерско държание, а мисля за истинските средновековни рицари, в стоманените десници на които сабята е била винаги готова да помогне на бедните, а в чувствителните им сърца - готовността за защита на женската чест. Истински кавалер е оня, който предпазва жената преди всичко от собствените си плътски желания и от лекомислената им игра. Кавалер е онзи, който във всяка жена, дори и в падналата нещастница, познае полът на майка си и сестра си, и който намира за долно приближаването към тях с нечисти намерения, както не би искал друг да отива също така с лоши намерения при майка му и сестра му. Да, уважавай жената, както уважаваме майката земя, от която човечеството черпи ум, сили и живот. Уважавай жената, както уважаваме цветето, което трябва да увехне, за да даде плод.

В КОМПАНИЯ С ЖЕНИ.

Ако имаш такова схващане за жените, това нещо ще проличи във всичките ти разговори. Сега още не търси компанията на жени, но ако се случи да попаднеш в такава, не се смущавай. Благородното ти убеждение ще бъде гаранция за безупречното ти държане. По време на разговори, в игра и т.н. никога няма да забравиш кавалерското си задължение. И няма да си позволиш с едно момиче нищо такова, което не желаеш друг младеж да си позволи със сестра ти. И ако разбереш, че играта, която сте започнали е не само убиване на време, но и удобен случай за прегрешение (например ако един заложен предмет трябва да се откупи само с целувка и др), бъди ловък и прехвърли играта на друго.

Въобще пази се, било роднина, било сестра ти, да не отслабят мъжкия ти характер с нежно женско галене!

Нека те въодушевяват: стоманена воля, здрав гръбнак и благородна младежка готовност за дело.

Постоянното изнежване, целуване, любезничене, галене е достойно за жените, а в твоите жили нека тече твърда кръв, а не сок и сладка лимонада! “Мечтането покварява живота!”. Някои младежи по време на развитието си, със седмици се унасят по някоя романтична фигура и не забелязват дори, че сантименталността им се е обърнала в чувственост.

Значи, от това можеш да разбереш желанието ми; така че младежите, докато

не могат и да мислят вече за брак, да не ходят често в компанията на жени, защото стават като тях. Характера им, ако се развива в такава компания, изгубва мъжките си черти. Любовта не е детска игра и младите години не са за лекомислени авантюри.

По-близко познанство с една жена е позволено, само когато сериозно можеш да се замислиш за женитба. Всяка друга любов е лекомислена игра с почтеността и честта.

НЕВИННАТА ТИ ГОДЕНИЦА.

Ще бъдеш предпазен от много падения, ако в по-голямата си възраст понякога мислиш и за оная невинна девойка, на която според плана Божий, някога ще дадеш обет за вечна вяност, която сега трепетно се моли, щото нито сянка на морален траур да не докосне бялата ѝ булчинска премяна и която - някъде в незнайни места - със свенлив трепет пази девствената си невинност за своя бъдещ кавалер.

Сине мой, ти си тоя кавалер!

Наистина ли твоята душа е така чиста?

Наистина ли е така чиста и искрена твоята мисъл?

Пази всичките си сили, всички планове, всички мисли за тази единствена велика любов, чрез която до гроб ще свържеш към себе си бъдещата си годеница!

Образа на бъдещата ти годеница, като ангел-пазител нека трепти пред тебе и да запази съкровището ти, душевната ти чистота, от която някога ще цъфнат цветовете на любовта и ще започне извора на семейния ти живот. Нека сегашния ти неопетнен чист живот бъде наградата за целувките на бъдещата ти съпруга.

Истина, най-голямата зестра е чистото тяло и неосквернената душа и истинския мъж се стреми да завладее само една жена - бъдещата си другарка. Знаеш, че семейния ти живот не може да бъде щастлив, ако живота ти преди брака не е бил чист. От това пак следва, че само на определена възраст интимната дружба с девойка може да е чиста, добра и разрешена, целта на която е брак; всяко друго влюбване е лекомислена игра и безхарактерност.

ОБИЧАЙ ВЪНШНАТА ЧИСТОТА.

Покрай досегашните предупреждения, нека ти дам още няколко напълно практически съвета. Обичай и външната чистота. Мий се по няколко пъти на ден и се къпи винаги, когато имаш възможност (най-малко един път седмично). Всяка сутрин се измивай до кръста със студена застояла вода. Външната спретнатост раздвижва и душевната прилежност. Това не

разбирам, сякаш всеки елегантен младеж е и душевно прилежен. За съжаление, ни най-малко! Но факт е, че някак си душата действа и на външността; и младеж с разрошени коси, изцапани дрехи, немито лице и с мръсни нокти е повече склонен на лоши мисли, безсрамни разговори и дела с тъжни последствия. И обратно, чистата външност много често е знак и за душевна чистота - засилва стремежа ни към всичко, което е чисто и ни прави по-предпазливи към всичко онова, което би опетнило душите ни. Интересно, който се къпе често, по-лесно остава и душевно чист, като че ли чистото тяло се противопоставя на всяко неморално душевно опетняване.

УМРИ И ВЪЗКРЕСНИ!

Не искам да те приспивам, сине мой, а искрено ти казвам, че пълното привикване на волята да се подчинява на разумът ни е твърде тежка работа. С удоволствие трябва да посегнеш към всяко средство, което би ти помогнало да постигнеш целта си. В това отношение един от най-силните ни помощници е себеотрицанието.

Себеотрицание! - Брр..! - извикват много младежи, когато чуят тая дума. Що за тъмна средновековна епоха! Днес живеем в епохата на „капризен живот“, днес говориме само за „подобрене на живота“, днес всеки иска да „изживее живота си, а не да го опрости, понижи, да го отрече!“.

Но чакай малко! Какво е себеотрицание? Средство, стремеж към силна воля, от която безусловно имаме голяма нужда, ако искаме да облагородим характера си. Себеотрицанието е подтискане на нередовните и безправни плътски желания и наклонности. Значи - добре запомни това - себеотрицанието не е унижение на нравите ни, не е насилие срещу нашата природа, нито пък срещу способностите ни (защото без тях бихме били без стойност), а е против нередовните ни и прекалени желания, които застрашават съществуването.

Всички имаме грешки, значи, всички се нуждаем от себеотрицание. Себеотрицанието ни дава самообладание; а пък изгубен е онзи младеж, които поради липса на самообладание попада във властта на страстите си. Себеотрицанието дава търпение, както към самите нас, така и към другите, а без него пък не можеш да преуспееш в обществото. Себеотрицанието дава самопобеда, без която не могат да се създадат благородни и възвишени идеали, личности, характери, култура и напредък.

Ето, всичко това може да се постигне само със сила, с „насилие“, което наричаме себеотрицание, не е само цел, а само средство, само придружаващо явление, само преходно състояние към победа, към радост, която после изпълва щастливо оформения младежки живот. И обратно, тъкмо тези, които

приказват за „свободно задоволяване на инстинктите“, за „изживяване на живота“ и страхливо се превиват пред всички неморални желания, тъкмо те губят усета си към истинските радости и стават подкопвачи на собствената си воля, на характера си, на здравето си, а също така и на човешката култура. „Трябва да подобряваме живота“, добре, но подобрението на живота не значи да отпуснем юздите на похотливите инстинкти, а със силна ръка да ги държиме. Така, както водата под силно налягане придобива грамадна сила и хидравличната преса повдига като леки перца извънредно големи тежести, така и себеотрицанието издига нагоре човека, който е с паднали нравя. Това е смисъла и на известната Гьотева фраза: *Stirb und werde!* Умри и възкресни!

АНГЛИЙСКА БОЛЕСТ НА ДУШИТЕ.

Виждал ли си бледолики деца, на които краката, шията или гръбнака са стегнати в желязо и така плачевно се мъкнат на кълбо? Хората гледат съчувствено след тях: „Бедните, страдат от английска болест!“

Хей, ако имавме вълшебна лампа, както приказния Аладин, с която да можем да надзърнем в душите на хората, тогава на всяка стъпка бихме се провикнали: „Бедните души, страдат от английска болест!“.

Каква е тази английска болест на душите?

Такива души, които са омекнали от хилядите удобства на културния живот и леността, която се крие вродена в нашата природа; души, които се ужасяват от всяко усилие и тръпки пълзят по гърбовете им, когато слушат за работа, за задължение, за себеотрицание. Такива души могат да растат, умът им се развива добре, обаче волята им - от която имат нужда на всяка крачка в живота - остава слаба, безсилна, неспособна на нищо.

Бедните души, страдат от английска болест! Сине мой, и ти ли искаш да останеш такъв?

-Да остана? - питаш. Та сега такъв ли съм?

Да, такъв си. Английската болест на тялото - слава Богу - е доста рядка между децата, но английска болест на душата - тъкмо по причина на отслабената воля - е вродена у всеки и от нея трябва да се лекуваме, да се възпитаваме!

Ти имаш ли четири-пет годишно братче? Но, само наблюдавай държанието му и ще видиш, че в него плътския живот господства над душевния. Ако твоята баничка на закуска е малко по-голяма от неговата, как плаче, как крещи! И не може да заповяда на себе си, да се противопостави на желанията си. Волята му е още болна от английска болест.

Ето, виждаш! Наистина силна воля спи във всеки от нас, но тя е една

способност, която трябва да се развива съзнателно, непоколебимо, с всекидневни упражнения. И още днес започни възпитанието на волята си! Колкото по-рано започнеш, толкова по-добре. Когато вече станеш възрастен и волята ти ще бъде твърда, като старо дърво. Едва ли има младеж, който би искал да падне в грях. И все пак много са, които падат въпреки волята си. Защо? Защото волята им е слаба. Извънредно важен е съветът ми, който искам да ти дам по-долу за каляване на волята и привикване тялото на ред и дисциплина.

ЗАТВЪРДИ ВОЛЯТА СИ!

На моралното полесражение най-лесно падат ония, които се оставят безпомощни против чувствените желания. Искам да обърна вниманието ти на следното условие. Привикни тялото си към малко себеотрицание. Понякога, опитвай да се лишиш от работи, които много ти харесват и не са забранени.

Не много пъти, а понякога, като опит, дали душата ти още държи в ръцете си юздите, опитай, например можеш ли четвърт час да не пиеш вода, когато си се върнал много жаден от екскурзия? Когато след обяда има най-любимите ти сладкиши, остави от тях, а ако понякога той не ти е вкусен, яж от него без да се сърдиш. И когато на обяд се връщаш от училище, не приказвай веднага на майка си, че ще умреш от глад, ако още не е готово за ядене. Колкото и гладен да си, когато ти дадат супата, не се нахвърляй като животно на нея, а и стомаха си привикни към ред. Ако нещо те съблазнява от витрината на сладкарницата, научи се да се противопоставиш. Ако при миенето на ръцете ти се изхлъзне сапуна, не се сърди, а се смей и се наведи да го вземеш. Ако при обуването се скъса връзка на обувката ти тогава, когато най-много бързаш, не удряй обувката в земята, а захвани някаква весела мелодия с уста, докато завържеш връзката. Ако книгите паднат изпод мишницата ти, не псувай, а весело се наведи да ги събираш и тананикай някоя песен. Ако не можеш да развържеш някакво въже, не грабвай веднага ножа, а търпеливо опитай да развържеш гордиевия възел.

А когато майското слънце грее чудно приятно, можеш ли спокойно да останеш при книгите да учиш, вместо да идеш да играеш? И сутрин, когато е време за ставане, можеш ли веднага да станеш от леглото във весело настроение, а не да се прозяваш и протягаш, колкото и да те блазни топлия юрган и меката възглавница? И можеш ли след дълга екскурзия, когато се подгъват коленете ти от умора, все пак с изправен гръбнак да ходиш? И можеш ли да не гледаш това, което обикновено съблазнява погледа ти? Да си особено любезен към онзи твой съученик, който ти е така „антипатичен“? Ако получиш заповед - колкото и да не е по волята ти - веднага да я

изпълниш?

След това можеш ли да не се ядосваш, ако не намериш нещата си веднага; ако те подкачат да не обиждаш; ако вратата се отвори, да не погледнеш веднага към нея; ако получиш писмо да не го разпечатиш веднага? И когато някой те ядосва, можеш ли да поставиш студен компрес на разпаления яд? И ако знаеш някаква интересна новина, можеш ли един ден да не я казваш на никого? И можеш ли, когато учиш уроците си, да поставиш на масата пред себе си два-три бонбона и да ги оставиш така непокътнати до вечерта, колкото и да те измъчва лакомството? Ако четеш нещо интересно, можеш ли в най-интересната част да затвориш книгата и чак на другия ден да продължиш? През обяда на масата, а в училището на чина, можеш ли да седиш мирно? Можеш ли да седиш изправен винаги, дори когато си изморен? Казваш: това всичко са дребнавости! Да, дребнавости! Но знаеш ли, че всяка голяма работа се състои от по-малки. И двадесет етажните небостъргачи на Ню Йорк не са ли изградени от дребни тухли? Тия всекидневни малки победи ще повдигнат в тебе самоувереност и тогава няма да отстъпваш така леко пред трудностите, с които ще се срещаш в живота. Вярвай, че който с гордо чело е спечелил най-тежката борба: самопобедата, той ще излиза победител във всички житейски борби. За такъв казваме, че е „характерен младеж“. Най-малкото себеотрицание, с което привикваш тялото да се подчинява на душата, е неопенимо натрупване на енергия за времето на по-сериозни изпитания. Така, както от малките електрически искри с акумулатора можем да съберем голяма електрическа енергия.

В тези дребнавости ще се убедиш, че душата все пак е способна да властва над материята.

Чисто запазената младост е величествен, висок идеал. Но само с постоянен напредък, с употребяване на усилия, може да се стигне до висините. Рим не е изграден за един ден и характера не е най-голямата лотарийна печалба, за да може да ти се падне изведнъж.

РАДОСТТА НА ПОБЕДАТА.

Изобщо, най-добре можеш да се засилиш против нахалството на половите ти влечения, ако не встъпиш в непосредствена борба с тях, а - така да кажа - по заобиколен път. Или не се тюхкай много около тях, а ги остави извън вниманието си. И подеми борбата против всички твои навици и слабости! Колкото пъти можеш успешно да победиш наклонността си към мързел и неточност; колкото пъти можеш да се свикнеш към лишения, мълчание, търпение и др., толкова пъти добиваш все по-нови сили против безправната похотливост на инстинктивната си природа. Който никога не си е отказвал

разрешени работи, от него не можем да очакваме да избягва и забранените. Към грехът не трябва усилия, в него падаме, но без силна воля няма характерен живот.

Волята си можеш да заякчиш най-добре против половите влечения, ако в каквото и да било друго отношение я упражниш с една малка проба, със самопобеда, с лишения. Колкото повече упражняваме мускулите си, толкова по-силни ставаме и колкото повече упражняваме волята си, толкова по-големи господари ставаме над нея, толкова по-лесно извършваме добродетели и ни обзема неописуема радост от този възвишен живот, който извира в нас от властта на духа. Онзи, който като дете, като юноша, като млад мъж в наглед дребните работи може да упражни влияние върху любопитството си, лакомството и мързела; който със стиснати зъби, с вдигната глава, с изпъчени гърди и с пламнал поглед може да издържа горещината и студът, гладът и жаждата; който знае да мълчи и да заповядва на очите си; който може да потушава пламналия яд - за такъв не ме е страх, че ще попадне в кипящия нагон на влеченията. Защото в решителни моменти, дори и най-нахалните му инстинкти ще отстъпят на волята му като изплашени кученца. Оня, който на десет годишна възраст, доброволно се е отказал от една паста, на шестнадесет годишна възраст може силно да се противопостави на чувствените изпитания! Това наистина става с борба, но и самата борба е придружена с радости. Нали тъкмо младежите с удоволствие се състезават в каквото и да било и си мерят силите? И от игрите обичате онези, в които можете да покажете силите и ловкостта си. Но ето тук ти се отдава случай да покажеш силната си воля или пък да я усилваш и затвърдяваш! Сериозно опитай всички упражнения на волята, които изброих по-горе. Но не само ден-два, а постоянно. Сигурен съм, че ще ти харесат. И самата борба, това опитване на силите ще те изпълва с радости, а когато по-късно в тебе пламне човешката енергия, която може да победи всички препятствия и когато вкусиш от сладката радост, която ще те обхване след първата победа на твоята упорита воля над страстите и похотливата ти плът. Радостта от победата ще те подкрепя и в по-нататъшната ти борба - когато трябва да се бориш и против вкоренени греховни навици - най-умното е, ако в началото, само за късо време, да кажем за 4-5 дена си поставиш за цел; "толкова късо време мога да прекарам без грях!". След пет дни виждаш, че си успял... "Боже мой!... Все пак в мене има малко силна воля! Следващата седмица пак трябва да победя!". Ако и тук успееш, тогава вече двуседмична победа те чака и тя ще те ободри, въодушеви в последващите ти борби. Между жителите на Сандвичките острови господства суеверието, че когато убият някого, силата на убития преминава в убиеца. Това е суеверие. Обаче не е суеверие, а чиста истина, че колкото пъти победиш половите си

инстинкти, толкова пъти волята ти става по-силна. Защото, който веднъж е вкусил от радостите на победата, той чувства в себе си подтика на голяма енергия към още по-големи победи и сигурно е, че ще бъде много по-щастлив от онзи, който безсилно, подобно тръстика при слаб вятър, трепети пред плътския инстинкт и страхлив е оня, от когото влеченията не се страхуват. Сине мой, прочети долното писмо, което един ученик от седми клас ми пише. Колко е тъжна първата част, а колко надеждна е втората!

Благоговейни Отец!

Тия редове Ви пише един младеж, който е отрупан с нещастни падения, с разбити младежки сънища и сега се опитва с няколко тухли само да издигне разрушените сгради на велики пропаднали планове. Младеж, който може да плаче с голям разкаян плач... Младеж, който би искал да изхвърли един период от живота си. Младеж, който е потопил в тинята на греха утринната си младост. Младеж, който полуограбен, полуомаян със страшното ридание на опетнената си душа е избягал от дяволския вертеп на разврата... Може би, защото вече не можеше да плаща...

Отче! Казах Ви това, което на други не можех да кажа. Това, което подобно на див звяр тежи върху миналото ми и хвърля срамотии към мене. Миналото ми!... Много падения, борба, нови падения и то по причина само на една нещастна стъпка. Измежду хиляди колебания, из заблудени пътища, с празна кесия... повече несигурно, отколкото грешно.

Най-после намерих пътепоказателя. На него беше написано: "Чиста младеж".

Отче! Всяка буква на книгата Ви още кипи в мене. Издига крепости в душата ми, неразрушимите крепости на решението ми. Поглеждам в очите Ви и казвам: Отче, аз искам! Аз искам за родината, за себе си!... Можете да ме зачислите между онези, които искат, които сте издигнали.

Всяко движение на перото ми е благодарност. Бих искал до безкрайност да пиша за благодарностите ми! Да бих могъл винаги да пиша само за това: Бог да благослови моя спасител! Да го благослови!... За да изрази своята вечна благодарност Ви пише един младеж, който ИСКА!

Когато чета това писмо, в мисълта ми хрумва възвишената истина на езичника Boethius: "Superata tellus sidera donai", - победи земята и вместо нея ще получиш звездите!

И не мисли, че като винаги трябва да бъдеш буден, огорчаваш живота си и че самообладанието и себеотрицанието са тежест на раменете ти! Тежест са, да, но тежест, която издига нагоре. И крилете на птицата са тежест, но ако ги отрежеш, дали тя тогава ще може да лети във висините? Във всяко сражение - също така и в сражението за душата - нападението е най-хубавата отбрана. Щом като волята ти е калена преди да те нападнат долните инстинкти, ти вече най-добре си се защитил предварително.

Защото, като съзнателно каляваш волята си, след време и друга по-особена награда ще имаш за това. Който има слаба воля, който треперейки трябва да

се пази на всяка стъпка, дума, поглед, за него живота действително е мъка; обаче ти с постоянната гимнастика на волята ще постигнеш: волята ти, като кротко агне да се подчинява на първия ти поглед против всички неморални мисли и желания, вече сама от себе си, почти с рефлексивна безсъзнателност, ще те пази със щит твърд като гранит. Когато улична прашинка иска да попадне в окото ти, нали клепача ти несъзнателно се затваря за отбрана. Ето, това ще бъде най-красивата награда на целесъобразната ти работа, като силната ти воля дори и безсъзнателно, като невидим и неуязвим стоманен щит ще брани скъпото ти съкровище, душевната ти чистота.

НА ЗЕМЯТА, НО НЕ ПО ЗЕМЯТА!

Зная, че някои от вас боязливо си мислят: “Този хубав идеал днес не може да се осъществи. Не казвам, ако някой би се оттеглил от света, би избягал да живее в усамотение за усъвършенстване на душата и оформяне на характера си - тогава може би ще успее. Но така? Да живееш в този бурен свят, да ходиш на училище и да се срещаш с много другари (схващането на които е, може би, съвсем друго), да отиваш на театър, кино, да стоиш в уличния шум и в кипящия живот на модерния голям град - и да не паднеш в тоя хаос - кой може да направи това?“.

Виж, сине мой, аз не искам да те изпратя в усамотение, но все пак казвам, че очаквам от теб да направиш всичко, което писах дотук. Не се оттегляй от света, защото там ще бъдеш само пред лицето на Бога, а по-добре остани тук между нас, тука между многото греховни постройки, тука в шумния гръм на бурния живот, но тук бъди благоуханната роза на мъжки характер и християнски морал.

Виждаш ли розата? Корена ѝ стои в тиня, в студ, в тъмно и все пак цветът ѝ е чист и свеж като утринна роса. Стои в кал, но самата не е окаляна; расте в прах, но самата не е прашна. Също и ти ходи по земята, но душата ти да няма мириса на земя; топлия слънчев лъч на твоя морален идеал, нека накара да цъфне в душата ти надземната роза на непоколебим характер. Е добре! Ако и да стоя в прахта, сам няма да бъда пращен! Ако и да е кален наоколо ми целият свят, аз няма да се окалям! Ако и всеки да живее в разврат, аз не, не! По-добре разкъсай се, по-добре разруши се, по-добре пречупи се, но за удоволствието на никого не отстъпвай от благородното си схващане!

„Lustum ac tenacem propositi virum
si fractus illabatur orbis,
impavidum ferient ruinae“

Беше зимен следобед. Всичко беше покрито със скреж. Наблюдавах едно

врабче, което чуруликаше върху оградата на герана. Вън духаше силен вятър и при студ -10 градуса трепереше целия свят, а тая малка птица сякаш се подиграваше на студеното време. Сякаш чувах думите й: “духай ти ветре и ти снеже само вали; дори и целия свят да замръзне, аз си имам отвътре един отделен свят, едно малко огнено сърце, което ми дава живот“.

КОЙТО НЕ ЗНАЕ ДА ЛЪЖЕ.

Непоколебимата искреност също така може да ти спомогне в борбата. Не искам и да ти казвам, колко много характерността изисква да говориш истината и колко е накърнена честта на онзи, на когото не може да се вярва. Тук искам само да ти посоча, че който никога не лъже, по-мъчно пада в тинята на развратния живот. Пътят на чистата съвест и на истината винаги е чист, отворен и светъл, а хитростта, прикритостта и лъжата започват, когато те тревожат мисли, които са за прикриване и дела, които са за срам. Който лъже, той осквернява само себе си, характера си, душата си и не се страхува да унижи дори и тялото си с разврат. И обратно, у когото честта се разбунтува против лъжата и не я търпи, такъв по-лесно ще се бори против телесното си самоунижение. Привикни се значи, никога да не казваш дори най-малката лъжа и на своята дума да може да се вярва, както на Св. Писание. Привикни се, действително да станеш неспособен да лъжеш. Каква чудесна похвала е, когато с право можеш да кажеш за себе си: “Аз съм младеж, който не знае да лъже!“. Който пък не знае да лъже, не може да падне морално, защото ще се пази от всяка мисъл и дело, по причина на които би трябвало да лъже.

КАЛЯВАЙ ТЯЛОТО СИ.

След това калявай и тялото си! Правилното засилване на тялото може да засили и душата ти. И обратно; колко често занемаряването на плътската чистота е причина и на морално падение (например нечисто тяло, много меко и топло легло, силно хранене, отслабнали нерви). Обичай всички видове спорт, които не са опасни за здравето ти. Не седи продължително, защото това пречи на кръвообращението. Имай за девиз: всеки ден да измориш тялото си! Лягай винаги изморен в леглото, за да заспиш колкото се може по-бързо. Началото на много грехове започва тъкмо от будното оставане в леглото. Упражнявай някакъв спорт не само за развиване на мускулите, а още по-малко, за да станеш атлет, не и за победата над други, а с убеждението, че добре развитото тяло е много по-удобно средство за подкрепване на душата към величествени стремежи, отколкото болнаво и слабо тяло, и че който

редовно се занимава с всекидневните си задължения има много по-малко неприятности с неморалните желания. Жизнеспособно, привикнало към лишенията, калено младежко тяло, се обръща в твърде полезно естествено средство против греха на изнежването. Значи не упражнявай спорта, за да станеш шампион, а при спорта имай само една цел: “да засиля тялото си толкова, че всяка негова частица да се подчинява на волята ми!”.

Също така не се изнежвай и с дрехите. Когато гледам младежи, които всеки ден загрижено следят температурата, вятъра, дъжда: “днес ще облека тази йегерова риза, сега още и един пуловер, още един шал, защото времето е така ветровито, сега и шушони, сега две палта“ и т.н. - когато виждам такива, без да искам, винаги се съмнявам в моралната им чистота. Каленото младежко тяло топли повече дори и от най-скъпите шуби; но който прахосва младите си сили в разврат, нека не се учудва, че нервите му, кожата му, кръвоносните му съдове не работят редовно; че всяко малко течение му вреди; че бързо става плячка на всякакви заразителни болести и че дори и в най-топлата дреха трепери от студ.

Учудвам се на древните хора, какви чудесни дела са могли да вършат. Но откъде са имали мускули за това? Не са прахосвали в грях младите си сили! Знаеш ли от какъв младеж може да стане велик човек? И днес от никой друг, освен от този, който - според рецептата на Хораций – търпи, прави, поти се, работи и се въздържа от разврат и вино.

Multa fluit fecitque puer, sudavit et alsit, abstinuit venere et vino...

„Дай си меча!“ - заповядали на победения Скендер-бег. “Мечът си предавам - отговорил той - но не в меча, а в ръката е тайната на моята сила, не и в ръката, а в кръвта ми!“. В чистата, здрава кръв, още незаразена от разврата!

Нека бъде твой идеал Готфрид Булонски, известният кръстоносец-рицар, който в сражението с един удар разсякъл неприятеля си на две, чак до седлото на коня, нависоко издигнал ръката си и извикал: “Грехът на неморалността никога не е опетнявал тая ръка!“.

ПОНАСЯНЕ НА БОЛКИТЕ.

Научи се великодушно да понасяш телесните и душевни болки и скърби. Не подобава на мъжки характер да трака със зъби и да пъшка, когато в живота ни постигнат по-малки или по-големи удари на суровата съдба и искаме-не искаме да ги търпиме, а и тях трябва духовно да преработиме и с почерпените от тях сили да ги използваме при хармоничното оформяне на душевните ни идеали. Не бъди неразположен и тъжен, дори и ако те боли зъб, ако си болен, ако не си успял в нещо според желанието си, ако си претърпял някаква неправда, ако са те пренебрегнали, ако незаслужено са те

обидили и др. Още езичникът Епиктет е разбрал, че пътя към добродетелта са себеотрицанието и страданията. В грях пада най-лесно оня, който остава с една пасивна незаинтересованост срещу силите и влеченията, скрити в него. Значи, стреми се активно, с делова енергия да се намесиш във всички събития в живота си. Ако те постигне нещастие; ако са те пренебрегнали; ако незаслужено са те обидили, не се огорчавай, не прехапвай устни, не стискай юмруците си. А се помъчи да извлечеш някаква полза от всичко това. Полза? Как? Използвай скръбта за възпитанието на душата си. Когато тежкия чук удря по нагорещеното желязо, тогава се оформя стоманата и когато бруталните удари на живота се сипят върху тебе, не се измъчвай от тях с отчаяно бездействие, а издигни високо челото си и преработи в себе си тези удари към оформяне на идеалния ти характер. Който се научи така да излива душа и в идеалите на плътския живот, никога няма да предаде душата си за удоволствие на плътските си наклонности.

Каквата работа и да захванеш, свърши я така добре, колкото е по силите ти. Когато живота е така горчив и тежък, поне не понасяй с горчивина изпитанията (което нещо и без това не можеш да избегнеш!), а с величието на непобедима душа. Не мисли, че ще разрушиш щастието на младостта си със съзнателното използване на възпитателната енергия на душевните болки. Нещо повече; ще придобиеш стоманена енергия за бъдещия ти живот. Научи се - най-вече през капризната пубертетна възраст - да отстъпваш пред волята на други, колкото и мъчно да допада това на капризната ти природа.

Уважавай тялото си, но не го изнежвай. Според дълбоката мисъл на Св. Франциск Ассизки, грижи се за тялото си, което той нарича „магаре-брат“. Значи „брат“, не противник, спътник в живота, така както за италианските пътници магарето е ценен другар, но все пак „магаре“, не господар, не е призвано да заповядва, а да се подчинява. Който прекалено изнежва тялото си и постоянно го тъпче с храна или лакомства, който не може да откаже нищо на алчния си стомах, в такъв много естествено че плътта ще бъде господар над душата. Кажи ми, сине мой, какво би казал, ако един ден, когато излезеш на улицата видиш, че файтонджиите са впрегнати на файтоните, а конете седят на капратата? Пази се да не поставиш на трона в себе си онази плътска природа, която е призвана за подчинение и не впрягай в ярем призваната за господство кралска душа!

ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ.

Добре правиш, ако - доколкото зависи от теб - и храненето си разпределиш по-рационално. Изнеженото тяло се възбужда от преяждане и обратно, при умно и умерено хранене плътските желания по-слабо се пробуждат в тебе.

Лютивата храна възбужда нервите, а пък възбудените нерви не се подчиняват така лесно. Не яж храни, които съдържат много белтъци и месо, а най-вече не ги употребявай вечер. По-добре е тогава да ядеш зелени варива, плодове, понякога и сладкиши. Особено при вечерята бъди строго умерен. “Който е умерен в яденето, той е добър лекар сам на себе си“, “*medicus sibi, medicus sibi*“. Не лягай с пълен стомах непосредствено след вечеря, а поне един-два часа по-късно. Прекъсни и по-тежките си занятия около един час преди лягането.

На вечеря и след нея употребявай по-малко течности и преди лягане непременно свърши и малката си нужда, а през деня пък между всеки три-шест часа. Много важно е изхождането ти да бъде редовно. Човешкото тяло е като печка: трябва да ѝ се поставя гориво, за да дава топлина. В печката поставяме въглища, а в тялото храна. Въглищата бързо изгарят в печката, а храната пък гори бавно в тялото. Малка част от горивните остатъци излиза, като пушек и сажди, а по-голяма част остава на скарата в печката като пепел, която трябва да изхвърляме редовно, защото може да задръсти скарата и огъня угасва. И в тялото ни се образуват много изгорели материали. По-малка част от тях във вид на пот и др., течности се отделят през порите на кожата (затова порите трябва да се държат чисти с чести къпания, т.е. да се държат отворени). По-голямата част от непотребните материали, обаче - които тялото не може да преработи в себе си - остават в нас както пепелта. Тия работи всеки ден трябва да изхвърляме от нас (най-добре всяка сутрин), защото могат да причинят твърде сериозни заболявания. Бъди редовен и в това! Ако всеки ден извършваш голямата си нужда и никога не пропускаш, вече много си помогнал за здравословното си развитие. Има младежи, които се отнасят много несериозно към тия работи, защото никой не ги е предупредил за вредните им последствия.

Спиртните питиета не употребявай никога! Най-голямата част от развратните постъпки се причиняват от възбуждането на алкохола. Но не без основание Св. Писание ни предпазва: “*Nolite inebriari vino, in quo est luxuria*“ (Ефес.5, 18), - не се опивайте с вино, от което произлиза разпуснатост. А на друго място казва: “Виното е присмехулко, сикерът – размирник; и всеки, който се увлича от тях, е неразумен (Пр. Сол. 20. 1.). Още и римляните са знаели добре, че там, където Баххус, бог на виното, разпалва огъня, там се крие и Венера - богиня на разпуснатостта. И колко много са младежите, които с години геройски са запазвали чистотата на душата си, а тъкмо тогава я изгубват, когато разпалените от виното страсти нападат отслабналата воля. Много младежи най-напред от пиене изгубват трезвостта си, и след това, още същата нощ и душевната си чистота.

О, колко право е Св. Писание: “Блудство, вино и питиета завладяха сърцата

им (кн. Ос. 4, 11).

Прочети само долния цитат, който взех от книгата на един немски лекар:

През първият ми университетски семестър във Фрайбург, бях на един патриотичен гуляй. Късно през нощта хванати под ръка си отивахме за дома с един приятел правист, също от първи семестър.

Мислите ми все още се въртяха около това първо университетско тържество, но забелязах, че в приятеля ми започна да се проявява действието на алкохола. Със забъркан и циничен от пиенето глас, той започна да приказва за жени и когато пристигнахме вече в квартирата, изведнъж със силен и малко смутен глас каза: “Ела, да отидем в публичния дом“...

Исках да го разубедя... Но не ме послуша... Разделихме се.

И само десет години след това ми каза какво се е случило през тая нощ. Намерих го в Берлин. След свършване на правото станал юрист - консулт в една голяма банка, оженил се и имал едно болно нещастно дете. А и той, също така, душевно и телесно беше болен. Душата му постоянно се измъчваше от упрека: че като болен се оженил и направил нещастна една млада жизнеспособна жена и е дал живот на дете, което още от първия момент носи наказанието за някогашните грехове на бащата. От няколко години вече и очите му са болни, напоследък пък го измъчва и страшно главоболие. Бедният, горчиво си призна, че никога през живота си не е развратничил, освен през оная единствена проклета нощ. Дълги години не е чувствал никаква болест и дори мислил, че не е болен, оженил се и ето сега избива в него и напразно останали всякакви опити за лекуване!

Дълбоко покрусен бях от него - пише лекаря. Тогава го видях за последен път. След два месеца вече легна в гроба. (Dr med. H. Paull: Halte deine Jugend rein. - Stuttgart 19-22).

Никога не забравяй, че прекалените грижи и храненето на нашето тяло, засилват животинските инстинкти. От голямото изнежване животното в човека става опасно.

Панталона ти да не бъде много тесен, защото и това може да те възбуди. Също така възбуждащо действа, когато седиш със скръстени крака, когато държиш ръцете си в джобовете и когато седиш дълго (най-вече на много мек стол). Вечер не лягай, докато не си изморен, а сутрин, когато си вече отпочинал не оставай в леглото. Пижамата ти да бъде по-груба (значи не много мека и топла, да не бъде от вълна) и по-дълга: да достига до под колената. Не носи вълнено бельо, защото голямата топлина, която пази, също така може да те възбуди. Носи презрамки, а не колан, който може да пречи на кръвообръщението. Леглото ти по-добре да бъде твърдо, а не меко; по-добре студено, а не топло. Опитай само: колкото по-твърдо е леглото ти, толкова по-лесно ще устояваш против необузданото ти тяло. Целта на покривките е да запазват топлината на тялото, както през деня я запазват движенията и дрехите. Значи, ако завивките дават повече топлина, отколкото е нормалната температура на тялото, то тази топлина възбужда нервите и с това в човека се пробуждат силни изпитания. Топло и много меко легло е будител на

половите желания, които още нямат нужда от пробуждане. Ръцете си дръж над юргана, а ако през зимата използваш два юргана, тогава между тях. Имай грижа да спиш по възможност на свеж и чист въздух. Най-хубаво е при отворен прозорец, защото пресния чист въздух е баня за белите дробове, така както чистата вода за тялото. Колко по-бодър и с пресни сили се чувства този, който е спал на чист въздух (на открито) от този, който сутрин тежко се пробужда в нечистите изпарения на затворената спалня! Лягай винаги на дясната страна. Не по гръб, защото затопления гръбначен мозък възбужда нервната система; нито пък на лявата страна, защото притискаш сърцето. Сутрин, след пробуждането си не оставай дълго в леглото! Поддържам, като правило без изключение, че който остава дълго буден в леглото, непременно пада в греха на самозаразата. Още езичника Хораций пита: “Убийците и през нощта стават за да убиват другите, а ти не можеш ли да станеш, за да спасиш себе си?”

„Ut iugulent homines, surgunt de nocte latrones;
ut te ipsum serves, non expergiscaris?“ (Horat. Epist. 1, 2).

„Дяволът е голям господар, става късно - казал един оратор - и когато тръгва по разрушителния си път, прилежните са вече на работа, на тях не може да напакости. Но горко на мързеливите, които намери в леглото! Дотогава ги лъже и подмамва, докато ги унижи до свои слуги“.

Дълбокият сън през нощта, сутрин се обръща само в дремене, тогава пък волята е като разтопено масло: без съпротива пада в робството на животинското. Който се излежава буден в леглото, той лежи върху възглавницата на дявола. Ако нямаш належаща работа спи, докато можеш, но когато се събудиш, веднага ставай от леглото! Изпълнявай това важно правило дори и през ваканцията, когато нямаш особени задължения. Мий се със студена вода! Не се бой от нея. Ако ти е възможно, прави гимнастика всяка сутрин при отворен прозорец поне петнадесет минути, след това измий цялото си тяло или поне до половината със студена вода и когато се избършеш, прави си силни масажи с длан. Сутрешната гимнастика и студената вода отлично каляват нервите ти.

Сине мой, особено се пази, ако поради болест трябва да останеш с дни в леглото! И през време на боледуване, занимавай се с някоя по-лека работа (молитва, четене), защото тъжен факт е, че много младежи на болното легло или тъкмо тогава се заразяват с греховни мисли и дела, тъкмо когато очакват от Божията милост телесно изцеление.

НИКОГА НЕ БЪДИ БЕЗ РАБОТА!

Ненапразно леността наричат възглавница на дявола. И аз не успявам достатъчно да те предупредя - никога не бъди без работа. Също и през ваканцията.

Когато се скитам по планините, винаги с дълбоки чувства се замислям на брега на някой игрив и пенлив планински поток. Каква работа извършва тази малка вода! Как се промъква под земята! Как разрушава скалите в прах, как приготвя, копае коритото си! Няма спокойствие, няма почивка, нито за една минута! Ако и да извира из кална земя, ако и да събаря скалите в прах - пак тук водата му е чудесна и чиста като кристал! А след това, когато стигне в удобна низина, където вече всичко върви добре, където вече „няма много работа“, там става бавна, широка, нечиста. Затова по-добре да не разказвам каква смрадлива, кална, нечиста става водата и на най-чистия поток, ако неговата вода се влее в едно езеро.

Безделието и мързела са знак на смърт в природата и помощници на падението на духовния живот. Докато младежа със сериозна работа се промъква, разбива скалите, които стоят на пътя му в живота, докато с добросъвестна работа сам прави коритото на бъдещия си живот, дотогава и духовния му живот по-лесно може да остане чист. Но опасността на падението е близо, където вместо сериозна работа младата жизнена енергия безделно се губи в езерото на скуката и леността. „Wer rastet, rostet“, който е ленив, ще го изяде ръждата. Не напразно латинският поет Овидий казва: „Venus otia amat“, безделието е храна за разврата.

Когато те нападне много разпалено изпитание и се страхуваш, че не можеш да устоиш на греха, можеш да си помогнеш като не останеш самичък. Ставай веднага, напусни стаята си и веднага отивай между хора, при родителите, при братята ти. Още Овидий препоръчва същото:

„Quisquis amas, loca sola nocent, loka sola caveto! Quo fugis? In populo tutior esse potes“.

Същото препоръчва и един друг дистихон: Когато се намираш пред лицето на Венера (неморалността), какво да правиш? Не седи, а махай се от мястото, ходи, за да не се погубиш по нейна причина.

Quid facies, facies si Veneris veneris ante?

Ne sedeas, sed eas: ne pereas per eas!

Воденичния камък или меле добре пшеницата, или ако няма пшеница, сам себе си смила, също така и човешката душа сама се разваля, ако не е заета с работа. Значи бъди особено внимателен през лятната ваканция, когато на много младежи не само кожата прегаря и става черна (тогава е здравословно

и не е опасно), но и душата им почернява от морални нечистотии. На колко много младежи душевното падение започва през ваканцията, когато разправят, че „не правят нищо“. Чрез неправенето на нищо се научават да правят лошо; и много е право Св. Писание, когато казва: „Безделието учи на всичко лошо“.

Защото който има много свободно време, винаги намира предлог за грях. Особено опасно е безделието през следобедната почивка, защото получената от обяда сила лесно води до грях. Също така пази се - особено когато си болен - да не лежиш буден в леглото, защото топлината дразни гръбначния мозък, а с това и влеченията ти. Не напразно народната поговорка казва, че „дявола се грижи да даде работа на тия, които нямат никаква работа“. Човешкия дух иска постоянно да работи, непрекъснато да се занимава и когато младежа „не прави нищо“, тогава обикновено прави грях, защото осъдената на леност жизнерадостност се показва в неморални дела. Който не знае да се занимава, него нападат неморални мисли. От мислите се раждат желания, от желанията дела, от делата разваляне, падение. „Работата е солта на живота, която го предпазва от разваляне“ (Томпа). Затова задушавай с работа похотливостта на инстинктивните ти наклонности. Значи - с каквото и да било - но винаги се занимавай с нещо!

Всеки младеж има някоя особена наклонност, която му прави удоволствие и в нея може да изразходва излишъка от жизнени сили. Един е страстен събирач на растения, друг винаги реже клони, трети прави разни уреди. Едни обичат да правят опити от физиката, други с фотографиране. Едни развъждат гълъби или зайци, други събират минерали или работят в градината. Едни имат наклонност към чужди езици, други да свирят на някакъв инструмент, да подвързват книги, да слушат радио и т.н.

Във всеки здрав младеж има известен излишък от енергия. Ония, които попадат във водовъртежа на света, прахосват силите си в грехопадение. Ония обаче, които мислят по-умно знаят, че показващия се „излишък“ в някакъв случай не трябва да се прахосва, а може да се използва в друго направление. Колкото по-силно трябва да се бориш с инстинктите си, с толкова по-голямо въодушевление се хвърли в работа; употреби в работа кипящата си сила. Така най-добре поставяш основи на бъдещето си.

ОБИЧАЙ ПРИРОДАТА.

Най-после питам те: „Обичаш ли природата?“. Всеки човек може да намери неизчерпаем извор на радости в красотите на природата; но чия душа би могла да се изпълни с по-чисти радости от цветната прелестна природа, освен душата на цветето на човешкия род, на младежта! Обичаш ли да дишаш с

разширени бели дробове здравословния чист въздух на гората? Обичаш ли да слушаш шумът на насекомите край брега на малка тиха река, протегнала се из обширното поле? Обичаш ли, легнал върху зелена морава, да се любоваш на гальовните слънчеви лъчи? Обичаш ли унесено да слушаш край храстите песента на чучулигата и тъгата на славея? Обичаш ли, със задълбочен поглед, за дълго да се забравяш над кристалните дълбочини на морето и замислено да въздишаш, ето, така кристални могат да бъдат и дълбочините на моята душа?! Обичаш ли да люлееш душата си на тихия ромон на потока? Обичаш ли да се надпяваш със свирещия игрив вятър? Обичаш ли с обгорено лице да се катериш по скалисти върхове и оттам във весела песен да излееш щастието на душата си? Обичаш ли природата? Или с удоволствие тъпчеш ден след ден асфалта и дишаш прашния въздух на улицата?

Ученическият живот и без това винаги е ограничен в стаята. Постоянно затвореният живот пък отслабва и духът ти. Значи винаги, когато ти се отдаде случай, бягай въвн на открито в гората, в планината! Здрав младеж не може да остане спокоен в долина, когато вижда планина пред себе си.

Можеш да разбереш, че ако си напоявал с пресния горски ветреца белия си дроб, сърцето, нервите, няколко дни и ученето върви по-леко. С това засилваш не само телесното си здраве, но и душевната ти енергия става по-еластична, по-издръжлива.

Младеж, който не може да участва във веселите игри на своите другари, а недоволен, захласнато страни от тях, да отива при лекар, защото е болно тялото му или по-добре нека отиде при един духовен пастир, защото е болна душата му. Смешно е, когато един възрастен човек се държи като дете, но още по-смешно е, когато един младеж, с въображаема зрялост, гордо подражава на възрастните.

За мене хиляди пъти по-симпатични са ония младежи, които с разпалените си игри и весели песни нарушават покоя на горите и звънките сребристи смехове, които кънтят между редовете им, отколкото ония, които безцелно кръстосват из улиците или пък омърлушени, тъжни седят вкъщи край прозореца, а на душите им тежат разбити сънища и Бог знае с какво си блъскат главите.

Значи излизай по възможност по-често сред природата! Вслушвай се в шуртенето на потока, в шума на извора, наблюдавай отиването на елените на водопой, песента на коса и хвърченето на орлите. Гледай в очите на сърните, слушай как се разговарят птиците, притисни с отворени обятия към сърцето си целия звезден небосвод и нека на устните ти проехти чудната скаутска песен:

„В нас добрия Бог живее.

Той е наша сила, Господ, водач;
в огън на твърда, стоманена
чистота гори кръвта ни.“

Моят идеал е здрав, жизнерадостен, млад, препълнен със сили, чистосърдечен, весел, жив младеж, който може да се смее от сърце и е с нежни морални чувства - който е самоуверен, но не се гордее!

ЕДИН ДОБЪР БАЩИНСКИ ПРИЯТЕЛ.

Приеми още един мой съвет: никога не разпитвай другарите си по полови работи – никога! Когато слепия води такъв, който не вижда, тогава и двамата падат в ямата. Как може да даде обяснение на големите ти проблеми такъв, който също така се измъчва под тежестта на такива въпроси и който в случай на „просветени“ обяснения се е ползвал от твърде объркани източници, от булевардна литература и тем подобни разговори? Тия твои „опитни“ другари ти говорят обикновено с такъв тон, така грубо и лекомислено за тези безкрайно сериозни работи, че след разговора душата ти става още по-неспокойна, фантазията ти по-разгорещена и изпълнена с раздразнителни образи. Уместно пише Св. Писание: “Не се съветвай с неверник за вяра, с несправедливост за справедливост, със страхливец за война, с ленивия слуга за много работа. Не! С такива не се съветвай никога. Но се съветвай всякога само с благочестив мъж, за когото узнаеш, че той пази заповедите Господни“ (Иисус Сир. 37, 12-15).

Не търси отговора на тия проблеми в лексиконите, нито пък в така наречените медицински книги. Книги, които се продават под такива имена между вас, обикновено с работи, които не целят да служат за сериозна просвета, а още повече възбуждат и без това пламенната младежка фантазия. По този въпрос (както писах много пъти вече), борбата се решава не от знанията, а от силната воля. Може някой да познава и в най-малки подробности функциите на човешкия организъм и опасностите при злоупотреба с него, но все пак може да падне и да се измъчва в неморален живот, ако няма силна воля, оформена и възпитана чрез съзнателна работа.

Препоръчвам ти, обаче, да не оставаш сам в съмненията. “Но горко на един - четеме в Св. Писание - кога падне, а няма друго, който да го подигне“.

Тогава от кого да искаш обяснение, когато те замъчат сериозните въпроси? Най-напред се обърни към родителите си или към учителя по вероучение. Ако родителите ти нямат време за това или пък се срамуваш да си напълно искрен към тях, то с най-голяма искреност можеш да се обърнеш към някой свещеник от твоето вероизповедание или към учителя ти по вероучение. Но

към тях бъди напълно искрен и ще почувстваш, че още при изливането на душевните работи, изпитанията си, на душата ти ще стане по-леко и половината вече си победил. Не мисли, че те ще злоупотребят с твоето доверие, ако излееш пред тях цялата си кипяща душа. Няма да те осъдят за борбата ти, нещо повече, ще се почувстват поласкани за искреността, с която си ги потърсил. Те знаят, че ако не отговорят на въпросите, които те измъчват, ти ще потърсиш на друго място осветление, в което няма да има много благодарност. Те знаят, че и така се луташ в борбите през периода на развитието ти, като странник, изгубил пътя си през тъмна, беззвездна нощ. Каквото обаче научиш от тях, не предавай с необмислени приказки на приятелите си; помни, че това ти знание е свято съкровище, което да се изнася пред други може би ще бъде преждевременно; помни, че имаш остър нож в себе си, който и да не те нарани, за приятелите ти може да бъде вреден.

ИЗ ДНЕВНИКА НА ЕДИН СЕДМОКЛАСНИК.

О, любезни наставниче, още не съм писал подобно нещо на страниците ти! Какво да правя? Не мога да премълча! На тебе ще го кажа: "Влюбен съм!". Да, да! О, не се черви, не се учудвай, аз не съм виновен за това!

Това стана така: от няколко седмици вече, почти всяка сутрин в трамвая, с който отивам на училище, се качва и едно чудно хубаво момиче. Колко е красиво? Но това вече, няма да пиша. И не би могло. Напълно обърка душата ми и оттогава в нищо не намирам спокойствие...

Не зная какво става с мене. Страх ме е да опиша всичко, но на тебе, о, мили дневниче, все пак трябва да го кажа. Влюбен съм до полуда. И нещо повече; майка ми знае вече всичко. Снощи, след вечерята, седнах да продължа дневника си. Изведнъж тихо влезе майка ми. С инстинктивно движение исках да скрия тетрадката. Но веднага се разкаях; още нищо не съм имал за криене от майка ми. Добре се изчервих.

-Мили синко, бих искала да говоря нещо с тебе. Нещо те тревожи и ти не ми казваш.

-Тревожи? - По какво заключаваш, майко?

-О, майчиното око е много чувствително. На вечеря имаше палачинки, твоето любимо ядене, а ти дори и не обърна внимание, когато ги донесох. През цялата вечеря някъде другаде беше мисълта ти. Какво те тревожи, детето ми?

Погледна ме в очите. За момент се смутих. Спомних си, че днес бях оставил отворен дневника си.

-Майко, ти си чела дневника ми?

-Само едно изречение, което от вчера стоеше на отворената страница.

-Зная, значи така стои работата. Защо да се срамувам?

-Не се срамувай. По-добре говори. Откога и как?

-От няколко седмици винаги заедно пътуваме с трамвая до училище. Дори още не съм и приказвал с нея. Няколко дни само бегло я погледнах, но когато и тя ме поглеждаше, чувствах, че някаква топлина преминава през тялото ми. Един път, в голямата блъсканица, падна чантата ѝ и аз бързо я повдигнах. Когато ми благодари, беше много мила.

Един ден тя не дойде с трамвая и през целия ден нещо ми липсваше, бях с много лошо

настроение. Майко, ти се усмихваш? Може и да е много смешно. Но аз не съм мислил много върху тая работа. Всичко дойде като слънчев лъч... Често седя край книгите и сънувам за нея. Също и вечер... в полумрак за нея. За какво мисля? За нищо. Наистина, за нищо. Само за нея, когато седя така и гледам, само гледам в тъмнината.

Някак си, другарите ми научиха за това. Друго не им и трябваше! Вчера предобед ужасно ме закачаха. „Ето, големия пазител на морала, големия женомразец (така ме наричаха), сега и той падна в мрежата!“ Наистина, не съм ловец на рокли, като мнозина многоуважаеми мои съученици, но не съм и женомразец. Обаче много ме ядосаха с това.

Не, все пак не съм така луд, както другите. Не стоя с часове на улицата пред английския девически пансион, следейки кога излизат момичетата. Не им дращя писма...

После другарите ми не само ме подиграваха, но подхванаха и срамни вицове и продължиха разговора с долни приказки...

Тук треперейки, майка ми ме погледна.

-Не се страхувай, майко, нищо лошо не се е случило. Аз имам принципи и държа на тях. Добре отговорих на другарите...

-Но, мило дете, защо слушаш такива разговори?

-Майко, това не може да се избегне. Където и да отивам трябва да се срещна с подобни работи. Не сега за първи път слушам такива разговори. Но виж, слава Богу, душата ми още не е покварена. Аз и днес съм някогашното ти дете, само че на седемнадесет години. Не съм лош. Не вярваш ли, майко?

-Мило дете, кога не съм вярвала в тебе? - и прегърна главата ми. Но говори ли вече по този въпрос с изповедника?

-Такава нова работа! Още не. Но тия дни ще го потърся.

Не можах да издържа повече. Трябваше да ида при свещеника. Никога още нищо не съм скривал от него, но такова тежко нещо още не съм признавал. Напразно, ще му открия всичко.

Може би четвърт час да седях до масата му. Най-после някак си можах да кажа:

-Ваше благоговейнство, бих искал да ви кажа нещо.

-Но, Йожи, ти мислиш, че не виждам още отдавна, каква борба става в тебе? Кажи ми всичко!

-Ваше благоговейнство, бих искал да ви кажа нещо... за нея...

Нататък не можах да продължа. Тук той каза:

-Йожи, искаш да кажеш, че си влюбен?...

Въпроса му не ме изненада. Той винаги разбираше всичко, преди да му кажа, че дори и сега не ме учуди.

-Само не ме осъждайте (и тук всичко му разказах: срещите и мечтите си). Ваше благоговейнство, позволено ли е за един ученик от седми клас да бъде влюбен? - запитах сега вече с по-голяма решителност и между това чувствах, как в лицето ми се прелива кръв. Духовния отец ме погледна - някак си по-замислен, отколкото друг път - и с подобен въпрос отговори:

-Йожи, не искаш ли и в седми клас да бъдеш отличен ученик?

Бях изненадан.

-Как не! - Но това ли е отговора на въпроса ми?

-Това е! - В етиката си учил за любовта - доколкото тя е план Божий. Знаеш, че любовта е един от най-величествените замисли на Твореца. Като такава, тя не може да бъде детска игра. Ученическата любов пък е такава. Не може с часове да мечтаеш, да се разхождаш, да

пишеш любовни стихове, да тичаш след момичета - и покрай всичко това да изпълняваш и другите си задължения. Ти не мислиш ли така?

-Зная, че е така. И все пак аз не съм виновен. Ваше благоговейство, аз я обичам. Завладя сърцето ми, не съм виновен. Наистина ли трябва да скъсам с нея? - запитам и трептящия ми глас издаде вътрешната борба, която ставаше в мене. Смутено очаквах решаващия отговор.

-Не, това не съм казал, Йожи. Разбира се, добре би било, ако целия случай не би станал. Но ти не си виновен, че двете женски очи сега са по-интересни за тебе, отколкото гръцката азбука. Този романтичен период рано или късно изненадва всеки развиващ се младеж. Но по възможност бързай да забравиш всичко. На сила не късай нищо, но се помъчи да забравиш всичко и тогава полека ще премине смущението. Често ли я срещаш?

-Само в трамвая.

-Не си ли пишете?

-Не. Веднъж опитах, но чувствах, че не правя добре и оставих.

-Можеш ли да учиш спокойно, както преди?

-Много добре! Нещо повече - сега по-добре владея мислите си. Ако внезапно лоша мисъл ми дойде, мога лесно да я изгоня от главата си.

-Добре, сине мой, нека не те смущава тая работа и по възможност не мисли за нея. Обещай ми само едно: че ще останеш винаги искрен към мене и каквато промяна да се случи в душевното ти състояние, винаги ще ми я откриваш. Докато можеш да бъдеш с пълно доверие към мене, аз не се страхувам за тебе. Неприятно би било, ако направиш нещо, за което би казал на себе си: но, това няма да кажа дори на свещеника.

Очите ми бяха малко замрежени от разчувственост, когато погледнах в благородното му лице и казах:

-Ваше благоговейство, това никога няма да бъде!...

Той стисна ръката ми и аз със замаяна от щастие глава слязох по стълбата.

Дотук е едната част на дневника. И тук се замислих: каква благодат е за младежите, когато имат добри духовни водачи!

ПРИ ИЗВОРА НА НОВИЯ ЖИВОТ.

Пък, преди всичко има още едно неоченимо помощно средство в борбата през младите ти години: Изповедта и Причастието. Тук не искам да се спирам по-обширно върху това мощно, възпитателно, силно и необоримо средство. Бих искал само и ти да мислиш за изповедта, така, както е достойно за един съзнателен младеж. Малкото дете се страхува от миенето; душевно малките пък от душевното пречистване. Още неразвитите умствено се ужасяват от него; но за тебе вече приемам, че знаеш да оцениш възпитателната сила на изповедта, която чертае дълбоки пътища. Не само да я цениш, но и да я използваш непринудено. Отровено тяло не може да се успокои, докато не изхвърли отравата от себе си или ако не може да я изхвърли, от нея загива. Така загива и душата, която търпи в себе си отровните материали, грехът. Значи, колкото по-разгорещена е борбата ти,

толкова по-често отивай да се изповядаш и по възможност винаги при един и същ изповедник.

Изповядай се искрено и със силна воля за поправка! От момента, когато изкажеш борбите си пред духовния ти отец, вече си направил и една голяма стъпка по пътя на поправянето, защото си принудил бунтуващата се природа там, където по-рано не е искала да отива. Там намираш една бащинска ръка, която изважда тръна. Там намираш балсам, който е цял за раните ти. Там намираш един отец-укротител, който с голяма радост прегръща тебе, за когото е мислил, че вече е изгубен. Грешките са човешка работа, но да признаем грешките си със стремеж към поправка е вече мъжественост, която ни подхожда. Какви ценни извори на енергия извират в тебе, когато разкриеш измъчената си душа! Когато разкриеш и най-тайните прояви на страстите си, опустошенията на грехът, бушуващия вихър на изпитанията и отворените си душевни рани пред изповедника, който не само с Христова смиреност и с любов, която заздравява раните, не, не само със съчувствие, милост и с опитност посяга към раните ти, но и с по-висша божествена целебна сила!

„Ето, отец, това са грешките ми, толкова пъти паднах, това или онова опитах; какво да правя, за да бъда по-силен? Какво да правя, защото аз искам да се освободя!“. И тогава ще чуеш наставленията на един опитен духовен водач и ще се изправиш с щастливо усмихнато лице и ще отдъхнеш, защото голяма тежест пада от душата ти: но слава Богу, от днес мога да започна нов живот! И никога вече няма да падна в старите си грехове! Не! Не! Никога!

Кой би могъл да знае какъв голям брой са онези, които чрез изповедта и светото причастие са изтръгнати от срамно робство? Много бих искал, сине мой, да запомниш следния ми съвет: „Младеж, който в младите си години започне, а по-късно като възрастен продължава, поне веднъж в месеца, доброволно да се изповядва, за неговата душа аз не се страхувам! Може да не успява в живота, може и да падне - но отново се изправя и не остава легнал в грехът!

Откъде аз зная това?

Прочети само какво писмо получих от един студент:

Благоговейни отче!

Едвам мога да захвана да пиша, защото трябва да Ви открия такава работа, която пред друг и в съня си се мъча да прикривам. Ах! Който би искал да ме познае, най-напред би трябвало да може да надзърне в душата ми и би се ужасил като види, че наглед добрия младеж отвътре колко опетнен, колко е развратен! И с отвращение би се махнал от мене, би ме избягвал, както избягват, ако виждат вътрешността на ада.

Преди три години в ръцете ми попадна „Чиста младеж“. Тогава бях в седми клас. Но какво бях? Един душевен парцал. С най-нечисти мисли във фантазията и с проклетата тежест на

самозаразата в душата. Но какво приказвам? Все още съм в заразата, но слава на Небето, търтя се навън с хубави надежди. Спомням си при четенето на книгата Ви и след това, как ме болеше душата, съвестта ми само ме упрекуваше и аз се чувствах така нищожен, какъвто може да се чувства само един такъв грешник при пробуждането. Но как попаднах тук?

Родителите ми са обикновени селяни. На 12 годишна възраст се записах в гимназията. Поради бедността ми попаднах на недобро място и без всякакъв контрол. Но мисля, че и без това човек не може да не се среща с такива нещастници, които са потънали в грехове и които биха искали да подмамят и други. Това представляваше опасност и за мене. Ах! Ти, нещастно момче, което за пръв път ми говори за тези работи; ако не бях християнин, бих те проклет!

Падението ми стана през първата лятна ваканция. Най-напред ми се видя интересно и дори не мислех, че е грях! И нещастieto ми беше, че няхах никой, който гледайки преди това веселото, чисто, с блестящ поглед момче, как стана омърлушено, с мътен поглед и тайнствено; който би погледнал в очите ми и би ми обяснил, би ме предупредил за опасността. О, щастливи младежи са ония, които имат такива хора, било бащи или духовни пастири, или в лицето на когото и да било! Само аз зная, че такъв човек има големи заслуги, отколкото оня, който е спасил ученик от смърт!

Значи, за мене такъв нямаше, защото между простите хора малцина са онези, които биха имали такава интелигентност, а преди всичко и време във всекидневната борба за изкарване на насъщния, за да забелязват и да се интересуват от подобни работи. Също и аз, както мнозина, се подхлъзнах надолу по наклона. В трети клас оценките ми за последен път бяха добри. В края на първи срок на четвърти клас имах вече три тройки! На края на годината една тройка. През тая година уроците си учех изключително през междучасията в училището. И то какво учене! Между това страдах от тайния грях, който ми стана навик. Сега се учудвам, колко издръжлив е един млад организъм! Когато помисля само, колко енергия прахосах! Грехът ми беше винаги на дневен ред! Ужас! Когато мисля за това, ужасно се презирам. Колко безгранична е милостта Божия, това наистина, само аз мога да зная. Как организма ми не се разруши напълно! Истина е, че тази скъпа енергия се изразходваше само за това. Станах мързелив в най-тесния смисъл на думата. Няхах вече воля. По-късно разбрах, че съм грешил. Понякога, след някое душевно събитие решавах: никога вече! Но когато настъпваше нощта, усамотението, полусънното състояние, всичката ми воля се разнасяше като мъгла, тогава ме обхващаше горчивина и стигах до положение да се примиря; но непоколебимото ми религиозно чувство, с което съм напоен от дома, винаги ме спасяваше от тая ужасна летаргия. И как живота си течеше? Преди обед твърди решения, през нощта грях, сутрин борене на съвестта и ако взема още постоянната тъга и душевното състояние, което не можеше да се радва на нищо, което беше основния тон на цялата отчаяна и горчива действителност. Но коя беше причината за всичко това?... Дълго време не знаех и искрено мога да кажа: Ваше благоговейнство, една малка част от наказанието вече изтърпях. О, какво ли не бих дал, с кървава пот бих заплатил, ако бих могъл да си възвърна чистата душа! Сърцето ме боли, когато видя чистосърдечния си приятел, който не е паднал в тинята и с бодлив бич бих искал да бия моето грешно тяло, което стана гнездо на грозния грях. Сега вече мога да разбера средновековните монаси, които се самоизмъчваха. И ако не биха били родителите ми, за които съм единствената надежда, без да му мисля много бих отишъл в най-строгия манастир, за да си отплатя с воля за големия грях.

Сега пак книгата Ви е в ръцете ми и чувствам нови сили в себе си. Досега лошото беше, че не държах на чистотата на мислите си. Когато за пръв път прочетох „Чиста младеж“, някак си мислех го за разрешимо, лошата ми наклонност винаги държеше пред мене тази мисъл и така безсъзнателно я избягвах, защото, ах! - тая проклета развалена човешка природа е много капризна, когато става дума за добро!

С надежда съм, че Божията милост ще ме изведе от заразата. Толкова по-добре, защото честото свето изповядване ми помага в стремежа. Не мога достатъчно да отдавам слава на Бога, че съм се родил християнин и ми е дал родители такива благочестиви християни, защото религиозното възпитание, което съм получил у дома, ме предпази да не падна по-дълбоко в заразата. Пък колко пъти ми се е отдавал случай за падение!

И най-после, с голяма благодарност трябва да мисля и за Ваше благоговейство, на когото дължа и най-голяма признателност, защото прочитането на „Чиста младеж“ беше точката, след която направих най-първите сериозни стъпки към поправяне и оттогава, макар и бавно, но постоянно се движа напред. Извинете ме, че така дълго Ви занимавах със себе си, но така добре става на човека, ако искрено разкрие душата си пред някого. Моля Ви, поминавайте ме в молитвите си, когато се молите на Господа Исуса за тия, които са паднали и жадуват по лилията на чистия живот.

Ваш последовател:

Един студент.

Ах, сине мой, ако би могъл да видиш, когато получа такова писмо, с каква потресена душа падам на колене пред Исуса Христа и как моля помощната Му милост за този далече борещ се млад читател!... “Господи, прегърни към Себе си борещата се душа!... Господи, дай му лъчезарен дух, щастлива, чиста мъжественост!”.

С МЕНЕ Е ГОСПОД!

Организма може да победи бацилите на болестите тогава, когато топла, прясна кръв тече из цялото тяло и съживява дори и най-малката клетка. Също така умират в душата ти и бацилите на моралната болест, когато след свето причастие в тебе пламне святата кръв на нашия Господ Исус Христос и оброниш върху ръцете си борещото се чело и шепнеш чудесната причастна молитва към Христа, който живее в тебе: “Душо Христова, посвети ме. Тяло Христово, спаси ме. Кръв Христова, напои ме. Вода, която изтичаш от ребрата Христови, умий ме. Страдания Христови, подкрепете ме. О, Исусе, послушай ме. Между Твоите рани, скрий ме. Не допускай да се отделям от Тебе. Спаси ме от лоши неприятели. На смъртния час, повикай ме. Заповядай ми да дойда при Тебе и с Твоите светии да мога да Те възхвалявам во веки веков”.

Св. Терезия искала да строи манастир, но имала само три стотинки. И казала

така: “три стотинки и Терезия – малко. Но три стотинки, Терезия и добрия Бог - това е много“. И манастира бил изграден!

И ти искаш ли да изградиш в душата си най-красивия храм Божий? Може би много пъти си опитвал, но не си успял? Само ти не си достатъчен. Но твоята сериозна добра воля и помощната милост на Бога – ето, така ще успееш! Ненапразно една стара поговорка казва: “Deo favente navigas vel vimine“ - ако Бог духа платната, дори и в една кошница ще преплуваш океана. Значи, колкото може по-често приемай в себе си „хляба на ангелите“, “хляба на силните“, Господа Иисуса Христа в причастието. По възможност по-често приемай в твоето параходче Господа и какъвто и вихър да бушува в тебе, моли Го сърдечно, както са Го молили апостолите в люлеещия се сред вълните кораб по бурното езеро: “Domine salva nos, perimus!“ - “Господи, спаси ни, загиваме!“ (Матей 8, 25).

Дълбокото религиозно убеждение е най-силната подкрепа в борбата, която водим за душевната ни чистота. Пред всеки се поставя въпроса: “Защо не ми е позволено да правя това, което природата толкова пъти и така разпалено иска от мене?“. На този въпрос успокоителен отговор може да даде само този, който чувства, че оттатък природата стои свръхестествения ред, до който да се стигне е най-величествената задача на човешкия живот.

Моцарт на 25 годишна възраст пише:

„Природният инстинкт и в мене работи тъкмо така, както и в други, и може би по-силно, отколкото в простия прах. Но аз все още не съм способен да взема за пример живота на безброй мои връстници. Защото от една страна съм много по-религиозен, имам много по-голяма чест и много по-обичам ближния си, отколкото да измамя едно невинно творение. От друга страна много повече обичам собственото си здраве, отколкото да го излагам на несигурни условия. Това си твърдение мога да подчертая с клетва, че досега в живота ми не е имало нито една слаба минута“.

Така, както от центъра на кръга във всички въображаеми посоки води път към повърхността, тъкмо така постави всички прояви на живота си, идеи, да бъдат отправени към центъра на света, към Бог. Значи, стреми се да свържеш по възможност по-интимно и по-доверено приятелство с Иисус. Във всичко се обръщай към Него с искрена, жива, импулсивна любов. Личността на Иисус Христос не е някакъв исторически образ, а е твой Спасител, който и днес и навеки излъчва животворна сила, обича душата ти и ти помага. Значи, Той не трябва да бъде пред тебе спомен, блед образ, а голяма животворна действителност, с когото най-напред се съветваш за планове си, към когото можеш да отправиш всичките си надежди, за когото знаеш, че заедно с тебе се радва на всяка твоя победа и пак с тебе скърби за паденията ти.

През тия години всеки младеж копнее по някакво идеално приятелство; от

това започва и първата любов. Ако е позволено да се изразя така, значи, бъди влюбен в Иисус Христос, освен, когато напразно ще търсиш на света по-благороден идеал, по-величествен приятел и по-енергичен помощник. Привикни се с мисълта, че Иисус винаги и навсякъде е с тебе. Придружава те навсякъде от ранна утрин до късна вечер: на улицата, в игра, в училището, в киното. Там е и при учението ти, там е и когато си сам, там е и в развлеченията ти. И когато вечер си легнеш, там седи на кревата ти, гледа те с любящия си поглед и те хвали: “Сине мой, днес добре се бори!”.

Научи се въодушевено да се молиш. Кажи, сине мой, привикнал ли си да се молиш? Редовно! Всяка сутрин и вечер, и добре да се молиш? Там да внимаващ, с огнена любов, със свежа душа, с удоволствие и предано! Когато не поливаш цветето - то изсъхва. Цветята на моралния ти живот също така ще изсъхнат, ако не ги поливаш редовно от кристално - бистрия поток на молитвата. В такава молитва чувстваш близо до себе си вечната действителност, в такава молитва коленичиш пред трона на Всемогъщия, където се успокоява всяка буря, където се успокоява разбунтувалата се душа и борбата става по-лека и поне по-уверена.

Сине мой, кажи, можеш ли ти така да се молиш? Никога не си и знаел? Научи се! Отдавна си оставил? Започни пак. Но не утре! Още днес! Тази вечер. И след това винаги.

Един младеж искал да постъпи в твърде строг монашески орден. Но преди да го приемат, подложили го на изпитание, да видят дали има призвание за монах. Завели го в църквата, където трябвало да се отдаде по цели нощи на бдение. Показали му обедната, където повече ще гладува, отколкото ще яде. Опитал твърдото легло, където повече ще се измъчва в безсъние, отколкото в почивка да прекарва нощите си. След всичко това го запитали: “Но сега как мислиш, имаш ли желание да постъпиш в ордена? Можеш ли да издържиш всичко това? Младежът само попитал: “Ще има ли разпятие в килията ми?” - “Ще има! - Тогава вярвам, че ще издържа” - отговорил и постъпил в ордена.

Мили синко, ти можеш ли да обичаш така Иисуса Христа? Каквото и изпитание да те нападне, винаги да мислиш за Него и да кажеш: ще издържа! Едва ли е възможно, без помощта на религията, да прекараш младите си години в чистота. Старозаветния мъдър цар признава вече за себе си така: “Аз бях даровито дете и получих добра душа. Като разбрах, че иначе не мога да я овладеея, освен ако Бог не дари, - и че беше работа на разума да се позная чий е този дар - аз се обърнах към Господа и Нему се молих и думам от все сърце” (Прем. 8. 19-21).

Много правдиво казва и Св. Августин, че в душите ни господства или Бог, или пък чувствеността: “Regnat cernalis cupiditas, ubi non est Dei caritas”.

Не може да се живее чист живот по друг начин, освен чрез нашия Господ

Иисус Христос... per Dominum nostrum Jesum Christum.

Гледай в очите на разпнатия на кръста Иисус, както малкото птиче гледа летищата над него майка. Бъди красива птица на вечната Чистота, бъди човек на молитвите, винаги носи в себе си Христа и ще почувстваш радостта, че с Него не можеш да бъдеш нечист.

Сине мой! Понякога ще те нападнат изпитанията на половия инстинкт като опустошителен пожар, като развълнувано море, което поглъща всичко; ще ти дойдат моменти, когато ще мислиш, че всяка друга мисъл, благородно въодушевление, стремеж замират в тебе, а само похотливия нагон на животинските наслади жестоко те бичува, нищо не може да ти помогне в бурните минути, освен силната ръка на Спасителя.

И аз не мога да ти дам по-добър съвет от оня, който Св. Каталина Генуиска е дала в неимоверно развратния свят на детето, което тя е кръстила: "Иисус да бъде в сърцето ти, вечната действителност в разума ти, светът под краката ти, Божията воля в делата ти и преди всичко Неговата любов да блести в тебе!..."

„И СЛЕД ТОВА?...“

И ако всичко дотук не би могло да ти даде сили да скъсаш с грехът завинаги, прочети поне долната история, после затвори книгата и помисли малко върху нея.

Един ден при Св. Филип се втурнал запъхтяно един младеж.

-Но какво е това, на какво се радваш така? - запитал светеца.

-Как да не се радвам? - Сега говорих с татко и той ми разреши да стана адвокат!

-Значи ще станеш адвокат. И какво ще станеш след това?

-След това ще спечеля много пари!

-Добре, ще спечелиш много пари. И след това?

-След това? - отговорил младежа. Като имам много пари ще имам всичко, каквото е необходимо, за да живея на стари години в разкош.

-И след това? - запитал светеца.

Тук младежът се замислил.

-След това! - отговорил бавно - след това... трябва да умра.

-И след това? - запитал за последен път светеца. Какво ще стане с тебе след смъртта ти?

И след това Франциск Спазара (така наричали младежа) живял благочестив и твърд характерен живот до смъртта си, защото никога не е могъл да забрави, че някога трябва да отговаря за целия си живот пред Бога.

Мили синко! Ако нищо друго не може да те изтръгне от грехът, който ти е станал може би навик, мисли върху този извънредно сериозен въпрос: и след

това? Какво ще стане с тебе след това? Тогава, когато се явиш да даваш сметка пред Всемогъщия, който те вижда навсякъде! “Във всичките си работи помни за твоя край и во веки не ще сгрешаш” - пише Св. Писание (И. Сир. 7, 39). На един стар надгробен надпис стои написано: “Ut moriens viveret, vixit ut moriturus” - „за да получи живот в смъртта, живя като този, който знае, че ще умре“ . Каква дълбока мъдрост в няколко думи!

Не забравяй, че някога Бог ще иска да му даваш отчет не само за делата ти, но дори и за най-малката ти дума, за най-скритата ти мисъл. Тоя Бог, който те вижда както никой друг, виждал те е в най-тъмната спалня, под юргана, в скривалището ти, в градината, слушал е тайните ти разговори, разбрал е мислите ти. Сине мой, искаш ли с нечиста душа и тяло да застанеш в деня на второто пришествие?

Нали не?

Нали искаш да останеш младеж с чиста душа?

СЕДМА ГЛАВА

ВЕСЕЛА ДУША - ОГНЕН ПОГЛЕД.

Чистата съвест е небесно чувство. Без нея царския трон е пустота, а с нея дори и подсъдимата скамейка не е страшна.

Граф Ицван Сейчени

От рая Бог ни остави три спомена: светлината на звездите, красотата на цветята и блясъка в очите на душевно чистия младеж. Между тях най-красив е третия. Защото душевно чистия младеж е герой! Истински герой, който води борба по-твърда и от вихъра на сраженията, но лаврите му не са обагрени от червената кръв на противника, а са позлатени от светлите лъчи на победителя - човешки дух. Тия светли лъчи са отражение на спокойната съвест. От тясната връзка, която стои между душата и тялото, свежестта на душата се отразява върху тялото и погледа ни: веселата душа разпалва огнения поглед.

НАЙ-ГОЛЯМАТА ПОБЕДА.

Най-голямата победа е да знаем, да владеем сами себе си. При съзнанието за това още езичниците са се отнасяли с най-голяма признателност към тези,

които са могли да заповядват с твърда воля дори и на най-силните си инстинкти, на половите си влечения. И откакто съществуват писмени паметници, навсякъде у древните народи виждаме уважение на чистия живот. Цицерон въодушевено пише: „Nihil est virtute amabilius“, няма нищо по-достойно за обич, отколкото добродетелта. В Рим са изградили храм на Pudicitia, богиня на чистотата, а книгата на Tibullus гордо известява: „Casta placent superis“ - душевната чистота е мила на боговете. Пред римската девственица Веста - в знак на голяма почит - са ходили ликтори, като пред консулите. И ако нейната кола случайно се срещнела с някой човек, осъден на смърт, то той бил помилван. Както девствената Веста в Рим, също така друидите в Галия, жреците на Нил в Египет, само по причина на самовъздържания им живот са били обкръжавани с такава дълбока почит. И старозаветния мъдър цар учудено се провиква: „Три неща са непостижими за мене, дори четири, които не разбирам: път на орел по небето, път на змия по скала, път на кораб посред море и път на мъж към девица“ (Пр. Сол. 30, 18, 19) .

Също и днес, дори и попаднал в разврата, човек без да иска, чувства някакво уважение и почит към победителите създатели на чист морален живот. Големият немски поет Шилер, пише:

„Dem holden Zauber nie entweihter Jugend,
dem Talisman der Unschild und der Tugend,
dem will ich sehn, der diesem trotzen kann“.

„Искам да видя този, който може да устои на прекрасния чар на младостта, която никак не е била опошлена на талисмана на невинността и на добродетелта“.

Дори и отрицателя на моралните ценности не може да се освободи от онова действие на моралното превъзходство, което излъчва от себе си чистия по душа младеж. Защото няма по-голямо съкровище на земята от морално съвършения мъжки характер. Най-скъпата ценност на короната на човечеството е душевно чист младеж, който е успял да победи сам себе си. Такъв младеж е най-здравия стълб на обществото, защото с морално паднала младеж пада и обществото. Такъв младеж е гаранция, надеждна звезда за едно по-красиво бъдеще на човечеството.

О, КОЛКО Е КРАСИВО ЧИСТОТО ПОКОЛЕНИЕ!

Много се говори в днешно време и за красотата на човешкото тяло! Наистина, човек е корона на творчеството, но не толкова с телесната си красота, колкото с душевната си мощ. Защото, какво нищожество са дори

златните къдрици на красивата детска глава, дори огнения блясък на широко разтворен детски поглед, дори и непрестанно бърбивите червени детски устни - какво нищожество е всичко това тогава, когато помислим, че в цялото човешко тяло и зад свежите като роса усмихнати очи, във всеки такъв човек се издига олтар, където вечния Бог е приготвил убежище за Себе си! Една стара поговорка казва, че очите са огледало на душата. Нито една друга човешка красота не може да се отразява по-победоносно в човешките очи, отколкото душевната чистота на лицето на един младеж. “Блажени чистите по сърце, защото те ще видят Бога“ (Мат. 5, 8).

Интересно дълбока мисъл се крие зад факта, че човешкия език с думата „девствено“ нарича недокоснатата природа и издигнатите свежи красоти. Приказват за величествени „девствени върхове“, за обширни „девствени снежни пустини“, за недокоснати от брадвата „девствени гори“. Тази тишина действа на святото ни умиление, което обхваща душите ни при наблюдаване на девствените природни красоти, много по-силно запълня човека при вида на един младеж с „девствена душа“. В такива мигове като да ни шепне някакъв таен глас: “Свали обувките от краката си, тук говори само с благоговение, защото това е свято място, тиха, недокосната хармония между душата и тялото и между душата и Бога!“.

Виж тая разпалена жизнерадостност, тая решителна готовност за работа, тази постоянна веселост, тази пееща радост, това пролетно пробуждане, които се излъчват от огнения му поглед, като спусната по вятъра платноходка, като обещаващо утро, като някакъв небесен химн. В неговите пълни с надежди млади години от ден на ден се развиват нови сили. Жизнена енергия има в него, душата му тръпне в свети очаквания.

Защото непокътната запазената, победена и преведена в друго направление полова сила, става грамаден източник на мъжествена творческа работа, която работа изисква най-голяма енергия. Че действително половото въздържание има някакво тайнствено, благотворно влияние за засилване на духовното ни творчество, ни уверяват многото примери на жизнерадостни младежи, които с разпалени планове и желания извършват работа, достойна за един младеж. Кипяща пролет възпява в него чара, радостите, надеждите и стремежите на един млад живот и докато други край него - бедните пропаднали другари - са прахосали мъжките си сили в неморален живот, сега разкъсани, в душевни дрипи, в отчаяно безразличие живеят рано осакатения си живот, а неговото сърце силно бие от радост, погледа му блести в син оттенък, като надземна незабравка и силите му са напрегнати под тежестта на велики задачи. Половата злоупотреба разрушава, а самовъздържанието дава ведрина и жизнена енергия на духа и на организма. За такъв младеж няма по-лека задача, освен спазване на голямата заповед на Бога: “Обичай твоя Господ-Бог

с цялото си сърце и душа, и с всичките си сили!“.

С див рев бучи планинската река между скалите. Ако бихме я оставили свободна, би направила страшни опустошения. Обаче човешкия ум я ограничава със здрави бентове, вкарва я между твърдите стени на стоманени тръби, извежда я в турбини и ето - иначе рушителната примитивна сила - се превръща в електрическа енергия, в енергия, която движи машини. Такава дива, шумяща естествена енергия в младежа е половата сила. Ако я отпуснеш свободно, преобръща в страшни развалини идеализма ти, желанието ти за работа, тялото и душата ти. Обаче, ако я вкараш между твърдите стени на самовъздържанието до времето, когато ще можеш да я използваш според плана на Бога в светостта на брака, тая иначе разрушителна полова сила се превръща в източник на лъчезарен, щастлив семеен живот.

Душевната чистота дава победоносна сила на волята против всички низости, затова тя е основа на твърд характер. Чистотата създава истински мъже. Който е победил сам себе си, него никой друг не може да го победи! Неслучайно мъчениците - герои на първото християнство са живели „девствен“ живот и затова са получили чудесното обозначение: *Virgo et martyr*.

В Люцерн се издига един прекрасен паметник (творение на Thorwaldsen), в памет на онези седемстотин швейцарци, които паднали, бранейки френския крал Людовик XVI: един умиращ лъв с дясната си лапа пази герба на Бурбоните и под него надпис: *Helvetiorum fidei et virtuti* - “за верността и храбростта на швейцарците“.

Мили сине! И в своята душа благоухае лилията на чистотата, която ако пазиш, няма Thorwaldsen да ти издига паметник, а наградата за това ще бъде хармоничен, щастлив живот.

Дивен разцвет на един млад живот, изпълнен с надежди! Издигащи се към небесните висини надежди, желания и чувства на една човешка душа, родена за вечност! О, колко е красиво чистото поколение! Св. Писание казва: “И няма достойна мярка за въздържаната душа“ (И. Сир. 26, 19). “Душевната чистота е източник на всичко красиво“ (Граф И. Сейчени).

НЯМА ДА БЪДЕМЕ ВЕЧЕ РОБИ!

Свободата много импонира на младежта! Добре, така и трябва! Но има ли по-свободен човек от оня, който с превъзходна сила може да създаде ред в светилището на собствената си душа и да я запази чиста от долни настроения? И има ли на света по-достоеен за съжаление роб от онзи, който е окован в тежките вериги на разврата и грехът на слепите инстинкти? Не е свободен човек онзи, който прави каквото си иска, а тоя, който знае да иска

това, което трябва да направи. Който знае да заповядва на себе си, след това знае и да се подчинява на тая заповед.

Да живееш развратно - това ли е свобода? Знаеш ли тогава кои създания са най-свободни? Едно стадо свине в средата на тинята. Такава свобода заслужено е осъдена от твърдите думи на Logau:

Wenn dieses Freiheit ist: frei tun nach aller Lust,
so sind ein freies Volk die Sau in ihren Wust.

„Ако това е свобода: да действаш свободно според желанията си, тогава един свободен народ е една свиня в нейната мърсотия“.

Истинска свобода може да разбере и да оцени само младеж, който живее чист живот, защото истинската свобода се крие в свободата на душата.

Ах, мили, добри сине! Ако би могъл да пазиш така чиста душата си! Ако ти би оставал винаги победител в това сражение за душевна свобода!

Пази тая книга и за по-късни години. Когато станеш студент или постъпиш на служба, носи я със себе си и щом те нападнат изпитания, попрочитай по нещо от нея. Много младежи вече са черпили от нея сили, решителност и издръжливост към чистия живот.

И ако и ти би се наредил между другите - като разпространител на тези чудесни идеали! Сине мой, виж колко са тия, които се измъчват, потъват, давят се в този ужасен грях! Може би познаваш и някои от твоите съученици. О, бъди техният ангел-спасител! Дай тази книга в ръцете по възможност на повече младежи! Кой знае колко души ще спасиш от падение чрез нея? Когато по-после в живота се убедиш колко много разпространители, съдружници и сътрудници има греха на мърсотията и на безсрамието, когато видиш колко много са ония, които развалят душите и разпространяват разврата, нека пламне в тебе святото упорство и твърдото решение: “Ако други могат да развалят душите, аз ще опитвам да ги спасявам!”. В това отношение понякога младежи могат да направят много повече, отколкото който и да било друг. Тъй като и ти си младеж, пред тебе по-лесно се разкрива душата на младежа. Щом като започне за пръв път да ти разправя за разврата, дори и само да цели това и ти със сериозен тон умело и решително го предупредиш, може би да го спасиш от първото падение. И можеш ли да почувстваш по-голяма радост, когато вечерта изкажеш признателна благодарност в молитвата си: “Благодаря ти, Господи, че днес можах да спася една душа за Тебе!”. Значи, говори на другаря си с мек, топъл тон, но най-главно говори му с примера на чистия си живот. Нека пулсира в тебе някаква радост, че с примера, с думите си или чрез „Чиста младеж“ си спасил ценни

синове за родината ни и безсмъртни души за характерния живот. Кажете им:

„Братя, Бог ме изпрати при вас,
живия огън на Неговите лъчи,
които от лицето Му в сърцето ми горят,
мирно да разпръсквам във всички страни.
Бог ме изпрати да бъда светилник
на братята, които в тъмнина ходят.“ (Sik S)

ВОЛЯ – СИЛА - ПОБЕДА.

Душевното превъзходство и свободата дават на невинния детски поглед такава чаровна мощ, че и най-големите художници на света, когато искат да рисуват ангели – т.е. някаква свръхестествена красота - рисуват детски лица. Този усмихнат поглед е свята роса за разпукнатата пъпка на човечеството. Да, на лицата на младежи с чист живот, с чисти души, се излъчва някаква небесна красота. Още и езичника Платон пише: “Какво е нужно, за да видиме Бога? - Чистота и смърт“. Не се усмихва така ясният небосвод в ранни зори; не светят така огнените звезди на нощта; не блести така бисерната утринна роса; не е така чист кристалния планински поток – да, наистина, може би погледа на ангелите да е такъв, ако биха се появили в тяло! През тези очи гледа една ангелска душа, окичена с пролетни цветя, свежестта на една чиста душа, неопетнена от прахта блести през тоя поглед в своята непокътнатост. И ако е криво отражението на природната безсъзнателност и душевна чистота на лицето на едно малко дете, много по-симпатично е лицето на един младеж, който с мъжествена борба е извоювал моралната си чистота. Познати са сериозните думи на Гьоте: “Grosze Gedanken und ein reines Herz, das ist's was wir uns von Gott erbitten sollten“ (Wilhelm Meisters Wanderjahre 1. Buch, Kap.). От Бога само велики мисли би трябвало да молиме и чисто сърце. Чистия живот създава хармония между долните и по-благородни чувства в човека. Чистата душа е най-благородната ценност, основа на геройски живот, небесна искра, най-красивото доказателство на подобие на Бога.

Едва ли има по-святата работа на този свят, отколкото младежко сърце, което не познава грях.

„ОСТАНИ БУДЕН!“.

Сине мой, може би да се връщаш от далечни съмнения и да те плаши страшилището на годините, прекарани в грях. Все едно! Мили синко, ако

веднъж си намерил Бога, остани винаги при него! Ако си се пробудил от ужасния сън, остани буден! Прочети само каква неизмерима радост се излъчва от следното писмо, което ми писа един войник, мой читател, когато след дългогодишни падения най-после намерил Господа Иисуса:

„... все по-дълбоко и по-дълбоко падах надолу. Попаднах в болница за първи път, не беше достатъчно; попаднах втори път и това не беше достатъчно; попаднах трети път... тогава казах: Край! Това е последно!

Щом излязох от болницата, най-напред отидох да се изповядам. Това беше моето възкресение. Боже мой! Каква изповед беше това! Всичкото щастие на един свят, омайните нощи на хиляди години не биха дали това щастие, което чувствах след светата изповед. Тежка работа свърших: три пъти се връщах към изповедника, но исках и трябваше да успея. Войник бях тогава, а и сега съм такъв, с твърдо сърце и все пак започнах да плача пред олтара. Плаках като малко дете. Докато болницата не ме сломи, в грехът търсех щастieto и ако да намерех по някоя минута, когато изглеждах щастлив, след това се чувствах още по-изоставен. Липсваше ми нещо и го търсех там, където не бих го намерил никога.

Сега постигнах трайно щастие. И бих искал това мое щастие сега да накарам да почувстват всички мои млади братя, да го излея в душите им, за да видят с какво щастие се замениха фалшивите моментни удоволствия. Братя мои! Щастieto, което чувствам сега е непоносимо. С нетърпение очаквам времето за светата изповед. Дотогава нищо не мисля, освен за най-достойното свето тайнство. И след това душата ми иска да се пръсне в гърдите ми и коленопреклонно бих искал да кажа: Господи, тук ми е добре да бъда... Бих искал душата си да излея към тебе, нещастни братко. Получавал ли си ти от света такива радости? Напразно би казал, че си получавал.

Също и аз обходих тия страдания, тоя грях, тая поквара, както и вие (Боже мой! Поне никога да не бих казвал това за себе си!). Но след всяка минута на опиянение с прикован поглед се вирах в бъдещето и търсех къде има по-трайно, по-дълго щастие... Сега вече само като лош сън ми се вижда скръбното минало. В такива мигове безгрижните, весели черти изчезват от лицето ми и то се обръща на тъжно. Но и тази болка не е както другите; добре ми става, че ме боли за някогашните грехове. Приличам на човек, който се пробужда от лош сън и казва: Боже мой, колко е хубаво, че се събудих!... Мили братко, остани буден!

Значи, остани буден и бъди щастлив, весел, жизнерадостен! Истинската чиста радост също така е отлично оръжие в борбата ни против разврата. Там, където не огряват слънчевите лъчи, там всичко се покрива с мухъл, там въздухът е задушен, там се разхождат отвратителни дружини на стоноги зимнични буболечки. И в мухлясалия смрадлив въздух на греха, по-лесно се развъждат буболечките на разврата и нападат тъжната, невесела душа. Значи, колкото е по-чиста душата ти, толкова с по-сребрист смях да звънти на устните ти жизнерадостта! Та кой може да бъде по-жизнерадостен, освен един младеж, който е с чиста душа, с идеални схващания и обича Бога? Младежи, опровергавайте нещастното вярване, че грехът дава радости, че ако

един младеж иска удоволствия, трябва да посегне към грях. О, мили сине, само опитай и се увери, какво нищожество са всички обещания и хитри примамки на многобройните грехове, край солидното успокоение и тиха радост, която обхваща душата на чистия младеж, който със спокойна душа има храбростта да гледа в очите на нашия Спасител.

НАЛИ ТАКА ЩЕ БЪДЕ!

Последната дума, която отправям към тебе може да бъде само: Сине мой, пази скъпото си съкровище, чистотата на младата си душа! Ако трябва да оплакваш падения от миналото, все едно, поне от днес живота ти ще бъде друг. Не забравяй думите ми: никой не е изгубен безвъзвратно освен онзи, който се е отказал сам от себе си. Сине мой, колкото и дълбоко да си паднал, има разкаяние! Защото, ако можем да заповядаме на електрическите вълни, непременно можеме да направляваме и вълните на страстите си.

Пази чистата си душа като най-ценен твой бисер, съкровище. Истинските бисери и скъпите камъни като: смарагд, зафир и рубин са много чувствителни и ако често се носят докосвани от слънчевата светлина - изгубват хубавия си блясък, дълбоките си цветове. Затова ги пазят затворени в особени кутии. И чистата ти душа избелява, ако не я пазиш.

В младите години развиващата се природа принуждава всекиго на борба. Някои младежи по-леко минават между трудностите на младите години, други пък - с цената на твърди борби. Може би инстинктите ти да те нападат с такава сила, че уплашено мислиш: невъзможно е да устоя с чиста душа. Не, сине мой, не е така! Та нали вече знаеш, че можеш да победиш, можеш с неопетнени тяло и душа да стигнеш до олтара! Може, само че струва голям труд! С въодушевено себеотрицание, с постоянно стоене на пост и с непоколебима издръжливост. Имай за девиз писаното на герба на холандската провинция Зеландия, която вечно се бори с вълните на морето: “Luctor et emergo” - боря се, но винаги победоносно повдигам главата си из вълните.

Тази книга искрено ти казва: можеш да бъдеш с чист живот и трябва да бъдеш чист, но това няма да е леко! По-добре е, ако предварително знаеш, че човек не се ражда за самовъздържање, а такъв става с цената на твърда борба, т.е. на днешно време неопетнено запазен, чист живот до олтара може да се осигури само чрез геройска борба. Разумът ти казва: остани чист! Но днешния свят и днешните леки схващания с хилядите изпитания и склонната към грях човешка природа тръбят в ушите ти: не оставяй, не оставяй чист!

И при все това ти трябва да останеш с чист живот, защото наградата, която те очаква, заслужава това. “Je schwerer der Krieg, je hehrer der Sieg“. Тоя път

води към висините, към душевните висини. За него пък още Сенека е разбрал, че не е лесен път: “Non est ad astra mollis e terris via“. Но моралната енергия, която си получил през младините, с приятни радости позлатява и годините ти, като възрастен мъж.

Дори и срещу най-разгорещените изпитания нека ти даде сили следната мисъл: Сега се боря не само за себе си, а и за наследниците ми. И какво прекрасно щастие ще ме обхване, когато след 25-30 години моя развиващ се син ми каже:

„Благодаря ти, татко, че през млади години така твърдо си се борил против неморалните изпитания и с това си направил по-лека и моята борба.

Благодаря ти, че си запазил младата си чистота и с това и в мене си разпалил светия огън на стремеж към чист живот.

Благодаря, че си пазил чистотата на душата си и от тази ти победна борба сега и моя поглед е усмихнат.

Благодаря, че със силна ръка си управлявал инстинктивните желания на младите години и затова съм наследил от тебе стоманени мускули, силни нерви и добро здраве“.

Вестниците са пълни с реклами за разни средства, които заякват кръвта и организма. “Яжте соматозе, биозон, санатоген, хемоглобин... и не знай още какво и ще живеете дълго!“. Знаеш ли, коя е най-голямата гаранция за здравословен и дълъг живот? - Младежки живот, прекаран в чистота и неопетнен от разврат!

Струва ми се, че от тази книга доста ясно можеш да видиш, че половият живот не е дяволско изобретение, не е нечиста работа, а обратно – величествен, свещен дар от Бога-Творец, знак на голямото доверие, което Той чувства към човека. Щом като е дар Божий, не може да бъде греховна, а е свята работа. И будното ти стоене, вечната ти борба не е против половите работи, а за тях, за тяхното запазване чисти до времето, когато според святата Божия воля ще ти бъде позволено да ги упражняваш: в брака.

И сега, ако приемеш съветите на тази книга, след години ще видиш - когато кипящата ти кръв вече бъде успокоена от по-зряла мъжка възраст - с признателност ще си спомняш, че някога през млади години си чел една книга, за автора и името на която вече не си спомняш, но която те предпази от страшна нещастна стъпка, от морално падение. Дори и да дойде най-тъжната епоха в историята ни, не се страхувам, че ще угасне светия огън на националния ни гений, докато в душите на нашата младеж гори пламтящия огън на чист, идеален живот. Не се страхувам, че падналата над нас беззвездна нощ ще бъде вечна, докато погледите на младежта ни са разпалени от огъня на чисти идеали и докато не забравяме думите на великия граф И. Сейчени: “Каквито и да било блестящи свойства на тялото, само чрез

светлината на душата добиваш истинска украса и дори и най-отличните телесни предимства, при опетнена душа се превръщат в черни петна“ (Doblingi haguateg III. 604).

Мили и добри, сине мой! Дълги години съм прекарал между развиващи се младежи. Виждал съм много младежи чудесно да се развиват, като препълнени от енергия пъпки. Виждал съм младежи, като многообещаващи дъбове да се издигат нависоко, но виждал съм как падат в прахта всички надежди, многообещаващи красиви животи. Ах! Виждал съм назрели вече пъпки и растящи дъбове да се разяждат от червеи. Пък мнозина от тях само от незнание, от лекомислие са направили първите стъпки по пътя на грехът, защото не са имали никого, който навреме би ги предупредил. Силно вярвам, че ще има младежи в живота, на които тази книга ще направи един обрат, скъсване с греховете и нов живот: “красив, нов живот с идеалите на „Чиста младеж“.

НОВО ПОКОЛЕНИЕ.

Към залез клони слънцето на една епоха. Тази епоха, която пишеше на своето чело само „знание“ и „индустрия“. И имаше девиз: всичко да се знае и само да се знае. Но това знание унищожи много наши ценности.

Но сега ще дойде новото поколение! Едно младо поколение, което ще носи на челото си кръстния знак на душевна доброта и от погледа на което ще гори пламъка на морална чистота.

Може би ще дойдат приятелите ти, които са те подтиквали към грехът и ще искат пак да те изкушават: “Напразно се напругаш, всичко е напразно... на света днес няма младеж с чист живот... Един пада още в гимназията, друг в университета..., но днес вече никой не остава целомъдрен до венчавката пред олтара!...”

Сине мой, повярвай ми това, което сега ти пиша! Да, има младежи, които победоносно изнасят всекидневните борби за чист живот без падение, като гимназисти, студенти или като млади дипломирани хора! Да, има такива - и броя им от година на година се увеличава, които с неопетнена душа могат да преминат между хилядите изпитания на днешния свят и които през време на венчавката не поставят осакатено тяло, развалена кръв и душа край чистата душа на невинната си булка, а поставят лавровия венец от славната победа, издържана в душевната борба: силно, младо тяло, стоманено здраве, огнено сърце и идеална душа.

Да, все повече ще бъдат такива младежи. Тоя някога несигурен огън все повече се разпространява, това Христово благоухание все по-силно се чувства. Да, днес вече младежта с чист живот е една надеждна, голяма, свята

действителност. Сине мой, от тебе зависи да бъдат ли героите с един повече!
О, моралната чистота е най-блестящото украшение на човешката душа!
Младежи! Наредете се под знамето на чистия, морален живот - за вашето
телесно и душевно щастие, за бъдещето ви, за родината ни!

СВЯТАТА ВОЛЯ.

В Китай, когато умре някоя девствена девойка, в нейна чест близките ѝ имат право да издигнат тържествена арка със следния надпис: „Schoeng Dsche“, т.е. „Святата воля“ Арката означава, че святата воля е водила младото дете неопетнено в живота. Тази силна, свята воля е подкрепя на всеки младеж, който иска да остане чист и непобедим в борбите на младите години. Такъв младеж заслужава да му се издигне тържествена арка на пътя, когато пристигне с неопетнена душа в родината на вечната чистота. Защото целия му живот е бил само борба, борба за най-голямата победа... за чистата душа.

Сине мой, има ли и в тебе тази „свята воля“? Святата воля да се бориш с несломима издръжливост, с непрегъваем гръбнак в редовете на чистите младежи, които със зарумени лица победоносно развяват бялото знаме на неопетнената чистота против всеки разврат и морално лекомислие; или да се бориш в редовете на другата група, които искат да се поправят, които с цената на собствените си скръбни падения са научили отново да обичат щастието на чистия живот, което няма равно на себе си? Има ли в тебе тая свята воля? Или, нали ако е изгубена, пак ще бъде? Да?!

Сине мой, ти ще бъдеш силен! Нали ще пазиш чистотата на душата си? Нали така ще бъде! Да!

Виж, чистия живот е сила, чистия живот е щастие, чистия живот е непоковареност, чистия живот е свобода, чистия живот е красота - нали заслужава да се бориш за него?

И сега, когато те мисля пред себе си и за сбогом още един път погледна в очите ти, дълго, дълбоко, виждам те като платноходка, която се разпъва на вятъра, като велика ранна надежда. Но виждам и големите морални бури, изкушения и изпитания, които ще те нападнат през младите ти години и от сърцето ми се откъсва една гореща молитва:

„Така си чист, красив, непокътнат,
подобно на един стрък роза.
Душата ми плаче, щом те погледна,
в сълзи се потапят моите очи,
поставям ръката си на твоята глава
и моля небесния Отец
да пази в чистота и невинност

лилията на твоето сърце!“.

Сине мой! Аз вярвам в тебе! Силно вярвам! Сега дай си ръката... Гледай ме в очите... дълго... силно... така... и кажи:

Аз и нататък ще остана по пътя на чистия живот...

Или - ако би трябвало така - тогава кажи:

Аз наново се нареждам в редовете на чистите...

Аз... искам... искам... да бъда с чиста душа!

ПОСЛЕСЛОВ.

Не бих писал тия редове, ако по силата на положението ми, като преводач на тая книга, не ми се налагаше.

Дължа да дам някои кратки обяснения относно превода, който направих на тая ценна и от изключителна нужда настолна книга за младежта.

Тая хубава, съвременна и жадно търсена книга е претърпяла в едно късо време дванадесет издания, което ласкаво и убедително говори за големия интерес и силната любов към нея.

Нейната поява на български език ще попълни една чувствителна празнина от този род литература у нас, от какъвто сме в оскъдица.

Тая книга, чието съдържание е извор на благодат, светлина и знание, ще продължи своето благородно дело, което е започнала на унгарска почва с толкова надежди, оправдани и дали златен плод, с успех делото си и в нашата родина.

Тя, чрез своите огнено - пламенни страници, ще засили стремежа на нашата възраждаща се младеж към възход.

И ако тая скромна наглед, но с високо възпитателно значение книга се поглъща като насъщен хляб от хиляди и хиляди младежи, пръснати по широкия Божий свят, като я четат с неутолима жар на тринадесетте си бащински езика, защо да не се наслади и почерпи поука и знание от нея и нашата българска младеж?

Дължа особена благодарност на проф. Д-р Тот, който бе така любезен и внимателен към мое смирение, да ми позволи да поднеса на младите български читатели неговите творби в превод, първа от които е настоящата.

Свещ. Н. Ничев

СЪДЪРЖАНИЕ.

Предговор от автора към десетото унгарско издание. Двете езера.

ПЪРВА ГЛАВА

Планът на Твореца.

Първият мъж и жена; Планът на Твореца; Изворът на живота; Майка и син; Свята строгост; Грешна спекулация; Свята тайна.

ВТОРА ГЛАВА

Къде, накъде да отида?

На кръстопът; От дете – младеж; Развитието на организма; Когато април настъпи в тебе; Нови мисли, нови желания; Първата любов; Развитието е план Божи; Чист до олтара, верен до гроба; Във вихър, в опасност.

ТРЕТА ГЛАВА

Мраз през една майска нощ.

По наклонената плоскост; Между другари; Измъчване; Разрушение на храма; Извратена младеж; По пътя на падението; Законът за свободното падане; При мазурските езера.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

В дълбочината на заразата.

Пречупен дъб; “Само един път ли?”; Първата нещастна стъпка; Descensus averni; “Посветените” ученици; Защо „няма Бог“; Това ли е радост? Това ли е щастие?; Дърво, което разяждат червеи; Телесно наказание; Живо разпадане; Ужасна отговорност; Бедните ти деца!; Разбити надежди; Самоубийци ученици.

ПЕТА ГЛАВА

Борба със седмоглавата ламя.

Има разкаяние; Освободеният орел; За бъдещето на родината; За непорочната чистота!; Огнения меч на природата; За щастието на душата ти; На живот или смърт!; Противопостави се!; Кой е страхлив?; Остави ги там; На мене и без това не вреди!; Единственият предпазител: избягвай грехът!; Молим, пометете улиците; Срещу течението; Под барабания огън на подигравките; Не е истина! Хиляди пъти не!; Не играй с огъня!; Използвай младините си!; Чист живот и здраве; Какво казва медицинската наука?; Бог и природа; Кой не може да остане чист?

ШЕСТА ГЛАВА

Бори се и твърдо вярвай!

Чист живот! Чиста душа!; Ако не искаш, не е грях!; Легитимирай се!; Прилепчивостта на разврата; Четивата ти; Книги; Вестници; Картини; Театър и кино; Танц; Бъди кавалер; В компания с жени; Невинната ти годеница; Обичай външната чистота!; Умри и възкресни!; Английска болест на душите; Затвърди волята си!; Радостта на победата; На земята, но не по земята!; Кой не знае да лъже; Калявай тялото си; Понасяне на болките; Здравословен начин на живеене; Никога не бъди без работа!; Обичай природата!; Един добър бащински

приятел; Из дневника на един седмокласник; При извора на новия живот; С мене е Господ!; “И след това?”...

СЕДМА ГЛАВА

Весела душа - огнен поглед.

Най-голямата победа; О, колко е красиво чистото поколение!; Няма да бъдеме вече роби!; Воля – сила – победа; “Остани буден!”; Нали така ще бъде!; Ново поколение; Святата воля.

Послеслов.

Преписал в полза на православната българска младеж г-н Васил Геновски, горд с българския си и православен произход човек, на 15.02.2014 год. Това е дар за българският народ. За връзка и корекции по текста: vasgene@abv.bg